

**Aalborg Universitet
Kandidat i socialt arbejde
Speciale
April 2011**

Os og dem!

En undersøgelse af etniske minoritetsdrengene involveret i grupperelateret kriminalitet og deres møde med socialarbejdere.

Stine Lukowski Grønn, 20070340

Pia Rasmussen, 20073561

Antal anslag: 237.252

Vejleder: Henning Olsen

Forord	4
1. Indledning (fælles)	5
2. Baggrund (fælles)	5
2.1. Begyndelsen.....	5
2.2. Bandekrig i de Københavnske forstæder.....	6
2.2.1. Første drab.....	6
2.2.2. Vores fokus	6
3. Litteraturstudie	7
4. Problemformulering (fælles)	7
4.1. Undersøgelsesspørgsmål.....	9
5. Teori	9
5.1. Metateori (Stine)	9
5.1.1. Socialkonstruktivisme.....	10
5.1.2. Kombination af teori.....	12
5.2. Narrativ teori (Pia).....	12
5.2.1. Narrativ teori som baggrund for identitetsundersøgelse.....	12
5.2.2. Flere retninger	13
5.2.3. Definition af narrativer	13
5.3. Kritisk diskursanalyse (Stine)	15
5.3.1. Tekst, diskursiv praksis og social praksis	17
5.4. Identitet (Pia).....	19
5.4.1. Social identitet og symbolsk interaktionisme.....	20
5.4.2. Social identitet og narrativer	21
5.4.3. Social identitet og semiosis	22
6. Metode (Stine)	23
6.1. Overordnet metodemæssigt valg.....	23
6.2. Tilvirkning af data	24
6.3. Narrative interview (Pia)	24
6.3.1. Udvalgelse af informanter til narrative interview.....	25
6.3.2. Analysestrategi	26
6.4. Fokusgruppeinterview (Stine).....	30

6.4.1. Udvalgelse af informanter til fokusgruppeinterview	31
6.4.2. Analysestrategi	32
6.5. Semistrukturerede interview (Stine).....	34
6.5.1. Udvalgelse af informanter til semistrukturerede interview.....	34
6.5.2. Analysestrategi	35
7. Narrativ analyse (Pia)	35
7.1. Ade (Pia).....	35
7.1.1. Narrativ analyse (Pia)	36
7.2. Badi (Stine).....	42
7.2.1. Narrativ analyse (Stine)	42
7.3. Zaid (Pia)	49
7.3.1. Narrativ analyse (Pia)	49
7.4. Iesa (Stine)	54
7.4.1. Narrativ analyse (Stine)	55
7.5. Delkonklusion narrative interview (fælles)	62
8. Diskursanalyse (Pia).....	64
8.1. Diskursiv praksis (Pia).....	65
8.1.1. Familiediskurs i sagsbehandlerperspektiv (Pia).....	65
8.1.2. Familiediskurs i gademedarbejderperspektiv (Pia)	67
8.1.3. Familiediskurs i ungeperspektiv (Pia)	68
8.2.1. Ungediskurs i sagsbehandlerperspektiv (Stine)	69
8.2.2. Ungediskurs i gademedarbejderperspektiv (Stine).....	71
8.2.3. Ungediskurs i ungeperspektiv (Stine).....	72
8.3.1. Samarbejdsdiskurs i sagsbehandlerperspektiv (Pia).....	73
8.3.2. Samarbejdsdiskurs i gademedarbejderperspektiv (Pia)	75
8.3.3. Samarbejdsdiskurs i ungeperspektiv (Pia)	76
8.4.1. Forandringsdiskurs i sagsbehandlerperspektiv (Stine)	81
8.4.2. Forandringsdiskurs i gademedarbejderperspektiv (Stine).....	83
8.4.3. Forandringsdiskurs i ungeperspektiv (Stine)	84
8.5. Social praksis	86
8.5.1. Familiediskurs (Pia).....	86
8.5.2. Ungediskurs (Stine)	88

8.5.3. Samarbejdsdiskurs (Stine).....	89
8.5.4 Forandringsdiskurs (Pia).....	91
9. Konklusion (fælles).....	93
10. Kritik (Stine).....	98
11. Perspektivering (fælles).....	99
12. Abstract	101
13. Litteraturliste	104
Bilag 1 – Litteraturstudie.....	110
Bilag 2 – Interviewguides.....	120
Bilag 3 – Billeder	129

Forord

Vi vil først og fremmest takke vores informanter, uden Jer havde specialet været temmelig værdiløst. Tak til sagsbehandlerne for at presse os ind i en travl hverdag og til gademedarbejderne for med humor at fortælle om Jeres særlige måde at arbejde på. Den største tak skal lyde til fire fantastiske unge mænd, der åbenhjertigt delte Jeres livshistorie med os og forklarede to piger fra landet, hvad gadelivsstil er. Det var en fornøjelse at møde Jer.

Specialet har kostet blod, sved og tårer og mangel på socialt liv i et halvt år. Undskyld til vores omgivelser for vores distræte måde at være på, og tak fordi I bar over med os.

Til sidst skal der lyde en stor tak til vores vejleder Henning Olsen, der med sine kærlige kommentarer og hjemlige hygge har været en stor hjælp og inspirationskilde.

April 2011

Pia Rasmussen og Stine Grønn

1. Indledning (fælles)

Emnet for dette speciale er grupperelateret kriminalitet blandt unge drenge med etnisk minoritetsbaggrund. Vi finder emnet interessant, fordi der blandt socialarbejdere er en rådvildhed om denne problemstilling, bl.a. ift. balancen mellem på den ene side hensynet til de unges fremtid og på den anden side ønsket om at markere grænser for acceptabel adfærd (Zeuner & Højland, 2009). Endvidere bruger samfundet mange ressourcer på disse unge, f.eks. på det sociale område, hvor de unge i en tidlig alder har kontakt med de sociale myndigheder, og på det strafferetlige område, hvor politi og retsvæsen skal hindre, opklare og straffe de unges kriminelle handlinger.

Specialet indleder med en uddybende beskrivelse af baggrunden for vores emnevalg. Dette danner sammen med litteraturstudiet (se bilag 1) udgangspunkt for vores problemformulering.

Efter problemformuleringen og undersøgelsesspørgsmålene, præsenterer vi metateorien. Efterfølgende kommer vi ind på de to teoretiske indfaldsvinkler, som er teoretisk udgangspunkt for specialet, og fremhæver, hvad de hver især kan bidrage med ift. problemformuleringen. Derpå kommer en redegørelse for den identitetsopfattelse, vi tager udgangspunkt i. I det efterfølgende afsnit om metode kommer vi ind på de overordnede metodemæssige valg.

Derpå bliver empirien præsenteret samt analyseret, og endelig runder vi specialet af med en konklusion, en kritik og en perspektivering.

2. Baggrund (fælles)

2.1. Begyndelsen

I september 2008 blev en ung mand af anden etnisk oprindelse end dansk dræbt i et ”drive by shooting” i den vestlige udkant af København. Det var startskuddet til den såkaldte *bandekrig*, der har været i Danmarks største byer. I København er det primært Hells Angels (HA), der sammen med støttegruppen AK 81¹ har ligget i krig med diverse grupperinger af indvandrere. I foråret 2010 er status, at der har været over 100 skudepisoder, syv dræbte og 55 sårede (Fischer m.fl., 2010). Tallet for foråret 2011 kendes pt. ikke, men der har i februar og marts måned været en ny optrapning i konflikten med flere drab.

Likvideringer, drabsforsøg og voldelige sammenstød er de synlige tegn på bandekrigen. Bag denne foregår der anden kriminalitet for at kunne holde banderne forsynede med våben, flugtbiler, stoffer,

---

¹ En forkortelse for ”altid klar Hells Angels”

statussymboler m.m. Disse ting finansieres primært ved handel med stoffer og afpresning. Begge parter i konflikten har områder i København, hvor de fungerer som ”herremænd”, der inkasserer beskyttelsespenge fra de lokale handlende, bordeller m.m. samt kontrollerer, hvem der sælger stoffer i området (Fischer m.fl., 2010).

2.2. Bandekrig i de Københavnske forstæder

I efteråret 2009 rykkede bandekrigen til forstæderne. To mænd med mørke øjenbryn og skimasker løb op foran den lokale bokseklub i Køge og skød et af klubbens medlemmer, da han forlod klubben. Han blev ramt i balden og overlevede (Politikens netavis d. 17/11 ”Mand ramt i balden efter byge af skud”). Efter denne episode sker der en optrapning af konflikten i forstæderne. Konflikten er dog lidt anderledes end i København. Det er ikke AK 81 og HA, der er den ene part i konflikten, men banderne Black Cobra og Bloodz, der internt begynder at slå. Bandernes modsætningsforhold har sit udspring i kampe om bl.a. narkotikamarkedet, æresbegreber m.m. (Rigspolitiet, 2008). Banderne har, ligesom dem i København, deres udspring i forskellige boligområder.

2.2.1. Første drab

I april 2010 kulminerer konflikten i forstæderne, da en ung mand skydes ned i et boligområde, der kontrolleres af Bloodz. Han overlever ikke, og det kommer efterfølgende frem, at han blot var i den forkerte bil på det forkerte tidspunkt. Politiet betegner drabet som banderelateret (www.dr.dk d. 21/4 ”Ung mand skuddræbt i Køge”). Efter drabet indføres der visitationszoner i Køge, og Borgmester Marie Stærke udtaler, at bandevold og skyderier er blevet et generelt samfundsproblem (<http://www.koege.dk/da-DK/Nyheder/2010/April/Bandekriminalitet.aspx>).

Bandekrigen i Køge begynder nu at koste liv, og der er mindreårige involveret. Flere af de unge, der færdes i miljøet omkring Black Cobra og Bloodz, er under 18 år. På politisk plan er der indført den såkaldte ”Bandepakke”, der i korte træk handler om højere straffe, lettere adgang til varetægtsfængsling, udvisning af bandemedlemmer, der bærer våben, samt at åbne muligheden for, at umyndige bandemedlemmer kan tvangs fjernes (Fischer m.fl., 2010). Formålet med ”bandepakken” er at få de kriminelle væk fra gaderne.

2.2.2. Vores fokus

Der er således meget debat om problemstillingen ift., hvad det er, der gør, at de unge vælger livet på gaden til. Derfor er vi optaget af kriminelle grupperinger, og de unges begrundelser for at deltage i disse. Hvad er det, der får nogle til at vælge den grupperelaterede kriminalitet til? Og hvad er det,

der gør, at nogle oplever at få en ny familie i form af en gruppe, de begår kriminalitet sammen med? Vores fokus ligger ikke på konflikten mellem rockere og indvandrere, men på etniske minoritetsunges *egen* oplevelse af deres situation og deres møde med socialarbejdere. I det efterfølgende afsnit afsøger vi, hvad der findes af forskning på området, for at indsnævre vores fokus.

3. Litteraturstudie

For at indkredse vores problemformulering har vi undersøgt eksisterende forskning på området. Det er nødvendigt for at kunne skabe et overblik over, hvilke områder der ikke er berørt forskningsmæssigt og for at kunne trække på den forskning, der er. Litteraturstudiet og søgningskriterier vedlægges som bilag 1.

4. Problemformulering (fælles)

I det følgende anvender vi begrebet *socialarbejdere* som en fællesbetegnelse for både sagsbehandlere og gademedarbejdere. I de tilfælde, hvor det kun er den ene faggruppe, der omtales, anvendes hhv. sagsbehandler og gademedarbejder.

Af litteraturstudiet fremgår det, at emnet etniske minoritetsunge og kriminalitet på mange områder er godt belyst. Der er dog fortsat områder, som ikke er afdækket. I Norge er der lavet en undersøgelse af det sociale systems samarbejde med lokalområdernes ressourcer ifm. kriminalitetsforebyggende initiativer. Det er et relevant område, der ikke er belyst i Danmark (Lien, 2004).

Andre steder påpeges det, at unge kan påvirkes negativt af deres omgivelser, f.eks. at krænkelser og mangel på anerkendelse, kan være medvirkende til at presse de unge ud i kriminalitet (Zeuner & Højland, 2009).

Det fremgår af litteraturstudiet, at en illegitim løbebane er til stor skade for unges familieforhold, deres mulighed for at blive hørt på samfundets anerkendte arenaer og for muligheden for senere at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet (Rasmussen, 2010). Hvordan skal vi forstå, at nogle unge begår kriminalitet? Har deres sociale identitet betydning for dette?

Vi finder det interessant at undersøge, hvordan de unge opfatter sig selv og deres handlinger. Hvilke begrundelser har de for deres kriminelle handlinger, og hvordan får de deres handlinger til at give mening i deres opfattelse af, hvem de er? Vi finder det relevant at undersøge, hvilke ligheder og forskelle der er mellem de unges selvopfattelse, og det syn socialarbejderne har på dem. Socialarbejderne italesætter deres opfattelser af de unge i deres daglige arbejde, hvor de møder de unge, og i de drøftelser de har med deres kollegaer. Her påvirker de hinanden, og deres diskurser påvirker de-

res samarbejdsmuligheder med de unge. I den forbindelse er det relevant at undersøge, i hvilket omfang socialarbejdernes diskurser enten understøtter eller modarbejder deres arbejde.

Når vi ønsker at undersøge de unges selvopfattelse eller sociale identitet, opfatter vi ikke denne som en færdig udviklet størrelse. Identiteten er en konstruktion, der løbende skabes og udvikles i samspil med omgivelsernes reaktioner, de unges italesættelse, deres egne refleksioner og handlinger samt deres forsøg på at skabe mening i tilværelsen.

Da sagsbehandlere og gademedarbejdere udfører meget forskellige arbejdsopgaver ift. de unge og møder dem på meget forskellige arenaer, inddrager vi disse to faggrupper i vores speciale. Der er i omgivelserne og i forskellige eksperter udtalelser, mange udsagn om, hvem de etniske minoritetsunge er. Vi har valgt at tale med dem selv. Dette kan give os et indblik i, hvad der har betydning for, hvilke veje de unge går i livet, og give os en forståelse af, hvorfor nogle får et livsforløb hhv. med eller uden kriminalitet. Vi finder det endvidere relevant for det sociale arbejde, at opmærksomheden om sprogbrug og diskurser skærpes på dette felt, hvor tonen ofte er skarp, og hvor der er en fare for, at negative diskurser fra medier og det værdipolitiske niveau koloniserer det sociale arbejde. Et sådan konstruktivistisk perspektiv betyder dog ikke, at vi ikke anerkender, at socioøkonomiske forhold og strukturer har stor betydning for de livsvilkår, der tilbydes unge i samfundet.

På baggrund af litteraturstudiet er vores formodninger:

- At de etniske minoritetsunges sociale identitetsdannelse påvirkes af deres omgivelser, men at de selv har medindflydelse på, om den påvirkning gør, at de udfører handlinger, der har negative konsekvenser for dem selv og deres omgivelser.
- At de unge skaber deres sociale identitet gennem fortællingen om deres liv, og at denne fortælling kan ses som en diskurs, hvor de unge italesætter deres opfattelser af, hvem de er, og hvad der giver mening og sammenhæng i deres liv.
- At socialarbejderne italesætter deres opfattelse af, hvem de unge er, og at deres diskurser i samarbejdet med de unge kan have en påvirkning, der virker modsat intentionerne med deres arbejde. Påvirkningen kan medføre, at socialarbejderne ikke når de unge, og at de unge oplever socialarbejderne som modstandere frem for rådgivere.

Vores problemformulering er derfor følgende:

- *Hvordan benytter etniske minoritetsunge, der er involveret i grupperelateret kriminalitet, deres fortælling om deres liv til at konstruere deres sociale identitet?*
- *Hvilke diskurser har socialarbejderne om de unge, og hvilke forskelle og ligheder er der mellem disse og de unges fortællinger om deres liv?*
- *Hvordan kan man ved at øge opmærksomheden på socialarbejdernes diskurser og disses konsekvenser for den sociale praksis, bidrage til at forbedre samarbejdet mellem socialarbejdere og etniske minoritetsunge?*

4.1. Undersøgelsesspørgsmål

- Hvilke begrundelser benytter de unge for deres kriminelle handlinger, når de skal skabe mening og sammenhæng i deres fortælling?
- Hvordan påvirker grupperelationen de unges sociale identitetsskabelse?
- Hvilke diskurser har hhv. gademedarbejdere og sagsbehandlere om de unge?
- Hvilke ligheder og forskelle er der mellem socialarbejdernes og de etniske minoritetsunges diskurser om de unges liv og handlinger?
- Hvilke subjektpositioner skabes i socialarbejdernes diskurser, og stemmer disse overens med de unges fortællinger om, hvem de er?
- Hvilke begrænsninger og muligheder skaber socialarbejdernes diskurser for samarbejdet med de unge?

5. Teori

5.1. Metateori (Stine)

Indenfor videnskabsteori skelnes mellem videnskab og ikke-videnskab og afgrænser forskellige videnskaber ift. hinanden. Det er en forudsætning, at den metateoretiske position fastsættes, så vi kan få svar på de tre spørgsmål, videnskaberne stiller og besvarer. Det ontologiske handler om "det værende", dvs. hvad betyder det, at et socialt fænomen findes? Det epistemologiske handler om, hvorvidt erkendelse om "det værende" kan være "sand". I den forbindelse kan der være forskellige kriterier for sandhed. Det metodologiske omhandler procedurer for generering af erkendelse (Olsen, 2002). På baggrund af ovennævnte er den videnskabsteoretiske position afgørende for, hvordan vi

ser noget som noget, om vi kan opnå sand erkendelse af det, og hvilken metode vi skal bruge til at opnå denne erkendelse.

Der er forskellige måder at arbejde med et socialt fænomen på alt efter, hvordan vi positionerer os. Da problemformuleringen er retningsgivende for vores metateoretiske position, har vi valgt et socialkonstruktivistisk udgangspunkt og inddrager et teoretisk grundlag, der omhandler diskurser.

5.1.1. Socialkonstruktivisme

Socialkonstruktivisme dækker over en række forskellige retninger, som f.eks. diskursiv psykologi, Norman Faircloughs diskursanalyse, Ernesto Laclau og Chantal Mouffes diskursteori, m.fl.

Vivien Burr definerer begrebet som de tilgange, der tager udgangspunkt i følgende formodninger:

- Der skal være en kritisk distance til viden, der tages for givet, dvs. at retningen er kritisk over for idéen om, at vores observationer af verden svarer til det, verden er.
- Man kan ikke opnå objektiv universel viden om verden. Den måde, vi forstår verden på, er historisk og kulturelt skabt.
- Viden konstrueres mellem mennesker og udvikles gennem sociale processer. Det betyder, at de unge påvirkes af både egne og andres diskurser.
- Endelig at der er en dialektik mellem viden og social handling, dvs. at der for hver konstruktion af viden også er konsekvenser i form af menneskelig handling (Burr, 2003).

Når vi interviewer en ung om hans liv og handlinger, er det subjektive beretninger, vi får. Hver enkelt beretning er skabt på baggrund af den unges opfattelse, og de vilkår han lever under. Beder vi flere unge fortælle om den samme begivenhed, får vi forskellige fortællinger.

Socialarbejdernes og de unges diskurser er dialektisk forbundet med deres sociale handlinger. Diskurserne påvirker aktørernes videnskonstruktion og omvendt. En del af de unges videnskonstruktion er deres identitetsskabelse. Da der er sammenhæng mellem unges identitetskonstruktion og deres sociale handlinger, er handlingerne medvirkende til identitetsskabelsen.

De nævnte retninger er uenige om diskursernes rækkevidde, og i hvilket omfang der er ”noget” uden for diskurserne. Mange retninger opfatter det sociale felt som meget regelbundet og regulerende. Selvom viden og identiteter i princippet er kontingente, er de i de konkrete situationer temmelig fastlåste (Jørgensen & Phillips, 2008). Der er dermed et bredt spektrum i opfattelsen af diskursens rolle i konstitutionen af verden. Laclau og Mouffe ligger i den ene ende med en opfattelse af, at

diskurser konstituerer den sociale verden i dens betydning, og diskursen omformes konstant i kontakten med andre diskurser. Vi tilslutter os en retning, der ligger i midten, kritisk diskursanalyse (KDA), hvor der skelnes mellem diskursive og sociale praksisser, der gensidigt konstituerer hinanden (ibid). Vi ser en styrke i denne retning, idet den ikke kun beskæftiger sig med diskurser, men også med den sociale praksis. Dermed bliver diskurser kun et blandt flere aspekter af social praksis. Socialarbejders handlinger og erfaringer er påvirkede af de diskurser, der benyttes på feltet, men de påvirker også selv diskurserne (Fairclough, 2008).

To grundlæggende præmisser ved diskursanalyse er dels sprogets rolle i den sociale konstruktion af verden, og dels at teori og metode er kædet sammen. Vi bruger sproget til at skabe repræsentationer af virkeligheden, hvilket svarer til unges fortællinger af deres oplevede hverdag. Sproget er den generator, der konstituerer den sociale verden, herunder sociale identiteter og sociale relationer. (Jørgensen & Phillips, 2008). Det svarer til, at socialarbejdere og unge gensidigt påvirker hinanden gennem sproget når de mødes.

KDA's udgangspunktet er, at diskurserne altid trækker videre på betydninger, der allerede er etablerede. Ved at sammenføje elementer fra forskellige diskurser kan sprogbrug forandre de enkelte diskurser og dermed også den sociale og kulturelle omverden. Det er relevant ifm. vores problemformulering. Vi vil undersøge socialarbejders konkrete sprogbrug. Sprogbrug kan forandre de enkelte diskurser om unge og kan påvirkes af tidligere diskursive strukturer samt de diskurser, der koloniserer den benyttede diskurs (Jørgensen & Phillips, 2008). Dermed kan vi sætte fokus på, at ændrede diskurser kan påvirke den sociale praksis og påvirke samarbejdet med socialarbejdere og de unge. Det er begrundelsen for at benytte Faircloughs kritiske diskursanalyse til at belyse den del af vores problemformulering, der omhandler socialarbejdernes diskurser.

Socialkonstruktivismen kritiseres for dens opfattelse af, at sproget skaber den sociale verden. Her kan det hævdes, at det er vilkårligt, hvordan vi skaber den verden, og at enhver beretning om, hvordan den sociale verden er skabt, er ligeså god som enhver anden. Det medfører en videnskabelig relativisme (Bredsdorff, 2002). Et andet kritikpunkt er, at socialkonstruktivismen ikke har et normativt grundlag, der fortæller om det gode liv. Den kritik kan gendrives ved argumentet om, at bare det at påpege, at noget kan være anderledes, rummer muligheden for forandring til noget andet. Kritikken belyser vigtigheden af, at der er overensstemmelse mellem det problemfelt, der undersøges, og det metateoretiske udgangspunkt. I vores speciale beskæftiger vi os med menneskers identitetska-

belse og diskursers betydning for deres handlinger, dermed arbejder vi på et felt, hvor der ikke er problemer i at anerkende et socialkonstruktivistisk udgangspunkt.

5.1.2. Kombination af teori

For at besvare problemformuleringen benytter vi to teoretiske udgangspunkter.

Idet vi ser på, hvordan de unge benytter deres fortælling til at konstruere deres identitet, benytter vi en tilgang, der tager udgangspunkt i fortællingen – en narrativ tilgang. Den narrative tilgang giver os et analyseberedskab, der giver os indblik i de unges sociale identitetsskabelse. Vi kan sige noget om, hvordan de unge danner mening og sammenhæng i deres tilværelse gennem deres fortællinger. På den måde kommer vi tættere på indholdet i den diskurs, deres fortælling er, og hvordan fortællingen konstruerer deres identitet. Det kombineret med KDA giver os indblik i, om der er ligheder og forskelle på de diskurser de unge bruger i deres sociale identitetsskabelse, og de diskurser, socialarbejderne bruger om de unge.

Identitet ses som en narrativ konstruktion, der påvirkes af omgivelserne (Horsdal, 2009). I denne tilgang er der en dialektik mellem, hvordan de unges fortælling påvirker omgivelserne, og hvordan omgivelsernes påvirker de unges fortælling. I Faircloughs kritiske diskursanalyse sættes hovedfokus på forandring. Når vi undersøger, om der er langt imellem på den ene side de unges diskurser om dem selv og på den anden side socialarbejdernes diskurser om de unge, kan vi sige noget om, hvordan disse italesættelser kan påvirke samarbejdet mellem de unge og socialarbejderne. Herefter kan vi også sige noget om, hvorvidt ændrede diskurser kan forandre samarbejdet mellem de unge og socialarbejderne.

5.2. Narrativ teori (Pia)

5.2.1. Narrativ teori som baggrund for identitetsundersøgelse

Ved narrativ metode er den personlige fortællinger et udtryk for individets identitetskonstruktion, en fortælling bliver således en jeg-fortælling (Larsson & Goldberg, 2008). I fortællingerne gives der udtryk for meningsskabende begivenheder i de unges liv, tackling af uforudsete begivenheder, deres tilknytning til omgivelserne og refleksioner over, hvilke forhold der har betydning for deres indstilling til livet. Narrative fortællinger er både korte tematiske historier om specielle begivenheder, f.eks. mødet med socialarbejdere og mere udvidede historier om betydningsfulde træk ved livet (Hyden, 2000).

Den mest udbredte måde at få en narrativ fortælling fra et andet menneske på er ved hjælp af det narrative interview, hvilket vi også vil benytte.

5.2.2. Flere retninger

Narrativ teori dækker over forskellige retninger og bruges inden for en række forskellige felter som historie- og litteraturforskning, samfundsvidenskabelig forskning og terapi (White, 2006).

Da narrativer bruges med forskellige formål, er der også en række forskellige definitioner af, hvad et narrativ er. Området består af et væld af overlapninger, og mange, der laver narrativ forskning, henviser til delelementer fra en række af de forskellige teoretiske retninger, som de er mere eller mindre tro mod (Horsdal 2009; Hydén 2000; Bruner, 1999). Det kan vi vælge at se som et problem, da det gør det vanskeligt at fremhæve en konkret narrativ forskningsretning, vi følger. Vi vælger i stedet at se det som en frugtbar mulighed for at skabe en kombination af de elementer, vi finder relevante for vores problemformulering.

5.2.3. Definition af narrativer

Narrativer tillægges betydning for at skabe mening i subjektets tilværelse. Der er dog forskel på, hvordan et narrativ benyttes til denne meningsskabelse. Vi fremhæver tre grundlæggende beskrivelser af, hvad narrativer er, og hvilken betydninger de har.

Beskrivelserne er så brede og upræcise, at det vanskeligt kan kaldes definitioner. Derfor præsenterer vi også vores eget bud på en definition af et narrativ.

John Polkinghorne påpeger:

“Narrative knowledge is not a simple recall of the past. Narrative comprehension is a retrospective, interpretive composition that displays past events in the light of current understanding and evaluation of their significance.

(Polkinghorne, 2005, i Berg, 2009).

Polkinghorne anfører videre, at idet narrativer refererer til fortiden, er de en måde, hvorpå fortiden struktureres sådan at den giver mening i nutidens perspektiver (Polkinghorne 2005, i Berg, 2009).

Denne tilgang ser meningsskabelsen som et retrospektivt personligt projekt hos det enkelte individ og inddrager ikke omgivelsernes mulige påvirkninger af meningsskabelsen. Polkinghorne har heller ikke primært fokus på, hvordan nutidige oplevelser påvirker mulige fremtidsperspektiver i fortællingen (Berg, 2009). Da vi blandt andet ønsker at inddrage et forandringsperspektiv, og da Polking-

hornes beskrivelse er uklar ift. unges identitetskonstruktion, benytter vi ikke Polkinghornes udgangspunkt.

Kenneth Gergen har en anden tilgang. Virkeligheden og den enkeltes erfaringer skabes altid i samspil med andre, og han har som sådan et interaktionistisk udgangspunkt. Gergens udgangspunkt er bl.a.:

”...Vi anvender historier til at gøre os selv forståelige. Vi fortæller ikke blot vore liv som historier; i en betydningsfuld forstand lever vi også vore relationer med hinanden ud i narrativets form. For White og Epsom (1990) ’giver mennesker mening til deres liv og relationer ved at lave historier ud af deres oplevelser og erfaringer...’ ”

(Gergen, 2005).

Gergen påpeger, at en historie er en narrativ redegørelse, der både er det, den beskriver og også en social handling. Hverdagens begivenheder får via historien en virkelighed bestående af en begyndelse, et lavpunkt, et højdepunkt og en slutning (Gergen, 2005). Denne beskrivelse inddrager meningsskabelse som et af narrativens funktioner og ligger tæt op ad vores opfattelse af narrativer.

Jerome Bruner påpeger, at en historie kræver en rollebesætning af personer, der har deres egne hensigter og bevidstheder. Hans pointe er, at disse personer har en række forventninger til, hvordan verden ser ud, også selvom disse forventninger kan være uforståelige for andre. Han siger i den forbindelse:

”at en historie begynder med et eller andet brud på tingenes forventelige tilstand... Noget går skævt, ellers er der ikke noget at fortælle om. Historien handler om bestræbelser på at håndtere bruddet eller forlige sig med det, og dets konsekvenser. Og endelig er der en slutning, en eller anden form for løsning.”

(Bruner, 2004).

Mennesket reflekterer med andre ord over sig selv ift. sit samspil med omverdenen og danner sig sin helt personlige opfattelse af virkeligheden. Historien fortælles i en kæde af sekvenser og skaber en sammenhæng, der gør det muligt for individet at skabe mening i begivenhederne (Bruner, 1999). Meningen er personlig og forhandlet med de aktører, der indgår i fortællingen. Bruner citerer Frederic Charles Bartlett, der påpeger, at:

”Enhver social gruppe organiseres og holdes sammen af en eller anden specifik psykologisk tendens eller gruppe af tendenser, der giver gruppen en bias i dens omgang

ved ydre omstændigheder. Biasen konstruerer de særlige varige træk ved gruppekulturen.”

(Bartlett i Bruner, 1999).

Det har betydning for, hvordan den enkelte ser på sine omgivelser, opfatter sit liv, danner sine værdier og begrundes sine handlinger.

Disse beskrivelser fører os frem til vores definition af et narrativ:

Vores definition:

”Et narrativ er en diskurs, der indeholder en personlig fortælling. Fortællingen indeholder et plot og har en begyndelse, en midte (med et eller flere højdepunkter) og en slutning, som mennesket benytter til at skabe mening og sammenhæng i deres liv med.”

5.3. Kritisk diskursanalyse (Stine)

Fairclough skriver, at KDA er såvel en teori som en metode, der særligt kan anvendes i studiet af social forandring. Faircloughs fremstilling og forståelse af diskursanalyse har fokus på sprog som diskurs, og han anvender ’diskurs’, hvor lingvister normalt har brugt ’sprogbrug’ (Fairclough, 2008). Med sin anvendelse af diskursbegrebet anser Fairclough sprogbrug for at være mere end en rent individuel aktivitet, men snarere en form for social praksis. Fairclough mener, at det har adskillige implikationer: *”... diskurs er både en måde at handle på, en form hvori folk kan agere i forhold til verden og særligt i forhold til hinanden...”* (Fairclough, 2008). Fairclough taler for en kritisk sprogbevidsthed, bl.a. i forhold til hvordan vi via sproget reproducerer race og køn i den måde, sproget anvendes på (Ibid). Det kan f.eks. have betydning, hvis socialarbejderes sprogbrug i omtalen af unge drenge med etnisk minoritetsbaggrund ureflektet sammenkobler etnicitet, køn og kriminalitet.

Forskellige diskurser afhænger af vores position i verden, af vores sociale identitet og af vores sociale relationer til andre mennesker. Derudover er diskurser også vores sprogbrug ift. ønskede og mulige verdener. Disse er forskellige fra den aktuelle verden og er bundet sammen med projekter, der kan ændre verden i forskellige retninger (Fairclough, 2003). Denne opfattelse af diskurser giver dem dermed flere funktioner, hvor vi især ser på diskursens identitetsfunktioner for at besvare problemformuleringen.

Diskurserne former relationer mellem mennesker og deres sociale positioner, f.eks. hvis de unge italesætter værdier og handlinger, som afgrænser dem ift. andre. Et eksempel er, når det af Rasmussen (2010) fremgår, at unge ikke accepteres på den anerkendte samfundsarena og søger sammen i et sammenhold uden for. Her er det relevant at se på, om de subjektpositioner, socialarbejdernes diskurser tilbyder de unge, svarer til de unges opfattelse af sig selv, da det kan påvirke samarbejdet mellem de unge og socialarbejderne. Diskurser former de sociale identiteter og subjektpositioner. Der skal være en sammenhængende og fortsat fortælling, for at identiteten kan reproduceres og fastholdes. Samtidig er identiteterne åbne for ændringer som delvist kan stamme fra diskurser. Det betyder, at de unges identitetskonstruktion er påvirkelig over for den sprogbrug, de omtaler sig selv og hinanden med, og som omgivelserne omtaler dem med.

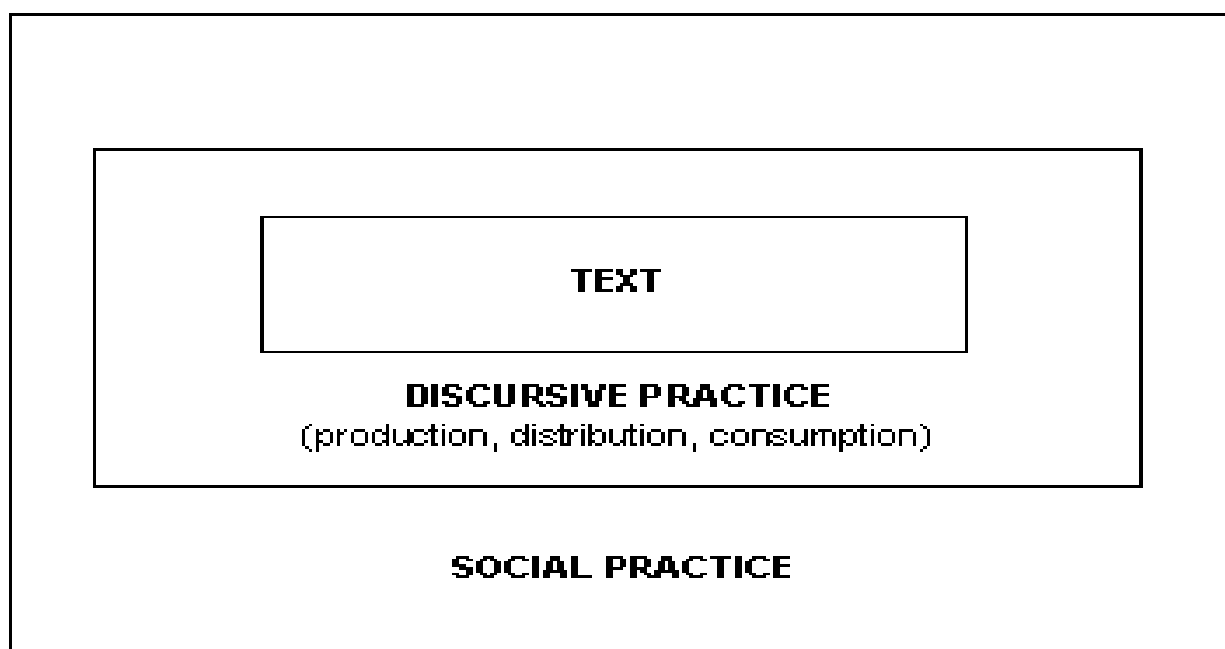
KDA har en formodning om, at det sociale liv består af praksisser. Praksisser skal forstås som de måder, hvorpå mennesker benytter både materielle og symbolske ressourcer, for at agere sammen i verden. Praksisserne er konstituerede gennem det sociale liv og domineres af økonomiske og politiske strukturer, men også af kulturen og hverdagslivet (Chouliaraki & Fairclough, 2001). Ontologisk betyder det, at diskurser er en form for social praksis. De er både en måde at handle på og en måde at repræsentere verden på. Der er dermed et dialektisk forhold mellem diskurs og sociale strukturer og mere generelt mellem sociale praksisser og sociale strukturer (Fairclough, 2008).

Diskurser er både socialt determinerede og socialt konstituerende. Det betyder, at unge til en vis grad bliver fastlåste i de positioner, de får på baggrund af de diskurser, der konstrueres i de sociale strukturer, de lever i, men også at der er mulighed for at ændre positionerne.

Fairclough benytter begrebet *den diskursive orden*, der dækker over den måde, forskellige diskurser spiller sammen på. Det er det samlede antal diskurstyper, der kæmper inden for et felt og afgrænser det ift. resten af det diskursive felt (Jørgensen & Phillips, 2008). Når der opstår diskursive kampe kan nogle diskurser vinde hegemoni, hvilket betyder, at disse diskurser opfattes som selvindlysende (Ibid). Et eksempel kan være diskursen om ghettoer. Diskursen blev oprindeligt benyttet i betydningen ”et afsondret jøde kvarter i en by” (Gyldendals fremmedordbog, 2000). I dag benyttes diskursen bredt, men når ghettoer i dag omtales, forestiller de fleste sig et alment boligområde med mange etniske minoriteter med muslimsk baggrund. Mange af beboerne er i denne forestilling på overførselsindkomst, og der er en høj kriminalitetsforekomst. Diskursen om ghettoer bliver brugt i en ny sammenhæng og har dermed ændret betydning over tid. Den nye betydning er på vej til at vinde hegemoni.

5.3.1. Tekst, diskursiv praksis og social praksis

Fairclough benytter en tredimensionel diskursmodel. De tre dimensioner er tekst, diskursiv praksis og social praksis. Det er gennem den diskursive praksis, at tekster former og formes af den sociale praksis (Fairclough, 2008).

(Fairclough, 2008)

5.4.1.1. Tekst

Tekstniveauet er beskrivende og har fokus på tekstens egenskaber og diskursernes lingvistiske opbygning. Enhver type af teksttræk er potentielt betydningsfulde i diskursanalyse (Fairclough, 2008). Sprog- og tekstanalyse er kompleks og indeholder flere analyseteknikker. I vores diskursanalyse benytter vi tekstanalyse til at se på, om der er ord, der får en anden betydning i diskursen, samt hvilke sprogformer der benyttes af socialarbejderne for at understøtte ordenes udsagnskraft (Ibid).

5.4.1.2. Diskursiv praksis

Diskursiv praksis er en del af den sociale praksis (Fairclough, 2008). Diskursiv praksis indeholder produktionsprocesser, distributionsprocesser og konsumptionsprocesser. Der er forskellige tekstproducenter involveret i de forskellige diskurser, og der kan være mange stemmer i en tekst (Scheuer, 2005). For at gennemskue, hvordan samarbejdet mellem sagsbehandlerne og de unge påvirkes af

de diskurser, de benytter, må vi dekonstruere producenten til en række forskellige positioner. F.eks. kan der være forskel på den, der udtaler ordene, den der skriver ordene på papiret og den, der er ansvarlig for ordlyden (Fairclough, 2008). Socialarbejderne kan benytte diskurser, der tilhører forskellige sfærer, f.eks. den professionelle sfære, den private sfære m.v., ligesom de kan trække på forskellige faglige diskurser. Der sker en blanding af diskurstyperne, og der opstår interdiskursivitet (Scheuer, 2005). Da diskurserne ikke er ligeværdige, undersøger vi, om der er kampe mellem de forskellige stemmer. Vi ser på, om der benyttes diskurser, hvis indhold er indbyrdes modsatrettet, og der dermed skabes uklarheder i kommunikationen, der kan påvirke socialarbejdernes samarbejde med de unge.

5.4.1.3. Social praksis

I den sociale praksis er der fokus på interaktionen mellem diskursiv og social praksis. Hvis man skal lave en bredere analyse af den sociale praksis, kan diskursanalysen ikke stå alene, der skal også inddrages andre teorier (Jørgensen & Phillips, 2008). I forbindelse med de unges sociale praksis ser vi deres sociale identitetsskabelse som en del af denne, og benytter som før omtalt narrativ teori til at belyse den. Idet vi ser på samarbejdet mellem socialarbejderne og de unge inddrager vi endvidere George Herbert Meads teoretiske grundlag fra symbolsk interaktionisme. Vi ser på, om der i diskurserne er forhold, der kan påvirke de roller, parterne har mulighed for at spille over for hinanden. Er der f.eks. i socialarbejdernes diskurser et indhold, der kan tyde på modsat rettede forventninger til de unges adfærd i mødet med socialarbejderne, og hvilke konsekvenser kan det have for samarbejdet? Kan noget i den diskursive praksis have betydning for, hvordan spejlingen mellem socialarbejder og den unge finder sted (Hutchinson & Oltedal, 2006).

Det er ikke alle grupper, der har lige meget indflydelse på de herskende diskurser. F.eks. kan det være vanskeligt for de unge at påvirke de diskurser og subjektpositioner, socialarbejderne møder dem med (Fairclough, 2008).

Faircloughs tilgang kritiseres for, at der ikke er nogen præcis definition på, hvor grænsen går mellem social praksis og diskursiv praksis. En anden kritik går på, at en uklarhed i teorien er, hvordan diskursen i praksis konstruerer den enkelte. Fairclough understreger, at diskursen gør det, men kommer ikke nærmere ind på hvordan (Dahl, 1999). Fairclough påpeger, at relationer og identiteter er åbne for ændringer, som delvis kan stamme fra diskurser. Men Fairclough kommer ikke ind på, hvad der i øvrigt påvirker identiteten. Han påpeger betydning af, at relationen mellem diskurs og

social struktur er dialektisk. Men han kommer ikke ind på forholdet mellem disse to elementer ift. identitetsdannelsen (Fairclough, 2008). Vi finder ikke det manglende skel mellem diskursiv og social praksis problematisk i dette speciale. Vi ser de unges narrative fortælling som en del af deres sociale praksis, og kan ved hjælp af narrativ teori og symbolsk interaktionisme belyse den del af deres sociale praksis, der omhandler deres identitetskonstruktion.

5.4. Identitet (Pia)

Da vores problemformulering omhandler, hvorledes de unge skaber deres sociale identitet gennem deres fortælling om deres liv, må vi forholde os til, hvorledes vi forstår og anvender begrebet *identitet*. Der er forskellige opfattelse af, hvad begrebet forklarer. I det følgende præsenterer vi centrale teoretikere inden for området og argumenterer for, hvilke valg og fravalg vi har foretaget.

Erik Erikson bygger videre på Sigmund Freuds tanker om psykodynamiske processer, men til forskel fra Freud inddrager Erikson en samfundsmæssig og historisk kontekst og definerer identitet som en proces, der skabes og udvikler sig hele livet igennem. Der skelnes mellem på den ene side den indre identitet eller jeg-identiteten og på den anden side den ydre identitet eller den sociale identitet. Den indre identitet handler om at være i overensstemmelse med sig selv og sin krop og føle, at man er den samme i dag, som man var i går på trods af de forandringer, der sker med en. Den ydre identitet handler om at være i overensstemmelse med andre – at tilhøre forskellige grupper og have forskellige roller, som man identificere sig med, og som man får sin sociale identitet igennem. De to sider af identiteten kan ikke adskilles. Erikson beskriver en række udviklingsfaser mennesket skal igennem på forskellige tidspunkter af sit liv for at få en sund identitet (Larsen, 2008). De psykodynamiske teorier er universelle i deres faseopdelte forløb og stemmer ikke overens med vores ontologiske grundlag.

Anthony Giddens bygger videre på Eriksons identitetsbegreb og kobler det sammen med vilkårene i det senmoderne samfund. Giddens peger på, at den kulturelle frisættelse og det forhold, at den enkelte frigøres fra traditionerne, betyder, at unges identitetskabelse i stigende grad bliver et reflek-sivt projekt. For unge drejer det sig om at skabe en sammenhængende fortælling om sig selv. Inspireret af Erikson peger Giddens på, at selve fundamentet for en stabil følelse beror på en grundlæggende tillid til omverdenen (Larsen, 2008). Giddens er tættere på vores ontologiske grundlag, men vi tilslutter os ikke den betydning, Giddens lægger i den kulturelle frisættelse.

5.4.1. Social identitet og symbolsk interaktionisme

Mead er teoretiker inden for symbolsk interaktionisme. Retningen hviler på, at samhandling mellem mennesker er centralt. Mennesket opfattes som en aktiv skaber af sit eget liv (Hutchinson & Olte-dal, 2006). Den opfattelse stemmer overens med den narrative opfattelse af, at social identitet påvirkes af de dialoger, vi indgår i, og at vi selv har indflydelse på de fortællinger, vi skaber om os selv. Ifølge Meads sociale identitetsopfattelse opdeles selvet i to dele, et *me* og et *I*. *Me* rummer det, individet har erfaret i løbet af sin levetid, både det bevidste og det ubevidste. Her findes vores internaliserede normer og samvittighed. *Me* skabes gennem et begreb, Mead kalder *den generaliserede anden*. Begrebet henviser til det omgivende samfund eller den sociale gruppe, der omgiver individet. Omgivelsernes forventninger til en, deres normer og retningslinjer internaliseres efterhånden i *Me* på baggrund af de erfaringer, individet har med andre mennesker. Mennesket ser sig selv på baggrund af det, hans omgivelser forventer af ham, eller det han forventer, de forventer af ham (Levin & Trost i Jacobsen & Kristiansen, 2005). Det kunne f.eks. være, når en ung handler anderledes sammen med sine venner end sammen med familien for at leve op til gruppens normer.

Når individet møder mennesker, der er vigtige for det, kaldes disse for *signifikante andre*. Selvet udvikles og socialiseres ved, at individet tager de signifikante andres perspektiv (Hutchinson og Olte-dal, 2006). For at kunne kommunikere med andre mennesker, skal man være i stand til at sætte sig i den andens sted. Man skal kunne spejle sig i den anden. Her bruger Mead begrebet 'at være en anden for sig selv'. I starten efterlignes de andre, og efterhånden skaber personen sin egen rolle. Mead benytter her begrebet 'rolleovertagelse'. For at kunne overtage en anden rolle, skal man kunne opfatte, hvordan andre vil reagere på ens adfærd (Mortensen i Andersen & Kaspersen, 2007). Ved *rolleovertagelse* internaliserer personen den omgivende gruppe eller samfunds normer og regler. Individet overtager *den generaliserede andens rolle*. Den generaliserede anden behøver ikke at være en person, der er til stede (Ibid). Det svarer til, når en ung dækker over sine venner over for politiet, fordi han har internaliseret vennernes forventninger om loyalitet, selvom vennerne ikke er fysisk tilstede.

Den samme person kan påtage sig forskellige roller på forskellige arenaer, f.eks. rollen som *den gode søn*, som klient over for en sagsbehandler, rollen som ven blandt gruppen af unge osv. Disse arenaer kan både være tilknyttet personer og steder, hvor personerne mødes.

Me er den del af individet, der er skabt ud fra de sociale relationer, som den unge befinder sig i. Identiteten skabes gennem forhandling. Man spejler sig i det billede andre skaber af en. Identiteten er *det sociale selv*, der er skabt af samfundet og omgivelserne, og man har forskellige identiteter alt

efter, hvilke grupper i samfundet man refererer til (Charon, 1992 i Hutchinson & Oltedal, 2006). Individet har som før nævnt også et *I*, som er den kreative og fantasifulde del af individet, der følger spontane indfald. Denne del kan handle på nye måder, skabe overraskelse og giver individet mulighed for at tilpasse sin adfærd til nye omstændigheder i relationen til andre (Mortensen i Andersen & Kaspersen, 2007). *I'et* betyder, at individet selv kan forholde sig til de roller, han spiller, og kan påvirke den måde rollerne spilles på. Enhver repræsenterer dermed den generaliserede anden på sin egen måde ud fra de tolkninger, han gør i situationen (Hutchinson & Oltedal, 2006). Et eksempel på det kan være, hvis etniske minoritetsdrenge fortæller om deres oplevelser fra det levede liv og forklarer, hvorfor det er gået, som det er, på baggrund af omgivelsernes forventninger. *Me* er tilbageskuende, objektiv og reflekterende. *I* er den aktive del. Vi handler med vores *I*, der styres af vores *me*. *I* er subjektiv og gør os til selvbevidste personer, hvor *me* i højere grad gør os som andre (Hutchinson & Oltedal, 2006). Både *me* og *I* er teoretiske konstruktioner, der kan fungere som analytiske værktøjer (Levin & Trost i Jacobsen & Kristiansen, 2005).

5.4.2. Social identitet og narrativer

Jerome Bruner påpeger, at hvis man skal studere den sociale identitet må man fokusere på meninger. Han trækker både på Kenneth Gergen, John Polkinghorne og inddrager også Meads tanker om en generaliseret anden i skabelsen af den sociale identitet² (Bruner, 1999). Bruner betoner kraftigt det kulturelle aspekt, og at den sociale identitet både defineres af den enkelte og af den kultur, han tilhører. I skabelsen af den sociale identitet er der to forhold, der gør sig gældende. Dels sker der en forhandling af mening, og dels udfører den enkelte en række sociale praksisser, der er med til at definere, hvem han er (Bruner, 1999). Bruner påpeger, at skabelsen af den sociale identitet er en narrativ kunst, der foregår både 'indefra og ud' og 'udefra og ind'. Indefra sker det på baggrund af vores tanker, erfaringer, intentioner, følelser og overbevisninger m.v. Udefra sker den på baggrund af andres tilsyneladende anseelse og de forventninger, vi tilegner os og møder fra omgivelserne (Bruner, 2004). Han påpeger i lighed med Mead, at en fortælling om en selv afhænger af, hvordan vi tror, andre forventer, at vi bør være. Ingen overtager passivt de fortællinger, de præsenteres for. De unge er aktivt medskabende af de historier, de fortæller. Dermed er de altid aktivt medskabende af sig selv gennem deres praksis og deres fortællinger om sig selv og om andre (White, 2006). Det svarer til Meads begreb *I*, hvor man tolker situationen og forholder sig aktivt til den rolle, man spiller. De unge bliver påvirket af omgivelsernes holdninger, og påvirker og fastholder også sig selv og

---

² Bruner benytter begreberne *selvet* og *selvskabelse*.

hinanden i deres modkultur og deres udvikling væk fra samfundet (Andersen m.fl., 2001). En kritik af Bruners identitetsopfattelse kan være, at kontinuitet og sammenhæng tillægges alt for stor betydning. Det bliver idealet for identitetsskabelsen. En sund identitet bliver afhængig af den enkeltes mulighed for at skabe en fortælling med mening og sammenhæng (Hansen, 2005). I forlængelse af det ser vi en svaghed i, at identitetsskabelsen, bliver et meget individuelt personligt projekt. Det kan medføre en opfattelse af, at individet alene har ansvaret for, at han har en evne til at fortælle og skabe sammenhæng og mening i sit liv, og hans sunde identitet afhænger af denne evne. For at undgå dette og for at inddrage nogle konkrete identitetsbegreber, der kan anvendes både i den narrative analyse, og når vi senere ser på den sociale praksis, kombinerer vi den narrative identitetsopfattelse med Meads identitetsteori.

5.4.3. Social identitet og semiosis

Fairclough ser skabelsen af sociale identiteter som en af flere sociale praksisser, hvor semiosis har en afgørende rolle. Semiosis er alle former for menings- og betydningsskabelse: visuelle billeder, kropssprog og verbalt sprog. Hvor Bruner betoner fortællingen som afgørende for menings- og dermed identitetsdannelsen, er Faircloughs begreb semiosis bredere (Fairclough, 2008). Semiosis optræder på tre måder inden for de sociale praksisser:

1. Semiosis en del af den sociale aktivitet. De unge kan bruge sproget eller kropssproget på en bestemt måde, når de er sammen, anvende bestemte udtryk eller slang eller gå med bestemte kropsholdninger, benytte bestemte symboler m.v. (Fairclough, 2008).
2. Semiosis indgår i repræsentationer. De unge låner udtryk og vendinger, der repræsenterer andre praksisser, og benytter dem i deres egen sociale praksis, hvor de tillægges ny betydning (Fairclough, 2008). Et eksempel kan være et ord som ”perker”, der oprindeligt var en meget nedsættende betegnelse for etniske minoriteter. I dag benyttes det ofte af de etniske minoritetsunge selv i en ikke nedsættende betydning.
3. Semiosis indgår i udøvelsen af de enkelte positioner inden for den sociale praksis. De unges identiteter er kun delvist givet af praksissen selv. Der er forskellige strukturer som sociale forhold, køn, etnicitet, kulturelt medlemskab og livserfaring, der har betydning for, hvordan de unge udøver deres position (Fairclough, 2008).

Faircloughs opfattelse af identitet er, hvordan individet udøver sine forskellige positioner, og hvordan man bruger sproget som en repræsentation for sig selv og sin sociale praksis. Individet benytter forskellige stilarter, når de skal udøve de forskellige positioner. ”*Stilarter er måder at være på* –

identiteter i deres semiotiske aspekt.” (Fairclough, 2008). Det er f.eks. hvordan etniske minoritetsunge i grupper benytter et særligt sprog og særlige artefakter for at tilkendegive deres sociale identitet.

Vi kan bruge Bruners identitetsopfattelse til at påpege, at de unge skaber deres sociale identitet gennem deres diskursive fortælling om sig selv. De handler på bestemte måder, fordi de opfatter sig selv på bestemte måder. Handlingen og dens begrundelser skal give mening for dem i sammenhæng med den person, de opfatter sig som.

Meads identitetsopfattelse bruges, når vi undersøger, hvordan den sociale identitet skabes gennem relationer til andre mennesker, og de forventninger de mødes med eller selv forventer at blive mødt med, og de roller de indtræder i.

Faircloughs identitetsopfattelse bruges, når vi undersøger, hvilke ligheder og forskelle der er i socialarbejdernes diskurser om de unge, og de unges diskurser om sig selv. Hvilke positioner de italesætter for sig selv i deres livsfortælling, og hvilke stilarter de benytter i diskursen.

6. Metode (Stine)

En del af vores metodemæssige til- og fravalg er allerede afgjort af vores teorivalg. I dette afsnit beskriver vi hvilke metoder vi benytter. Vi beskriver nogle generelle træk ved de forskellige metoder, og hvad der gør dem særligt egnede til formålet.

6.1. Overordnet metodemæssigt valg

Vi har på baggrund af vores metateori på forhånd fravalgt kvantitativ metode, da den form for dataindsamling og bearbejdning ikke kan benyttes i vores narrative tilgang og i KDA.

Vi har tidligere nævnt, at vi benytter narrative interview. Udover disse benytter vi to andre kvalitative interviewformer til at generere vores empiri; semistrukturerede interview og fokusgruppeinterview. Begge interviewformer er egnede til at få indblik i diskurser. Kvalitativ metode kan også være f.eks. båndoptagelser af samtaler, deltagende observation m.m. Hvis forskeren ønsker at få adgang til den subjektive dimension i menneskers liv, er deltagende observation en velegnet metode. Her får forskeren indblik i, hvordan mennesker tilskriver mening til handlinger og personer gennem social praksis (Kristiansen & Krogstrup, 2002). Vi har fravalgt at gennemføre deltagende observation. Miljøet, vi undersøger, er meget lukket, og vores tilstedeværelse ville i høj grad kunne påvirke de unges interaktion. Metoden havde dog været god at koble på vores øvrige metoder ift. at se un-

ges samspil med hinanden og omgivelserne og på den måde opleve identitetskonstruktionen i stedet for blot at få den omtalt i interview.

I forbindelse med metodevalget har vi også måtte tage stilling til, om vores undersøgelse er induktiv, deduktiv eller abduktiv. Vores tilgang er overvejende deduktiv, idet vi på forhånd på baggrund af problemformuleringen har fastlagt, hvilke teorier vi benytter, og hvilken teoretisk forforståelse, vi ser på empirien med. Ifm. de narrative interview fordrer vores teoretiske tilgang dog en mere induktiv metode. Ved narrative interview må vi sætte vores forforståelser i parentes og være åbne modtagere af fortællingerne.

Sociologisk kan vi studere menneskers forhold på forskellige niveauer; makro-, meso- og mikroniveau. Makroniveau er, når undersøgelser foregår på samfundsniveau og man studerer, hvordan samfundsniveauet påvirker institutionelle forhold. Mesoniveau er, når udgangspunktet er på institutionelt niveau, det kan f.eks. være organisationer. Mikroniveau er både, når undersøgelser tager udgangspunkt i grupper og individer (Bronfenbrenner, 1979).

Når vi skal undersøge omgivelsernes påvirkning af unges identitetskonstruktion, kan vi tage udgangspunkt i de forskellige niveauer. Makroniveauet kan analysere nye lovgivningsmæssige tiltag og inddrage mediernes generelle omtale af unge. På mesoniveau kan vi undersøge repræsentanter fra samfundets institutioner, som f.eks. gademedarbejdere, boligsociale medarbejdere og sagsbehandlers diskurser om unge. På mikroniveau inddrages unges egne handlinger og oplevelser.

6.2. Tilvirkning af data

Inden interviewene blev informanterne orienteret om undersøgelsens formål og design, og i hvilken sammenhæng undersøgelsen skal bruges. Det blev understreget, at informanterne er anonyme, og det blev aftalt, at informanterne har mulighed for at se undersøgelsen, når den er færdig. Tidsrammen for interviewene blev aftalt, og det blev forklaret, at vi som interviewere kunne blive nødt til at afbryde som en del af styring af interviewet. Efter interviewet gav vi mulighed for yderligere kommentarer og spørgsmål fra informanterne. Se bilag 2.

6.3. Narrative interview (Pia)

Narrative interviews er en særlig interviewopfattelse. Vores opgave ved et narrativt interview er, at være aktivt lyttende, stille uddybende spørgsmål samt at guide interviewpersonen ift. interviewets formål. Vi skal tage imod de narrative fortællinger (Hyden, 2000).

Marianne Horsdal fremhæver, at det særlige ved narrative interview er, at informanten ikke skal svare på forskerens spørgsmål, men komme med en fortælling i stedet. Det er op til informanten, hvilke begivenheder der fremhæves, hvilke der springes let hen over, og hvilken rækkefølge tingene fortælles i (Horsdal, 2009).

For at informanten kan tale frit, må vi som interviewere påtage os ansvaret for at hjælpe til med afgrænsningen. Margaretha Hydén anbefaler en interviewlængde på højst 60 minutter, hvilket afviger fra Horsdals opfattelse af, at et narrativt interview oftest tager tre-fire timer (Horsdal, 2009 & Hydén, 2000). Fordelen ved de kortere interview er, at det kan være vanskeligt at holde koncentrationen i længere tid. Vi har benyttet den korte interviewform og indledte interviewene med en uformel periode, hvor vi spiste sammen med informanterne. Det skabte en kontakt og gav de unge mulighed for at se os an inden interviewet.

Der er forskellige opfattelser af, hvorvidt der under interviewet skal skrives ned løbende eller optages på bånd. Vi deler opfattelse med Catherine Riessman der påpeger, at båndoptagelse og transkription er af grundlæggende betydning for narrative interview (Riessman, 1993). Horsdal derimod mener, at der ikke bør optages på bånd, men udelukkende skrives støttenoter (Horsdal, 2009). Vi optog interviewene på bånd, så vi fik samtlige detaljer med. Alle person- og stednavne er blevet ændret, så deltagerne er anonyme.

Vi lod fortælleren bestemme rækkefølgen i sin historie og lavede en tidslinje på baggrund af de begivenheder, den unge nævnte som værende betydningsfulde. Tidslinjen var udgangspunkt for uddybende spørgsmål, der fyldte perioderne imellem begivenhederne ud. Dette betød også, at vi spurgte ind til interviewpersonens alder, på det tidspunkt begivenhederne fandt sted.

Vi var to til at gennemføre interviewet. Den primære interviewer gennemførte interviewet, og den sekundære tegnede tidslinjen og bidrog med spørgsmål, der understøttede fortællingens flow.

Vi lagde vægt på at skabe gode rammer for at støtte informantens frie fortælling. Interviewene blev gennemført på et kontor der lå et neutralt sted og ikke i en kommunal bygning.

6.3.1. Udvælgelse af informanter til narrative interview

Vi havde fire unge mænd som informanter til de narrative interview. Det var af pragmatiske årsager ikke muligt at interviewe flere. Vi fik kontakt til de unge gennem én, der arbejder som mentor for to af de unge. De er udvalgt ud fra følgende kriterier:

- Mellem 18 og 30 år med anden etnisk oprindelse end dansk.

- Har haft kontakt til en sagsbehandler i en familieafdeling.
- Er opvokset i et boligområde i en forstad til København.
- Har modtaget domme for grupperelateret kriminalitet og har tilknytning til en gadesubkultur.

De unge skulle være over 18 år, da de dermed er myndige og i stand til at indgå i et informeret samtykke uden deres forældres tilladelse. En anden væsentlig årsag til at vælge voksne informanter er, at det er vigtigt, at informanterne ikke lider skade af at deltage i forskningen, hvor der særligt ved narrative interview er fare for, at det i nogle tilfælde kan føre til kvasiterapeutiske relationer (Kvale & Brinkmann, 2009). De unge skal have haft kontakt til sagsbehandlere, da de var under 18 år, da vores problemformulering omhandler forskelle og ligheder i sagsbehandlernes diskurser om de unge og de unges fortælling om deres liv.

Vi valgte, at vores informanter skal være bosiddende i forstæderne, da det gennem vores litteraturstudie blev klart for os, at det oftest er boligbyggerier i storbyer, der undersøges. Da vores problemformulering omhandler etniske minoritetsdrengene, der er involveret i grupperelateret kriminalitet, har vi valgt, at de unge skal have modtaget domme for dette.

6.3.2. Analysestrategi

De narrative interview vil blive analyseret ud fra et narrativt perspektiv. De unges navne i den narrative analyse er opdigtede. Vi finder dette mere personligt end blot at kalde dem A, B etc., da det er menneskers livshistorie, vi har med at gøre.

Formålet med den narrative analyse er at få indblik i unges skabelse af mening og sammenhæng i deres tilværelse. Vi kan sige noget om, hvordan unge i deres omtale af sig selv, deres handlinger, intenderede handlinger og refleksioner konstruerer deres sociale identitet gennem fortællinger (White, 2006).

Vi starter med at sætte de unges fortællinger i en kronologisk rækkefølge, sådan at vi får overblik over, hvornår i deres liv de forskellige begivenheder indtræffer. Dette bruger vi i analysen til at se på, hvordan de fortæller, at deres livsforløb udvikler sig gennem deres teenageår og op til voksenalderen, og til at undersøge, hvad der er plottet, i deres fortælling, hvornår begivenheder, der er vigtig for plottet finder sted, og hvor gamle de er, når der i fortællingen sker vendepunkter i deres liv. Da vi har fokus på de unges identitetsdannelse inddrager vi, når vi fortolker de unges begrundelser og forklaringer, Meads identitetsteori og vi benytter hans teoretiske begreber (se afsnittet om identitet).

Her får vi et teoretisk beredskab til at analysere de unges sociale identitetsdannelse pba. de sociale interaktioner, de indgår i, og dermed får vi et analytisk indblik i de interaktionelle forhold, der kan ligge bag de normer og værdier, de unge tillægger betydning.

6.3.2.1. Begivenheder

Først ser vi på de begivenheder, de unge beskriver i deres narrativer. Begivenhederne kan i fortællingerne både være skabt af andres og de unges egne handlinger og kan være knyttet sammen med såvel steder, personer og tidspunkter i de unges liv. Når vi analyserer disse begivenheder ser vi på, om nogle af dem udgør fortællingens plot, eller om de udgør et vendepunkt i fortællingen.

6.3.2.2. Tid

For at finde de vigtigste begivenheder i fortællingerne har vi fokus på, hvor meget enkelte livsafsnit fylder. Der kan være nogle perioder i livet, der omtales med få sætninger og kortvarige hændelser, der resumeres grundigt og detaljeret. Vi er opmærksomme på, at vi påvirker fortællingen idet vi har fokus på en specifik livsperiode. Noget, der omtales meget konkret, har som regel stor betydning. Vi er også opmærksomme på, om enkelte begivenheder optræder flere gange i fortællingen. Begivenheder, der gentages, har en særlig vægt og betydning for fortælleren (Horsdal, 2009). Det viser os, om der er begivenheder, de unge tillægger særlig betydning ift. deres fortælling og deres identitetsdannelse. Det vil udgøre historiens plot.

6.3.2.3. Plot og vendepunkter

Vi undersøger hvilket plot og hvilke vendepunkter der er i fortællingerne. Historiens plot holder historien sammen og forklarer begivenheder og vendepunkterne samt lægger temaet for handlingen i historien. Forløbet må kunne opfattes som et samlet hele med en rød tråd, der forbinder de løse ender i et plot (Horsdal, 2009). Vi undersøger, hvilket plot der er i hver af de fire unges fortællinger, og laver for hver fortælling en grafisk fremstilling af historiens forløb med en oversigt over de vigtigste begivenheder med plottet og vendepunkterne.

Et vendepunkt beskriver, at den unge fortæller om nye muligheder i sin måde at håndtere sin livssituation på. Et vendepunkt kan både være i negativ og i positiv retning og kan enten betyde at de unge fortæller om overvejelser om at ændre handlemønstre, eller at de gjorde noget andet pga. vendepunktet. Disse vendepunkter i fortællingen kan betyde, at identitetsdannelsen påvirkes og ændres.

6.3.2.4. Steder

I forbindelse med de begivenheder, de unge fortæller om, er vi opmærksomme på, hvilke forskellige lokaliteter de tillægger betydning. Stederne, der nævnes, kan både have en symbolsk betydning og være en ramme for betydningsfulde aktiviteter. Er det et sted, der er et tilhørsforhold til via f.eks. slægt, eller er det et sted, der danner ramme om aktiviteter eller samvær? (Horsdal, 2009). Stederne bliver inddraget i det omfang, de har betydning for de unges identitetsdannelse, f.eks. hvis de unge fortæller, at de er, som de er, på grund af det sted, de er opvokset.

6.3.2.5. Personer og grupper

Når vi ser på personer og grupper og deres betydning for de unges sociale identitetsdannelse, inddrager vi Meads identitetsbegreber om den signifikante anden, generaliserede anden, roller og rolleovertagelse, samt ser på, hvordan de unge forholder sig til de roller, de påtager sig (Hutchinson & Oltedal, 2006). Det giver os et analytisk beredskab til at forstå, hvordan de unges sociale identitet forhandles og dannes i et interaktionistisk perspektiv.

6.3.2.6. Handlinger

Handlinger forstår vi bredt. Vi sætter fokus på de handlinger, de unge fortæller, de udfører, men også på de handlinger, de kunne tænke sig at udføre, eller handlinger andre udfører, som de unge tillægger status eller værdi. Det kan både være handlinger, der er en del af den beskrevne begivenhed, og handlinger, der udføres som følge af begivenheden for at få den til at give mening.

6.3.2.7. Begrundelser

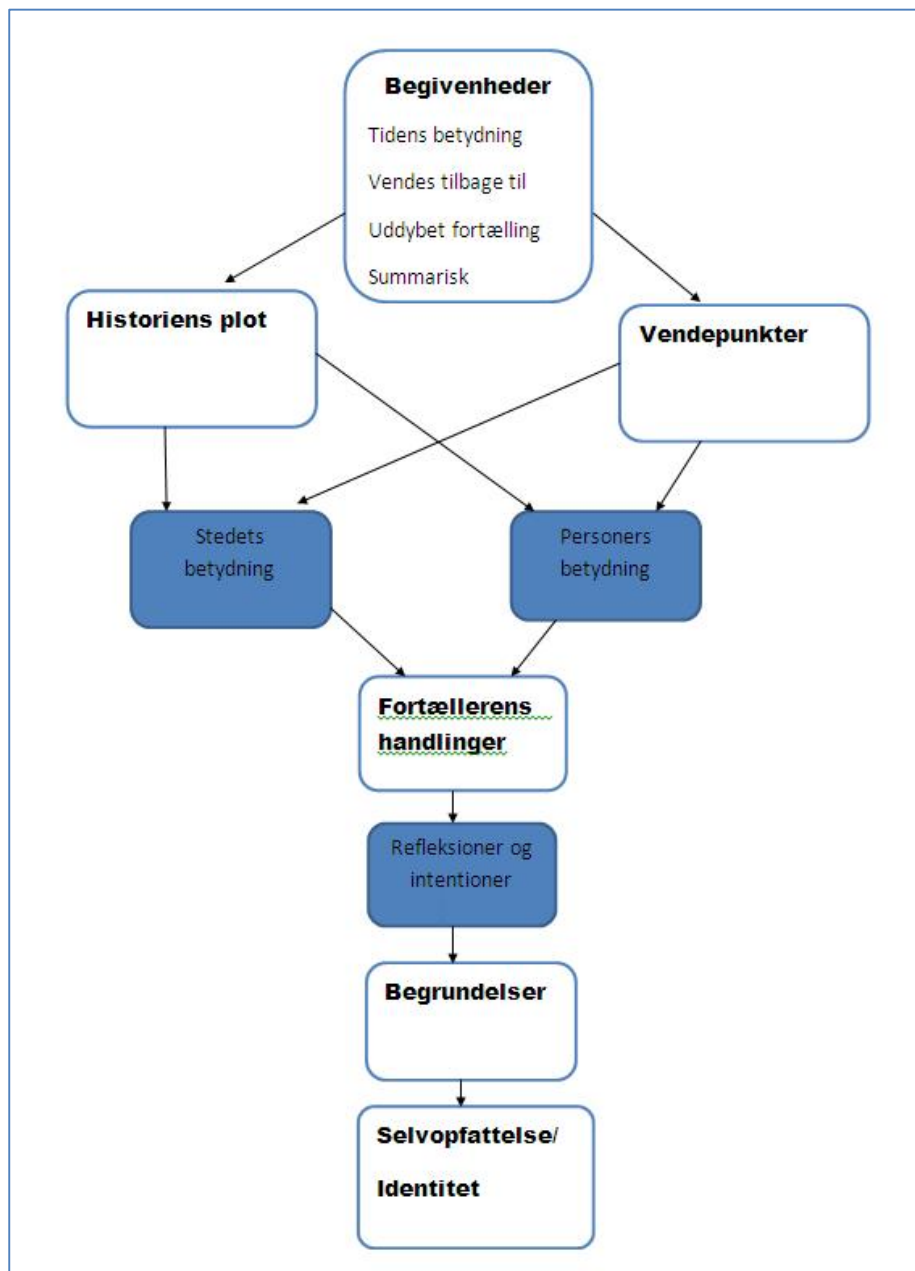
Når de unge fortæller om begivenheder og handlinger, giver de nogle begrundelser for, at tingene blev, som de blev, og for at de gjorde, som de gjorde. Ifm. deres begrundelse ser vi på de unges refleksioner og de intentioner, de giver udtryk for som baggrund for deres handlinger. Giver de udtryk for nogle normer og værdier, de har internaliseret i deres identitetsdannelse? Den enkelte kan ikke skabe mening alene, men har behov for at blive værdsat og finde forståelse. Derfor er det af betydning at se på samspillet mellem den unge og omgivelserne, på hvordan værdier skabes, forhandles og udfordres (Horsdal, 2009), og hvordan der forhandles om den sociale identitet i samspil med de personer, de unge møder. De unges dannelse af mening og værdier er en afgørende del af deres identitetsdannelse, der dermed også bliver et reflektivt forhandlet projekt. Her benytter vi

Meads identitetsteori og undersøger, hvilke normer og værdier de har internaliseret fra generaliserede andre, og hvor disse udspringer fra.

6.3.2.8. Selvopfattelse og identitet

De begivenheder, der kommer med i fortællingen, fortællingens plot, de begivenheder, der udgør vendepunkter, fortællerens handlinger og begrundelserne for handlingerne fortæller os noget om, hvordan fortælleren konstruerer sin sociale identitet gennem den narrative fortælling. Det giver os indblik i, hvordan unge, skaber deres sociale identitet. I fortællingerne kan de unges begrundelser benyttes til at skabe den sociale identitet ude fra og ind: 'der skete det og det, derfor er jeg sådan og sådan.' Eller inde fra og ud: 'jeg er sådan og sådan, derfor gjorde jeg det og det'.

Nedenfor har vi sammenfattet vores narrative analysestrategi i en model:

6.4. Fokusgruppeinterview (Stine)

Fokusgruppeinterview er særligt velegnede til vores formål, da vi er optaget af diskurser, og hvordan disse benyttes og ændres i spillet mellem sagsbehandlerne. Fokusgruppeinterview adskiller sig fra f.eks. semistrukturerede interview ved, at forskeren har direkte adgang til diskursiv handling og ikke kun til beretning om handling (Halkier, 2002). En af ulemperne sammenlignet med enkelt-

interview er, at vi skal begrænse os til færre spørgsmål på grund af flere deltagere (Launsø & Rieper, 2008). Vi har valgt fokusgruppeinterview, da vi via gruppeinteraktion om et udvalgt emne hurtigt kan producere detaljeret data (Ibid).

Vi har valgt at interviewe sagsbehandlere fra samme arbejdsplads. Fokusgruppeinterviewet blev gennemført på et kontor i den afdeling, sagsbehandlerne arbejder. En af svaghederne ved fokusgruppeinterview er, at social kontrol i interviewgruppen kan hindre, at alle nuancer og perspektiver kommer frem. Hvis deltagerne kender hinanden, som ved vores interview, er der risiko for, at de opfører sig efter etablerede dominansrelationer (Launsø & Rieper, 2008). Omvendt er der også fordele ved, at deltagerne kender hinanden. Det kan give en øget tryghed i gruppen, deltagerne taler i samme sproglige koder, og de har mulighed for at uddybe hinandens perspektiver pba. delte erfaringer og oplevelser (Halkier, 2002). For at modvirke ulemperne ved f.eks. social kontrol, gjorde vi som interviewets moderator en indsats for, at alle blev hørt, og at der ikke var nogen, der fik lov til at dominere interviewet.

Processerne i fokusgruppen foregik med udgangspunkt i en række åbne spørgsmål, vi på forhånd har fastlagt, se bilag 2 (Halkier, 2002). Interviewerens rolle er igangsættende og at sikre, at alle kommer på banen, ellers er rollen mere tilbagetrukket. I fokusgrupper anvendes der ofte visuelt materiale for at stimulere dialogen. Vi supplerede derfor med billeder af personer, steder og episoder, der kan relateres til etniske minoritetsunge, se bilag 3. Interviewet blev optaget på bånd og efterfølgende transskriberet.

6.4.1. Udvalgelse af informanter til fokusgruppeinterview

Vi gennemførte et fokusgruppeinterview med tre sagsbehandlere. Færre end tre giver for lidt dynamik mellem deltagerne. For mange deltagere derimod betyder, at der kan være nogen, der ikke kommer til orde, og det kan blive svært at styre processerne i interviewet (Halkier, 2002). Tre informanter er tilstrækkeligt til at identificere diskurser blandt sagsbehandlerne. Følgende kriterier er benyttet i prioriteret rækkefølge:

- Arbejder med målgruppen
- Uddannet socialrådgiver eller socialformidler
- Lang og kort erfaring
- Forskellig uddannelsesbaggrund

Ovenstående selektionskriterier er relevante, da Fairclough påpeger, at dårligt stillede liv repræsenteres af forskellige diskurser alt efter, hvor vi befinder os i den sociale praksis. Der er dermed forskel på diskurserne alt efter, hvilken position de sociale aktører indtager (Fairclough, 2008). Vi har valgt at inddrage sagsbehandlerens erfaring, da vi mener, at erfaringsgrundlaget, og hvor kyndige sagsbehandlerne er, har betydning for interviewets kvalitet (Kvale & Brinkmann, 2009). Endvidere kan erfaringen have betydning for den forforståelse og diskurs, som de unge mødes med. Vi har valgt at inddrage uddannelsesbaggrund som kriterium, da vi har en antagelse om, at dette forhold kan have betydning for, hvilke diskurser der anvendes om de unge.

6.4.2. Analysestrategi

Interviewene med socialarbejderne analyserer vi ud fra et kritisk diskursanalytisk perspektiv. Analyserne af interviewene holder vi adskilt, indtil vi under kritisk diskursanalyse ser på den sociale praksis.

Fokus i vores kritiske diskursanalyse er at få indblik i de diskurser, som socialarbejderne benytter om de unge, og se på, hvorvidt der er overensstemmelse mellem de diskurser, socialarbejderne benytter, og de diskurser de unge benytter. Først analyserer vi sagsbehandlerne diskurser så gade-medarbejdernes og endelig de unges. Vi har lavet nogle nedslag i interviewene og har valgt nogle passager, vi finder særligt velegnede til at belyse problemformuleringen. I den forbindelse undersøger vi bl.a., hvilke subjektpositioner der konstrueres i diskurserne.

6.4.2.1 Tekstanalyse

Under den diskursive praksis foretager vi en tekstanalyse. Her har vi fokus på, om der er ord, der får en ny betydning i socialarbejdernes diskurser, hvilke ord og vendinger socialarbejderne benytter om de unge, om de samme ord benyttes i forskellige betydninger, og om der anvendes slang og metaforer ift., hvordan socialarbejderne giver deres ord udsagnskraft. Vi ser endvidere på, om sagsbehandlerne benytter forskellige udsagnstyper i deres diskurser, f.eks. påstande, forklaringer, spørgsmål, krav, meningstilkendegivelser eller redegørelser, da det kan benyttes til at undersøge, hvordan en diskurs vinder hegemoni frem for andre.

6.4.2.2. Diskursiv praksis

I forbindelse med analyse af den diskursive praksis ser vi på, hvilke diskurser der er på følgende diskursive felter: De unges familier, de unge selv, samarbejde med socialarbejderne og endelig de unges forandringsmuligheder. Vi deler analysen op, sådan at vi tager et diskursivt felt ad gangen og undersøger diskurserne fra hhv. sagsbehandlernes, gademedarbejdernes og de unges perspektiv. Vi ser på, om der er private og fagspecifikke diskurser, der koloniserer den diskursive praksis, som socialarbejderne trækker på, da denne interdiskursivitet kan have betydning for aktørernes sociale praksis.

Følgende forhold inddrager vi i analysen:

- Indholdet i de diskurser, hhv. socialarbejderne og de unge bruger
- Elementer der tillægges særlig vægt i socialarbejdernes og de unges udtalelser
- Hvorvidt socialarbejdernes diskurser kommer fra den private eller den professionelle sfære
- Hvorvidt der diskurser fra forskellige fagområder, socialarbejderne trækker på
- De niveauer, de diskurser, socialarbejderne trækker på, kommer fra
- Hvilke subjektpositioner der konstrueres og tilbydes de unge, og hvordan de stemmer overens med de unges sociale identiteter.

Ved fokusgruppeinterviewene vil vi yderligere se på, hvilke diskurser der vinder hegemoni.

6.4.2.3. Social praksis

På baggrund af tekstanalysen og analysen af den diskursive praksis sammenholder vi de diskurser, socialarbejderne benytter, og de unges diskurser om deres liv og ser på, hvilke ligheder og forskelle der er i mellem diskurserne. Vi undersøger, hvilke konsekvenser diskurserne har for den sociale praksis og det samarbejde, der skabes mellem socialarbejderne og de unge. Vi inddrager den narrative analyse, når vi analyserer de unges diskurser om deres liv.

De diskursive felter undersøges et ad gangen. For hvert af de diskursive felter, ser vi på følgende:

- Forskelle og ligheder i diskurserne
- Overensstemmelse ift. subjektpositionerne og de unges italesættelse af deres situation
- Hvordan kan socialarbejdernes diskurser påvirke de roller, de unge har mulighed for at indtage i samarbejdet?

Desuden ser vi på følgende ift. feltet om, hvordan samarbejdet udspiller sig:

- Er der i fortællingerne tegn på, at de unge benytter socialarbejderne som signifikante andre?
- Magtpositioner

I analysen inddrager vi begreberne fra Meads identitetsteori, og benytter disse til at undersøge de konsekvenser, forskellene og lighederne i diskurserne kan have for samarbejdsmulighederne mellem de unge og socialarbejderne.

6.5. Semistrukturerede interview (Stine)

Vi benyttede semistrukturerede interview til at få indblik i gademedarbejdernes diskurser om de unge. Da gademedarbejderne arbejder alene, valgte vi semistrukturerede interview frem for fokusgruppeinterview. Interviewene blev gennemført på deres kontor.

Vi lod interviewpersonerne udfolde diskurser, der knytter sig til deres arbejde med målgruppen, og benyttede den diskursive interviewform. I denne interviewform er variation i svarene ligeså vigtig som sammenhæng (Kvale & Brinkmann, 2009). Formålet er at identificere diskurser og dermed informanternes diskursive praksis. Til dette formål havde vi udarbejdet en interviewguide med udgangspunkt i følgende:

1. Generelle spørgsmål om gademedarbejdernes diskurser ud fra deres konkrete erfaringer med etniske minoritetsunge.
2. Beskrivelse af et typisk møde med en konkret ung (se bilag 2).

Interviewet blev optaget på bånd og efterfølgende transskriberet. Således har vi gjort mundtlig diskurs til skriftlig diskurs (Kvale & Brinkmann, 2009).

6.5.1. Udvælgelse af informanter til semistrukturerede interview

Vi valgte at interviewe to gademedarbejdere, der arbejder med unge på de unges hjemmebane, dvs. boligområdet, på gaden m.m. Interviewet med de to gademedarbejdere supplerer og nuancerer fokusgruppeinterviewet ift. de diskurser, vi identificerer hos sagsbehandlerne.

Gademedarbejderne er valgt ud fra følgende kriterier i prioriteret rækkefølge:

- Oplever og arbejder med de unge på de unges hjemmebane
- Forskellig uddannelsesbaggrund
- Lang og kort erfaring

Vi har valgt at inddrage gademedarbejderens erfaring, da vi mener, at erfaringsgrundlaget, og hvor kyndige gademedarbejderne er, har betydning for interviewets kvalitet (Kvale & Brinkmann, 2009). Endvidere kan erfaringen have betydning for den forforståelse og diskurs, som de unge mødes med. Vi har valgt at inddrage uddannelsesbaggrund som kriterium, da vi har en antagelse om, at dette forhold kan have betydning for, hvilke diskurser der anvendes om de unge.

6.5.2. Analysestrategi

Der anvendes samme analysestrategi som under fokusgruppeinterviewet.

7. Narrativ analyse (Pia)

De etniske minoritetsunges fortællinger handler om, hvorfor deres liv har udviklet sig som det har. De fortæller om en lang række begivenheder, der har betydning for deres selvforståelse, og vi har lavet nogle nedslag i disse fortællinger. Det, der har været afgørende for, hvilke begivenheder vi har valgt ud, har været den betydning, de unge selv har tillagt begivenheden i deres fortælling, og hvorvidt de kan bidrage til belysning af deres sociale identitetsskabelse. I vurderingen af, hvad de unge har tillagt betydning, har vi set på, hvor ofte de i fortællingerne har italesat den samme begivenhed, hvor detaljeret begivenheden er beskrevet, og om de unge selv har givet udtryk for, at begivenheden har været betydningsfuld. De forskellige begivenheder er vægtet fra 0-6 efter, hvor stor betydning vi har tillagt begivenhederne ud fra fortællingen ift. den skabelsen af den sociale identitet. Plottet er den begivenhed, der er vægtet højest. Vi har lavet en graf over vigtige begivenheder for hver ung.

7.1. Ade (Pia)

Ade er 22 år og født i Danmark af en østeuropæisk mor og en afrikansk far og har to mindre søskende. Ade har god kontakt til sin familie og bor fortsat hjemme. Han har gennemført folkeskolens 9. klasse og har været i gang med flere afbrudte uddannelsesforløb. Da Ade er 13-14 år flytter hans far til udlandet for at studere i ca. fire år. Inden han fylder 15 år, er der én, der driller ham i skolen, hvilket resulterer i en fysisk konfrontation. Episoden politianmeldes, og Ade får pga. dette kontakt til en sagsbehandler. Episoden får ikke øvrige følger, og Ade fortsætter i samme skole. Da Ade er 20 år, får han en dom for, sammen med andre at have befriet en ven fra arresten.

7.1.1. Narrativ analyse (Pia)

Det første nedslag, vi fokuserer på, omhandler Ades italesættelse af hans tid i folkeskolen. Han fortæller, at han siden skolestart har oplevet, at folk har set på ham som anderledes. Ade fortæller dog, at han altid har været dansk. Det er den eneste gang, Ade beskriver sig selv som dansk. Senere i fortællingen konstruerer han et skel mellem ham og danskere. Ade begrundet sin følelse af anderledeshed med, at der ikke var så mange mørke på hans årgang, og han fortæller:

”...så jeg har altid, hvad kan man sige blevet drillet og kaldt alle mulige ting og jeg var tit oppe at slås.”

I skolen bliver han mødt med forventninger om at passe ind og være ’dansk’, samtidig med at han bliver set på som anderledes. Der opstår en uoverensstemmelse mellem hans roller, da der er forskellige forventninger ift. at Ade både er dansk og anderledes. I Ades fortælling medfører dette en splittet opfattelse af, hvorvidt Ade skal se sig selv som dansk eller ej, og det kan være baggrunden for, at han både italesætter sig selv som dansk og anderledes.

Plottet i Ades historie er fortællingen om, at Ades far rejser til udlandet for at studere i cirka fire år, da Ade er 13-14 år. Denne begivenhed vender han tilbage til det flere gange i fortællingen. I fortællingen tillægger Ade faderens afrejse grundlæggende betydning for hans videre udvikling og kriminelle handlinger. Dette er en ’udefra og ind’ begrundelse for, hvorfor Ade er blevet, som han er. Faderens afrejse er også et vendepunkt i Ades liv af flere årsager. Han mangler faderens tilstedeværelse i dagligdagen og oplever, at familiens økonomiske forhold bliver dårlige. Det bruger Ade som begrundelse for indledningen til hans kriminelle karriere:

”Det er hårdt at se sin mor, og hun kan ikke, hun har ikke en gang råd til mælk eller brød, og ens far han er i et helt andet land, og du har også små søskende, så det var sådan jeg begyndte og lave alle mulige dumme ting.”

Ade ændrer rolle i familien ifm. faderens afrejse, Ade italesætter sig nu som medansvarlig for familiens økonomiske forsørgelse og trivsel.

Ade konstruerer således sin sociale identitet ud fra en fortælling om, at han pga. sin fars fravær i sine teenageår har været nødt til at stjæle for at leve op til sin egen værdi om at passe på sin familie. Han positionerer sig selv som en, der er ansvarlig over for sine nære, og tager et medansvar for familiens økonomiske situation. Ade italesætter nogle forventninger om, at andre forventer, at han bidrager til familiens økonomi. Det kommer til udtryk gennem hans refleksioner over nødvendigheden af hans kriminelle handlinger. Disse forventninger kan være et udtryk for nogle normer fra en

generaliseret anden om, at man som ældste søn indtager faderens rolle i hans fravær. I fortællingen italesætter han sin tolkning og forståelse af familiens situation som årsagen til de handlinger, han foretager. I citatet refererer han til 'dumme ting'. Her tydeliggøres nogle normer i hans omgivelser. Han italesætter en forventning om, at omgivelserne tager afstand til de dumme ting, han gjorde. Ade uddyber senere denne fortolkning ved at bruge vendingen, at han lever "to liv". Han vil i fortællingen passe sin skole, og samtidig vil han også passe sin mor og sin familie. Hans ønske om at passe sin familie fører til 'dumme ting', fordi han ikke kan holde ud, at hans familie mangler noget. Familiens behov bliver Ades begrundelse for hans kriminelle handlinger:

"...at ens familie har brug for et eller andet, så har jeg aldrig været den person, der har sagt: "Her, I kan låne penge af mig", eller et eller andet. Jeg har bare givet dem. Jeg er sådan en person..."

I dette citat positionerer Ade sig som en, der er loyal og støtter op om sin familie. Her giver Ade en 'indefra og ud' begrundelse for sin sociale identitetsskabelse. Ade spiller flere forskellige roller på forskellige arenaer: søn og skoleelev på den ene side og kriminel forsørger på den anden.

Ade fortæller, at han først forsøger at iværksætte en legal måde at tjene penge på. Ade spiller som 13-14-årig computerspil og tjener penge på dette ved at sælge elementer fra spillet til andre. Ade fortæller, at reaktionen på hans handling er, at de andre børns forældre bliver vrede. Denne måde at tjene penge på er lovlig, men Ade fortæller om, at omgivelserne finder det forkert. Ade fortæller, hvad der skete, da hans mor blev kontaktet af de andre børns forældre:

"Så fandt min mor ud af det. Men jeg har ikke lavet noget ulovligt jo... så begyndte det, derfra begyndte jeg at lave nogle dumme ting."

Der er således et vendepunkt her, da Ade oplever, at han får problemer, selvom han tjener pengene på lovlig vis. Han italesætter en forventning om, at omgivelserne vil anerkende denne lovlige måde at tjene penge på, men mødes i fortællingen med reaktioner som om, at hans handlinger er ulovlige eller moralsk forkerte. I fortællingen får Ade erfaring for, at han får problemer, uanset om han benytter legale eller illegale midler. I sin narrative fremstilling bliver omgivelserne her årsag til Ades sociale identitetsskabelse, hvor han begynder at begå kriminelle handlinger - en 'udefra og ind' begrundelse.

Ade fortæller, at han, inden han bliver 15 år, har en fysisk konfrontation med en dreng på sin skole. Ade begrundet det med, at drengen forud for episoden havde drillet ham over en længere periode.

Han fortæller dog også, at han er glad for at gå i skole og er stærk fagligt, hvormed han italesætter en oplevelse af, at han lever op til omgivelsernes forventninger. Det understøttes i Ades fortælling af, at han havde et godt forhold til de fleste lærere. Især hans klasselærer i folkeskolen har betydet meget for ham, og de har stadig kontakt i dag. I fortællingen forstod læreren Ade, og han oplevede ham som værende fair. Ade undgik efter den førnævnte fysiske konfrontation at blive smidt ud af skolen, fordi læreren 'stillede op' for ham. Ades tolkning af oplevelserne i skolen og specielt med denne lærer fører til, at Ade i fortællingen kan følge med i undervisningen på trods af sociale vanskeligheder. Ade tillægger respekt, troværdighed og tillid stor betydning. Her har Ade internaliseret nogle værdier og normer fra lærer, familie m.m.

Vold giver mening for Ade, hvis han mødes på en måde, han finder nedværdigende og urimelig:

"Hvis de er, hvis de respekterer mig og er ærlige og fair, så er jeg det også. Men hvis folk er nogle svin, så er jeg også et svin."

Her positionerer Ade sig som en, der lægger vægt på retfærdighed. Han italesætter, at han møder omgivelserne på samme måde, som de møder ham. Her bliver det tydeligt, at omgivelsernes forventninger har stor betydning for Ades sociale identitetsdannelse. I fortællingen betyder en fair behandling i skolen, at Ade fastholder en social identitet som elev og færdiggør 9. klasse.

Vores næste nedslag er da Ade som 15-årig starter på Teknisk skole som multimedieintegrator. Ade fortæller om, at han består grundforløbet med gode karakterer og får en læreplads. Ade fortæller, at lærepladsen ikke svarede til den uddannelse, han var i gang med, og han får ikke en ny læreplads efterfølgende, selvom han søgte mange steder. Ade beskriver, hvordan han var meget bevidst om sin fremtoning, påklædning m.m. til samtaler. Ade er i fortællingen bevidst om, at han skal spille en bestemt rolle i en jobsøgningssituation, og at hans ydre fremtoning er en del af denne rolle. At Ade ikke fik en læreplads, vender han flere gange tilbage til som endnu en begrundelse for den måde, hans liv har udviklet sig. Det er således et vendepunkt i fortællingen. I denne del af fortællingen skelner Ade mellem på den ene side sig selv og de barndomsvenner, han har, og på den anden side dem, som han kalder de 'normale'. Ade italesætter nogle forventninger til 'de normale' som nogle, der har uddannelse og arbejde uden for det miljø, han primært færdes i. Ifm. , at han søger læreplads, beskriver han det således:

”.. og jeg mødte op med skjorte og ja, det er ikke fordi jeg kom og æh slet ikke. Jeg var ligesom en normal, men jeg ved ikke. Det var bare, jeg fik bare ikke chance...fordi jeg tror, at hvis jeg havde fået den chance, så havde jeg ikke siddet her i dag.”

Ade har i denne sammenhæng konstrueret et normalitetsbegreb, som han ikke selv lever op til eller identificerer sig med. Han italesætter, at han kan agere som de normale, men forventer ikke at blive en af dem:

”...når jeg kom til samtale, så kom der en fin mand i jakkesæt med smart bærbar og sådan noget der, og så tænkte jeg, det kan jeg aldrig få det der, det... det går ikke. Så æh stoppede jeg, så efter det så stoppede jeg med skolen, og så begyndte jeg...”

Ade italesætter en afstand mellem sit liv og det liv, han forestiller sig, at manden i jakkesættet lever. I fortællingen er Ade ude af stand til at skifte position og indtræde i en rolle som den mand han møder. Ade kan ikke spejle sig i manden, og kan derfor ikke forestille sig selv i mandens situation. Herefter opgiver Ade at være 'normal', og efterfølgende udvikler kriminaliteten sig. Når Ade italesætter sin position uden for miljøet, giver det mening for ham at handle som 'de normale' for at opnå de muligheder, andre unge har. Det kræver dog, at Ade kan sætte sig i den andens sted. Ade italesætter her et normalitetsbegreb, han i fortællingen ikke har mulighed for at påtage sig, som en del af sin sociale identitet.

Næste nedslag i fortællingen er, da Ade er omkring 18 år. Han er arbejdsløs og lever sit liv med vennerne på gaden. Gaden har betydning, som det sted, de unge mødes, og den arena, hvor kriminaliteten udfolder sig. De unge kan være uden opsyn og lave deres egne regler. De bruger hinanden som signifikante andre, og lever op til gruppens internt skabte værdier og normer. Ade spiller en anden rolle i gruppen, end han gør på andre sociale arenaer. Han italesætter en ny opdeling mellem 'dem' og 'os'. Her er 'dem' de danske venner, og 'os' er Ade og barndomsvennerne. I fortællingen er venskabet med barndomsvennerne meget familiært og uden hemmeligheder. Han begrundet det med, at de accepterer hinanden som de er.

”De dømmes ikke for nogen. De er der for dig lige meget, hvad du gør. De kigger ikke forkert. De kan ikke finde på at skælde dig ud, hvis du har lavet noget. De er sammen med dig, de er bag din ryg, og du har det godt sammen med dem.”

Inden for gruppen er roller og forventninger klarlagte, hvilket i Ades fortælling skaber en tryghed ift., hvordan han forventes at agere. Ade italesætter, at det er vanskeligere, når han er sammen med

mennesker uden for gruppen. Gruppetilhørsforholdet skaber dermed sammenhæng og mening i en vanskelig periode af Ades liv. I Ades sociale identitetsdannelse får gruppen af barndomsvenner betydning som dem, han identificerer sig med og positionerer sig i forhold til.

Ade fortæller efterfølgende at netværket af barndomsvenner udviklede sig til noget, politiet definerede som en bande. Han italesætter, at det er politiets definition, der gør, at de selv begynder at opfatte og positionere sig som en bande.

”Men politiet gav selv det navn X-gruppen, og så endte det op med, at vi tænker, hvad er det for noget? Hvis de alligevel har givet et navn, så kan vi lige så godt få vores eget navn i stedet for, at de har opfundet et navn.”

Bandeidentiteten giver i starten ingen mening, idet Ade beskriver, at det er en konstruktion, politiet har skabt.

I fortællingen undgår Ade selv at blive både dømt og fængslet og begrundet dette med, at han var smart. Ade nævner flere gange, at han har været klog eller smart. Det har betydning for Ades selvopfattelse:

”Jeg har lavet rigtigt mange ting, men jeg har altid bare, bare været klog.”

Ade bruger betegnelserne klog og smart ifm. de kriminelle handlinger, han har lavet. Ade italesætter, at han lever op til gruppens værdier om at undgå straf og til sine egne forventninger om at kunne tale sig ud af tingene.

Sidste nedslag er, da Ade som 20-årig får sin første og eneste dom for at befri en ven fra arresten. Dette er et vendepunkt i fortællingen, da det ikke går som forventet. Ade kan ikke trække på sine hidtidige erfaringer, men må tage konsekvensen af sine handlinger, da han ikke, som hidtil, kan tale sig ud af situationen, da gruppen har nogle normer om loyalitet, som Ade har internaliseret. Disse normer lever Ade op til, selvom der ikke er nogen fra gruppen tilstede. De internaliserede normer er blevet en del af Ades sociale identitetsdannelse.

”...der troede jeg også, at jeg kunne sagtens komme ud af den, ikke? Men der valgte jeg bare ikke at sige noget, fordi jeg var sammen med fire andre, og jeg vidste ikke hvad de sagde.”

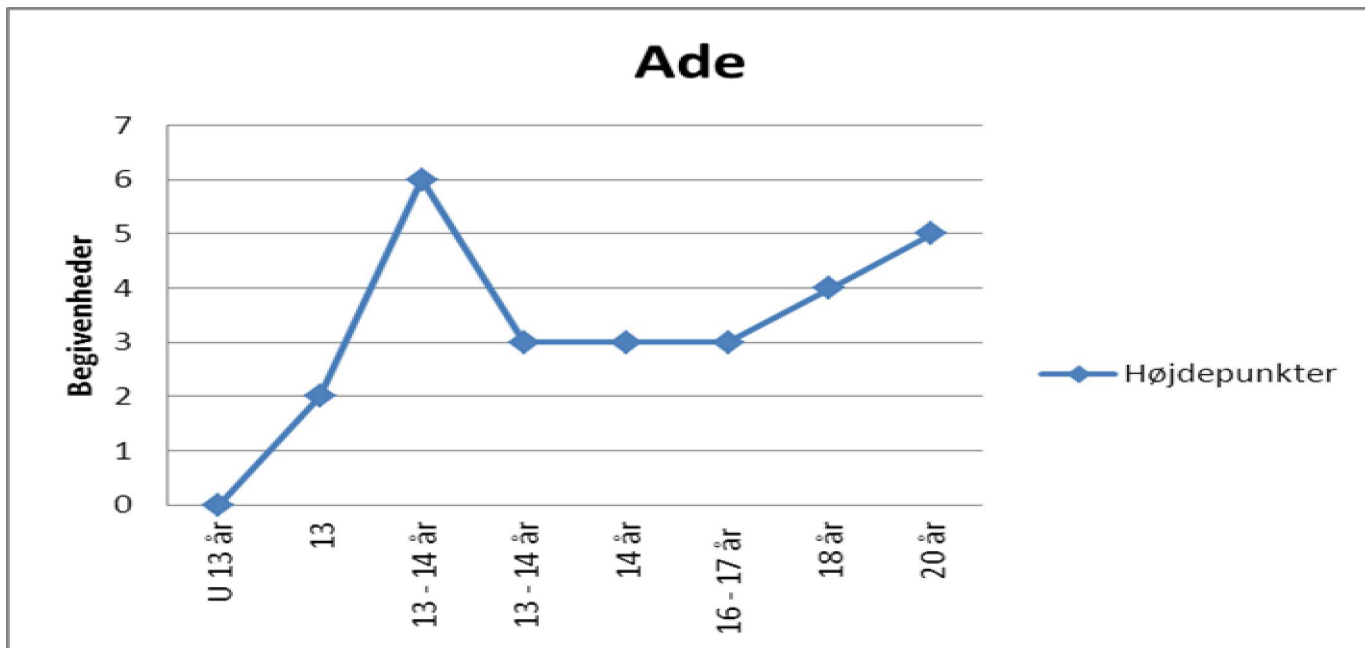
Ades familie bliver i fortællingen ulykkelige over fængslingen, hvilket påvirkede Ade mere end selve opholdet i fængslet. Han begrundet det med, at det er sværere at se sin far græde end at få stukket en pistol i hovedet.

”Så det var meget hårdt, så jeg tænkte meget over nogle ting, mens jeg var i fængsel, ikke på grund af selve fængslet. Men hver gang de kom, det var mig der gav dem penge. Æhhh det, jeg havde det godt, der var slet ikke noget der, og jeg tænkte ikke over det, det var bare hårdt at se ens familie.”

Her italesætter Ade en vanskelighed ved at få forskellige roller, han indtager, til at stemme overens. Han kan ikke spille rollerne som 'den gode søn' og 'fængslet bandemedlem' samtidig. I Ades fortælling bliver forældrene konfronterede med en rolle, han normalt benytter på en anden arena. Ade kan i fortællingen ikke efterleve de forventninger, der er koblet op på de modsatrettede roller, og bliver derfor konfronteret med forældrenes sorg.

Vi har lavet et overblik over de begivenheder i Ades liv, vi har medtaget i analysen:

- 13 år: Føler sig anderledes i skolen
- 13-14 år: Faderens afrejse (historiens plot)
- 13-14 år: Forsøg på at skaffe legal indtægt (vendepunkt)
- 14 år: Fysisk konfrontation med et andet barn i skolen
- 16-17 år: Problemer med at få læreplads (vendepunkt)
- 18 år: Livet på gaden med vennerne og bandestempel fra politiet (vendepunkt)
- 20 år: Fængsling (vendepunkt)

7.2. Badi (Stine)

Badi er 27 år og født i Danmark af en dansk mor og en arabisk far. Badi blev som femårig kidnappet af sin far og levede derefter 12 år i faderens hjemland med far, stedmor og tre søskende. Som 17-årig kommer Badi og hans far tilbage til Danmark, og han får kontakt til sin mor. Badi mister kort efter ankomsten til Danmark kontakten til sin biologiske familie, idet faderen udvises, og forholdet til moderen er anspændt. Badi anbringes af kommunen først i plejefamilie, derefter på kostskole og siden i egen lejlighed. Badi står alene uden kendskab til land, sprog og uden netværk. Badi begynder at omgås andre unge, der færdes i det boligbyggeri, han placeres i. Inden Badi fylder 18 år, får han sin første dom på for vold. Efter afsoningen går han i gang med HG og bor igen i egen lejlighed. Frem til Badi er 25 år, har han skiftende jobs, men lever primært af den indtægt, han har fra kriminalitet. Som 25-årig dømmes han for besiddelse af våben, euforiserende stoffer og hælervarer. Badi har lige afsonet denne dom og afventer indkaldelse til afsoning af en restdom på tre måneder.

7.2.1. Narrativ analyse (Stine)

Første nedslag i Badis fortælling er også fortællings plot og sker, da han er 17 år og kommer tilbage til Danmark. I hans fortælling er ankomsten er et afgørende vendepunkt i Badis liv. Badi vender

flere gange tilbage til perioden, før han kom til Danmark, men fortæller kun summarisk om de oplevelser, han har haft i faderens oprindelsesland.

”Vi har haft en lille kidnappings sag. Med min far.. ja.. hvor han så tog mig med derned som femårig, og så blev han dernede.. ja i et arabisk samfund i 10 år, og så kom jeg så tilbage som 17...”

Badi fortæller, at han har været ude for nogle meget voldsomme ting i sin opvækst og beskriver sin barndom i et arabisk land som værre end noget af det, han har oplevet i Danmark. Badi skaber i sin fortælling et skel mellem det at være dansk og det at være araber. Ifm., at Badi kommer til Danmark, italesætter han sig selv i en position som dansk:

”.. Altså, jeg vil ikke sige, jeg er udlænding. Jeg er lige så meget dansk, som jeg er araber.”

Ifm. hans liv på gaden italesætter han imidlertid sig selv som araber:

”...vi alle sammen havde en baggrund. Når vi kiggede hinanden i øjnene, så vidste vi alle sammen, ok, du er somalier, du er grønlander, de er tyrkere, jeg er araber, du er dit, du er datten.”

I Badis fortælling er der for lang afstand mellem hans erfaringer fra sit levede liv i faderens oprindelsesland og til et liv som etnisk dansker. Han kan ikke sætte sig i etniske danskeres sted, og en rolleovertagelse som dansker er her ikke mulig. Samtidig lægger han i fortællingen afstand til sin fortid ved at positionere sig som dansker. Badi beskriver således en splittelse i skabelsen af sin sociale identitet, da han italesætter sig som dansk for at lægge afstand til sin barndom, men samtidig italesætter sig som araber da han oplever, han ikke kan identificere sig med etniske danske unge.

Badi fortæller, at han hurtigt begynder at omgås udenlandske drenge i X-boligområde, da de har et fælles sprog. Gruppen af drenge er tre-fire år yngre end Badi og er dem, han også omgås som voksen. Badi fortæller, at han hurtigt lærer dansk, men fastholder sin tilknytning til gruppen af drenge, der bliver hans primære netværk. Badi begrundede dette med, at kontakten til hans mor er svær:

”Og så har jeg ikke haft så meget kontakt med min mor, jeg har været en masse uvenner med. Vi kunne ikke forstå hinanden, kunne ikke fortælle, hvad jeg havde i mit indre. Så jeg har faktisk bare kørt på min egen løbebane, siden jeg var 17.”

Badi italesætter her, at han ikke kan benytte sin mor som rollemodel, da han ikke forstår hende og ikke oplever, at hun forstår ham. Badi kan således ikke bruge sin mor som signifikant anden og ita-

lesætter ikke, at han internaliserer hendes normer og værdier. I stedet italesætter Badi, at han vælger at leve uafhængigt af forældrene og identificerer sig med udenlandske drenge, han møder på gaden. Det medfører, at Badi socialiseres ind i en gadekultur, hvor gruppens normer og regler bliver retningssgivende for hans handlinger.

Badi fortæller, at de unge i gruppen hidser hinanden op og skal overgå hinanden. Det er hans begrundelse for, at kriminaliteten eskalerer. Badi fortæller, at en del af gruppesammenholdet skabes, fordi de unge føler sig stemplede og marginaliserede ift. det omkringliggende samfund. Badi beskriver, at gruppen til trods for deres ekskluderende handlinger har et ønske om at blive inkluderet:

”Altså, vi er ligesom, vi er stemplet i samfundet, ikke? Altså vi havde, alle havde ønsket, at vi kunne være sammen med danskere, altså at vi kunne komme til festerne, at vi også havde en kæreste.”

Badi begrundet årsagen til gruppens sammenhold med deres hårde baggrund med skilsmisse, krig og flugt. De havde oplevet ting, der påvirkede deres måde at tænke på, som ville være svært at forstå for danskere. Her skaber Badi en 'dem og os' konstruktion ift. på den ene side sig selv og vennerne og på den anden side det omgivende samfund. Det er nemmere for Badi at sætte sig i vennernes sted og identificere sig med deres oplevelser, end det er for ham at sætte sig i etnisk danske unges sted. Badi italesætter også en anden begrundelse for sammenholdet i gruppen. Risikoen er ikke kun, at man kan blive taget af politiet, man kan også blive slået ihjel. En af Badis begrundelser for eskaleringen af den personfarlige kriminalitet er, at de ældre starter en krig, og folk deler sig i to grupper. Dette smitter af på de yngre. I fortællingen bliver en af Badis venner skudt:

”...så er det jo pludselig også ens problem, ikke..”

Her italesætter Badi nogle normer, han har internaliseret fra gruppen som den generaliserede anden. Han anvender en 'udefra og ind' begrundelse for, at gruppens problem bliver hans problem, idet han er en del af gruppen. Gruppens medlemmer har indbyrdes nogle stærke normer om loyalitet og beskyttelse af hinanden. Denne norm skabes på gaden og bruges også som begrundelse for, at det kan være svært at forlade gruppen.

Badi fortæller, at grupperingen ikke ser sig selv som en bande, men som venskaber mellem unge, der er vokset op det samme sted og er frygtet af andre. Han fortæller, at der i gruppen er forventninger om, at de yngre fører det videre, de ældre har bygget op.

”Det er lidt ligesom en duel, der kører videre, man ikke har kunnet komme ud af. Det har bare, næste generation, det har bare forfulgt, sådan har det altid været i X-boligbyggeri faktisk. Mange de tror, det er sådan noget med narkokrig, og det er det altså ikke - altså ikke altid. Altså 90% har det bare været sådan noget ære, ham der dit og ham der. Men altså, det har også været skyld i mange andre, som har manipuleret med de små. Få dem til at tage skraldet og gemme ting og sager ikke? Være skyld i alt muligt ikke.”

Her beskriver Badi nogle normer, som har betydning i gruppen. Han italesætter en forpligtigelse over for fællesskabet, og han nævner et æresbegreb, der har betydning for gruppernes indbyrdes stridigheder. Han beskriver også, at det forventes, at de yngre påtager sig skyld for kriminaliteten, så de ældre går fri. Selvom kriminaliteten bliver mere organiseret i Badis fortælling, er det i første omgang ikke gruppen selv, men politiet, der stempler dem som en bande.

Næste nedslag i Badis fortælling er, da han fortæller om sit gadeliv og de medfølgende kriminelle handlinger. Disse udspringer i hans fortælling af et behov for at få mad og husly. Kriminaliteten er i fortællingen nødvendig for at overleve, og det giver mening at stjæle et bilanlæg, fordi det giver penge til rugbrød i en uge.

”Jeg har prøvet fra at sove på et tokroners toilet i en DSB station, til hjemme hos folk, til i en klub, til hvor jeg bare rendte rundt, og hvor skal jeg bo henne. Altså jeg har prøvet mange, mange barske ting ikke. Altså hvor man er gået sulten, altså hvis man ikke har haft, havde jeg ikke kunne finde ud af at stjæle, jamen så havde jeg ikke fået mad, så alle sådan nogle ting, altså jeg vil ikke sige... grunden til, at jeg har været kriminel, har været for at kunne klare mig selv.”

I fortællingen fastholder Badis livsvilkår ham i de kriminelle handlinger. Han italesætter sig selv med en position, hvor han har internaliseret en værdi om at klare sig selv som værende vigtigere end det omgivende samfunds normer om ikke at begå kriminelle handlinger. Denne værdi fremgår også senere:

”Og så har jeg faktisk ja, meget kort korte perioder modtaget faktisk kontanthjælp, altså jeg har aldrig modtaget kontanthjælp, hvis man kan sige det sådan. I 7 år har jeg faktisk levet af det, som jeg selv har lavet. Betalt min egen husleje, betalt min egen. Forsørget mig selv, hvis man kan sige den sådan, ikke?”

Her italesætter Badi sig selv som en, der er uafhængig og selvstændig. Igen bliver uafhængigheden vigtigere for ham, end måden han opnår den på. Badi positionerer sig her som en selvstændig person, der er uafhængig af samfundets ydelser.

I fortællingen er Badi en 'klog kriminel'. Han har internaliseret nogle normer, der ligger uden for den almindelige samfundsarena og er usikker ift., om han ønsker at forlade den sikre rolle som 'dygtig kriminel' og gå over i en mere usikker rolle som 'almindelig samfundsborger', hvor han ikke kender forventningerne til ham.

”Man ved dårlig nok hvordan fanden, man skal komme ud af det, altså hvis man virkelig overhovedet havde lyst. Så ja så, så bliver man jo ligesom uddannet indenfor det miljø, og så bliver man klogere og klogere, og finder på flere og flere ting. Ja, og nu har jeg prøvet og sidde inde, og siden dengang har jeg faktisk været en klog kriminel, jeg er ikke blevet snuppet siden.”

Næste nedslag i fortællingen er, da Badi fortæller om, at han starter på en landtransportskole. Badi beskriver, at bl.a. hans accent betyder, at han bliver flov, når han f.eks. skal læse højt i klassen, og han dropper ud. Badi fortæller, at han i det arabiske land var god til matematik, og at han generelt godt kan lide at gå i skole. Som 21-årig starter Badi på HG, hvor han gennemfører den teoretiske del af uddannelsen. Badi kommer efterfølgende i praktik i en butik hos en ven, hvor det går galt. Badi kommer ikke ind på, hvad det var, der gik galt.

”Jeg har halvt HG altså.. skoleforløbet, det med praktikpladsen de sidste to år, det koksede så lidt, ikke?”

Det er et vendepunkt i Badis fortælling, da han ikke har mulighed for at færdiggøre sin uddannelse og efterfølgende italesætter han sig selv som fuldtidskriminel. Vendepunktet beskrives hverken 'indefra og ud' eller 'udefra og ind'. I fortællingen tildeler Badi hverken sig selv eller andre ansvaret for vendepunktet. Badi skifter således rolle fra studerende til fuldtidskriminel, hvilket påvirker hans sociale identitetsskabelse og de handlinger, han efterfølgende foretager.

Når Badi beskriver sine perioder på arbejdsmarkedet, er det en fortælling om, at han er dygtig, flitig og afholdt på sin arbejdsplads også af sine chefer, der ser muligheder i ham. Badi beskriver, at han har en høj arbejdsmoral både ift. at være ansat, men også i forbindelse med sit virke som kriminel. Den høje arbejdsmoral er en værdi hos Badi. Her kan Badi få forventninger fra den generaliserede anden til at stemme overens både med et legalt og illegalt liv.

”..og faktisk for at få det arbejde, der har jeg været lidt kreativ, og gået ind og taget en ren straffeattest fra en ven. Så har jeg kopieret den og så skiftet navn. Altså, det har jeg gjort. Det var for at få et arbejde.”

Badi begrundet sin kriminelle handling med nødvendigheden af, at han får en legal indtægt. Badi italesætter sig selv som en kreativ person, der kan finde løsninger på aktuelle problemstillinger. Det kommer også Badi til gode i arbejdslivet, hvor han fortæller om, at han kan varetage særlige funktioner.

”... og jeg kan jo godt virke flink og helt nede på jorden og normalt menneske ikke (...) og det gik meget godt..(..).. jeg fik en stilling, som ikke andre har fået før, i det lager ikke, fordi hun så, at jeg var aktiv og helt oppe og køre ikke, og jeg kunne det bare.”

Badi bruger betegnelsen 'normal' om mennesker, der er uden for hans miljø, og han beskriver, hvordan han i sit arbejdsliv kan være lige som de 'normale'. Badi bruger her et normalitetsbegreb, som han ikke identificerer sig med, men blot agerer efter. Badi kan spille en rolle som normal, men har en bevidst tolkning af, at det er en rolle, han spiller. Han internaliserer ikke de normer, han forventer tilhører 'de normales' tilværelse.

Sidste nedslag i fortællingen er, da Badi fortæller, at en af hans venner, stikker ham, da han som 25-årig får sin anden dom. Det bliver et vigtigt vendepunkt ift. hans overvejelser om at komme videre med livet. Vennen går imod Badis forventning om loyalitet, og Badi er ikke i stand til at sætte sig i vennens sted og kan ikke skabe mening i handlingen.

”Altså ens egen ven gennem 10 år pludselig går imod en, ikke? Så fandt jeg ud af, altså jeg har jo altid vidst det, man det en eller anden sted i ens hoved, ikke? Du er ved at drukne i det, det er jo ikke noget man tænker over dengang, det var bare for underligt.”

I fortællingen bruger Badi ikke vennens svigt til at hævne sig, men det sætter refleksioner i gang om at ændre livsstil, hvilket påvirker hans sociale identitetsskabelse.

I forbindelse med Badis fængselsophold har han nogle refleksioner over, at den øgede risiko knækker mennesker, og mange ryger i fængsel i mange år, hvilket ikke kan betale sig:

”...så den der timeløn, hvis man regner på den inde i fængsel, ja den er nok ikke lige så god vel. Jamen når man at lave 100.000, jamen så sidder du inde i 7 år, vel? Der kunne du have lavet mange flere penge.”

Badi beskriver her, hvordan nogle af gruppens normer træder i baggrunden, når han fysisk er væk fra dem. Selvom gruppens normer er internaliseret i ham, italesætter han en mulighed for at reflektere over afkastet af hans berigelseskriminalitet.

Badi benytter sin bopæl som en begrundelse for udviklingen i hans liv. Her bliver stedet en vigtig faktor i hans sociale identitetsskabelse. Badi er, som han er, fordi han blev bosat i en bebyggelse med mange indvandrere og sociale problemer.

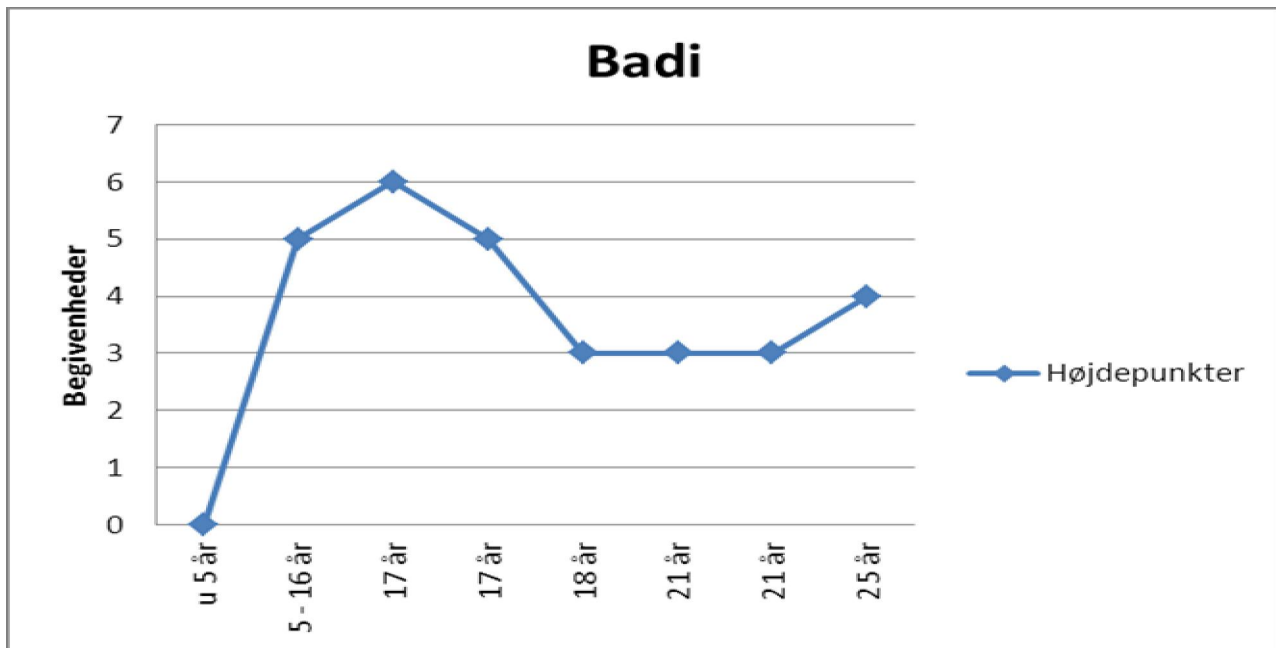
”At de planter dem alle sammen samme sted, ikke? Jeg tror, det er det, der har været lidt ulempen, ved at udlændinge ikke har prøvet det store skridt. Bare eksempelvis mig, hvis jeg var kommet et andet sted, så tror jeg måske jeg, så havde jeg jo slet ikke haft det her liv.”

En anden vigtig begrundelse, Badi kommer ind på, når han taler om at stoppe sine kriminelle handlinger, er, at han gerne vil vise sin mor, at han er på rette vej.

”Så nu må jeg prøve ligesom at tage kontakt til min mor igen, jeg er faktisk godt i gang..(..).. og ja ligesom at få rensset mit hjerte til min mor. For bare at sige, nu er vi voksne, nu har jeg taget mig sammen, nu vil jeg gerne den rigtige vej.”

Vi har lavet et overblik over de begivenheder i Badis liv, vi har medtaget i analysen:

- 5-16 år: Kidnappet og bor i faderens oprindelsesland
- 17 år: Ankomst til Danmark (historiens plot)
- 17 år: Får en relation til en gruppe (vendepunkt)
- 18 år: Lever på gaden
- 21 år: Gennemfører HG (vendepunkt)
- 21 år: Kriminel på fuld tid
- 25 år: Dom og fængsling (vendepunkt)

7.3. Zaid (Pia)

Zaid er 26 år, født i Irak og kom til Danmark som tre-fireårig sammen med sine forældre. Zaid voksede op i et boligbyggeri i forstadskommune med sine forældre og tre søskende. Han bor i dag rundt omkring og er ikke under uddannelse eller i arbejde. Zaid har gennemført folkeskolen, og har taget første år på HF. Zaid fik sin første voldsdom som 15-årig, og han har i dag samlet siddet i fængsel i fire-fem år.

7.3.1. Narrativ analyse (Pia)

Første nedslag i Zaid's fortælling er, da han beskriver, at han godt kunne lide at gå i skole på trods af, at skolen i fortællingen har betydning som et sted, hvor han ikke følte sig velkommen. Zaid fortæller, at han både tænker og drømmer på dansk, og at han gerne vil anerkendes som dansker, men at han ikke accepteres, uanset hvor han befinder sig.

”Jeg følte mig splittet. Jeg vidste ikke, hvor jeg hørte hen. Og hvis jeg tog til mit eget land, ville de sige til mig, du er en dansker, så du er ikke herfra. Her får jeg at vide, jeg er en perker. Jeg er ikke herfra, hvor fanden hører jeg til så?”

Zaid møder modsatrettede forventninger, uanset om han påtager sig en rolle som dansker eller iraker. Han oplever dermed en mangel på accept, hvilket bliver fortællingens plot, da det er Zaid's primære begrundelse for hans livsforløb og kriminelle handlinger. Zaid fortæller om forskelligrettede forventninger, der ikke er i overensstemmelse med hinanden, og som han derfor har vanskeligt ved at leve op til. Det medfører yderligere mangel på anerkendelse og betyder i fortællingen, at Zaid

ikke bliver accepteret, ligegyldigt hvad han gør. Det bliver en begrundelse for, at han søger grupper af unge, hvor de har forventninger, der er mere entydige og derfor er lettere at leve op til. Disse grupper består af ligestillede unge, som socialiserer hinanden ind i en række normer og værdier, der tilhører gadelivet, og hvor kriminelle handlinger er acceptable. Zaid konstruerer dermed sin sociale identitet på baggrund af en oplevelse af eksklusion fra samfundets arenaer, og han beskriver en indre splittelse, da han oplever ikke at høre til hverken i sit oprindelsesland eller i Danmark.

Næste nedslag i fortællingen handler om, at Zaid får en nær relation til en gruppe:

”Hvis der er en, der har et problem, vi går og hjælper ham. Vi var sammentømrede, ligesom en familie. Ligesom brødre, ikke?”

Her italesætter Zaid nogle af de forventninger, der skabes mellem gruppens medlemmer om, at man hjælper hinanden. I fortællingen positionerer de unge sig som i en familie, og de forventer loyalitet og sammenhold i gruppen.

I fortællingen hviler sammenholdet på fire forhold: fælles interesser, de er fra samme område, de er i samme aldersgruppe, og har anden etniske baggrund end dansk.

Zaid fortæller, at en del af deres aktiviteter i starten svarede til, det normale teenagere laver. På dette sted i fortællingen bruger Zaid et normalitetsbegreb, han identificerer sig med. Denne anvendelse af normalitetsbegrebet, som en del af hans sociale identitetskonstruktion, forekommer dog kun i starten af hans fortælling.

Næste nedslag i fortællingen er, hvor Zaid fortæller, at han i forbindelse med en betinget dom, han får som 15-årig, kommer i kontakt med nogle SSP´ere, der tager ham med på overlevelsestur i Italien. Det beskriver han som en af de bedste oplevelser, han nogensinde har haft:

”De så på mig som et normalt menneske, der bare var lidt ude på afveje, som de godt... Jeg er en god menneske jo, lige meget hvad man har lavet, ikke? Så er jeg stadigvæk et menneske. Jeg er lavet ud af kød og blod. Men det er der mange, der ikke forstår, men de forstår mig. Så jeg synes, de var god indflydelse dengang, men de var der jo ikke, og så kom kommunen, og de ville ikke betale mere for mig, så stoppede det.”

I fortællingen møder Zaid nogle forventninger, der er positive, og som han kan leve op til. Han får dækket sit behov for ligeværdighed og anerkendelse fra nogle uden for det kriminelle miljø, og SSP´erne bliver betydningsfulde personer. Det er et mindre vendepunkt i fortællingen, da det ikke

får betydning for hans sammenhold med gruppen og hans kriminelle handlinger. Derimod får det indflydelse på hans identitetsdannelse, idet han får værdi af SSP'erne, men oplever at kommunen ikke prioriterer tilbuddet.

Næste nedslag i fortællingen er, da Zaid efter folkeskolen gennemfører første år på HF, men smides som 18-årig ud pga. slagsmål. Zaid fortæller, at han er en hidsigprop, der let kommer op at slås, især når der er alkohol involveret. Han italesætter det som en del af sin identitet og som begrundelse for de slagsmål, han flere gange kommer ud i. Det er baggrund for flere af de domme, han får. Zaid fortæller, at hans forældre var glade for og stolte af, at han gik i gang med en uddannelse og levede op til de forventninger, der ligger i rollen som 'den gode søn'.

"Det har betydet noget for mig, at jeg vil godt gøre mine forældre glade og vise dem, at jeg er blevet til noget og dit og dat. Det betyder noget for mig."

Det lykkes ikke for Zaid at gennemføre uddannelsen, og det bliver et vendepunkt, da han bliver smidt ud. Efterfølgende beskriver han sig selv som fuldtidskriminell, indtil han bliver 24-25 år.

Næste nedslag i Zaid's fortælling er, hvor han fortæller om, at kriminaliteten eskaleres, efterhånden som han bliver ældre. Han fortæller, at der er et gruppepres, og at de unge pisker hinanden op. Folk uden for miljøet var bange for dem, hvilket bliver forstået af Zaid som om, at folk havde respekt for dem, hvilket de oplevede positivt. Hermed italesætter Zaid en 'udefra og ind' forklaring på, hvordan det påvirkede hans sociale identitet, at folk var bange for ham:

"...Folk var bange. Vi kunne godt lide det jo. Vi tænkte, vi er bare venner, jo, og så folk har den der respekt for os. Det kunne vi godt lide, jo. Så vi kørte bare videre på det, hvordan folk opfattede os."

I Zaid's fortælling ser de unge op til de ældre kriminelle og har de ældre som forbilleder. Her bliver de ældre kriminelle den generaliserede anden med de normer og værdier, de yngre lever efter. En af normerne er, at det at få en dom bidrager til en høj status i gruppen. Det er en norm, Zaid har internaliseret og kan leve op til. Disse normer er med til at fastholde Zaid i gruppen og understøtter en rolle som kriminel.

Om voldskriminaliteten fortæller Zaid, at han flere gange har været involveret i voldelige handlinger, og som 19-årig får han en ubetinget voldsdom. Zaid's begrundelse for de voldelige episoder er, at han opfatter det som normal konfliktløsning.

”Det var en del af mit liv, jeg synes det var normalt jo. Det kan godt være, jeg ikke synes, det var lidt meget, men jeg synes det var normalt. Det var normalt. Det er det, jeg er vokset op med. Det er nemmere end at tage diskussionen, så lige give et par på hovedet, ikke?”

I fortællingen har han internaliseret vold som konfliktløsningsmetode fra sin opvækst, enten fra hjemmet eller fra gaden, og derfor er vold den mest nærliggende metode at bruge ved konflikter. Zaid tolker på sit umiddelbare indtryk af situationen og handler spontant på denne tolkning, da det er nemmere end at argumentere. Rollen som voldsmand er accepteret og statusgivende i gruppen. Det er en 'udefra og ind' begrundelse for, at Zaid har en social identitet, hvor han griber til voldelige handlinger over for andre.

I fortællingen har Zaid et ønske om at komme ud af kriminaliteten. Han giver begrundelsen, at han har gjort noget for andre hele sit liv, og at han nu vil tænke på sig selv i stedet.

”Men for mit vedkommende, der er det færdigt, for alt det jeg har gjort, og alt det jeg har været inde og sidde, det er ikke for min egen skyld. Det er for alle mulige andres skyld. Der har ikke været noget for min egen skyld. Så jeg tænker, skal jeg blive ved? Jeg har givet nok af mit liv til folk. Hvis de ikke kan respektere det, så fuck dem. Sådan har jeg det.”

Her italesætter Zaid sig med en position, hvor han tager afstand fra gruppens normer om sammenhold. Han føler sig brugt og udnyttet af andre, og at han ønsker selv at bestemme over sit liv.

Næste nedslag er, hvor Zaid fortæller, at den gruppe, han tilhørte i starten, ikke opfattede sig som en bande, men som en flok venner. De oplevede dog, at omverdenen så dem som en bande:

”Ja og så okay. Hvis de virkelig vil have, vi skal være en bande, okay, I får en bande. Er I tilfredse?”

Han fortæller, at en af konsekvenserne ved bandeidentiteten var, at gruppen begyndte at positionere sig som bande og anvende artefakter i form af tags, hvor de således afmærkede deres territorium. Zaid fortæller om flere begrundelser for tags'ne. De viser, hvem der har magt over området, og de blev brugt til at overtage nærliggende bebyggelser. I fortællingen udtrykker Zaid nogle forventninger i gruppen om, at det er vigtigt at markere sig som dem, der har magten.

Zaid fortæller om, at han og vennerne på et tidspunkt gør oprør mod de ældre kriminelle. Magten i gruppen overføres fra generation til generation, og Zaid begrundet oprøret med, at de unge ikke oplevede, at de ældre behandlede dem ordentligt:

” Det var fordi, vi blev behandlet dårligt jo. Vi fik flade og tæsk. Vi blev behandlet som hunde, ikke? Så gjorde vi det, at vi ville være anderledes over for de yngre, og vi ville få dem til at kunne lide os. Og vi gav dem ting, så de kunne lave penge, tjene penge og sådan noget, ikke?”

Her italesætter Zaid nogle forventninger fra de ældre, hvor Zaid og de andre yngre gruppemedlemmer får nogle roller, de ikke ønsker at påtage sig. De ældre ophører med at fungere som signifikante andre, da deres behandling af de yngre overskrider de yngres grænser. Her sker et vendepunkt inden for den gruppe, Zaid tilhører, da han efterfølgende italesætter sin position som en af de styrende.

Sidste nedslag er, hvor Zaid fortæller, at han bliver fængslet i forbindelse med en sigtelse for drabsforsøg. Han bliver dog frifundet efter 10 måneders varetægt. Med hensyn til det at være fængslet beskriver han, at han trives i fængslet.

”Jamen, så var det mere normalt, mere man har styr på det derinde. Og ærligt ikke, nogen gange jeg har tænkt, jeg har det meget bedre derinde. For derinde, der har man en fast rutine ikke. Herude jeg vågner op, jeg ved ikke hvad jeg skal lave. Derinde, du har fast rutine. Og det er der mange mennesker, der godt kan lide, for så ved de, der er faste rammer, ikke?”

I fortællingen er det ikke de mange fængselsophold, der har skabt vendepunkter i Zaid's liv. Hans ønske om at komme ud af kriminaliteten beror på andre ting end straffen i form af fængsling. Han kommer dog i fortællingen om sine fængselsophold med refleksioner over, at han ikke har fået noget ud af sin kriminalitet. De penge, han får ind, bliver brugt med det samme. Han nævner igen, at en fængsling kan give status i gruppen af venner:

”Da man var ung, var man glad, åh jeg har været inde og sidde og dit og dat. Folk ser det som træning, så man bliver hærdet, ikke?”

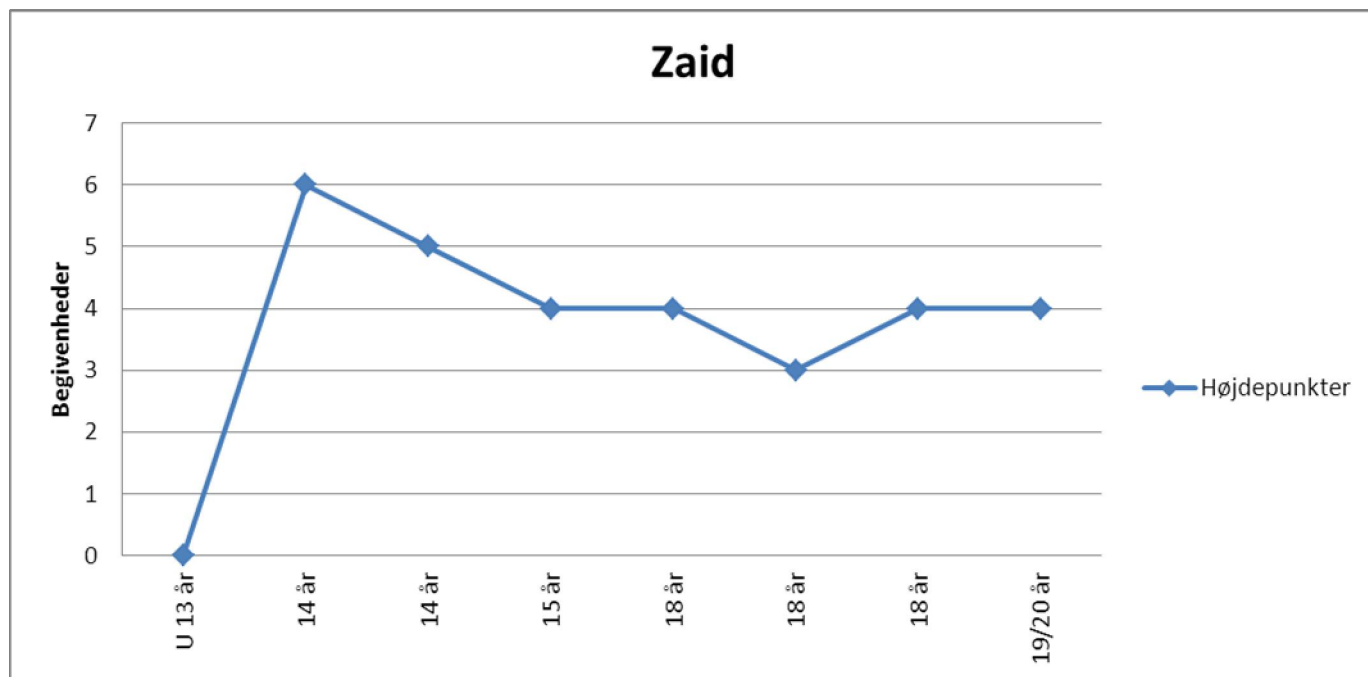
Zaid beskriver her nogle normer fra gruppen om, at man skal være 'hærdet'. Fængselsopholdet påvirker skabelsen af Zaid's sociale identitet. Han får nogle erfaringer i fængslet, som han fortæller er positive, og de forventninger, der stilles til ham i fængslet, er forudsigelige og entydige, og noget han kan leve op til. Ifm. fængselsopholdene har Zaid først en 'udefra og ind' beskrivelse af, at andre fastsætter nogle rammer for hans tilværelse, der gør, at han føler sig tryk. Han kender den rolle, han skal spille. Derefter har han en 'indefra og ud' beskrivelse af sin sociale identitet, da han beskriver sig selv som en, der var glad for at have siddet i fængsel.

Zaid fortæller ifm. sit ønske om at komme videre i livet, at det er nødvendigt at få en bopæl et andet sted. I fortællingen bliver hans hidtidige bopæl et sted, der får betydning for hans mulighed for at ændre sin sociale identitetsskabelse, så den passer til et liv uden kriminalitet.

”...hvis de skal give mig et sted at bo, så kan de kun hjælpe mig i Y-Kommune, og så er det stadig i det samme miljø, i det samme lort...”

Vi har lavet et overblik over de begivenheder i Zaid's liv, vi har medtaget i analysen:

- 14 år: Føler sig ikke accepteret og anerkendt (historiens plot)
- 14 år: Grupperelationer
- 15 år: Overlevelsestur (vendepunkt)
- 18 år: Ud af HF (vendepunkt)
- 18 år: Fuldtidskriminell
- 18 år: Bandeidentitet og oprør (vendepunkt)
- 19/20 år: Dom og fængsling

7.4. Iesa (Stine)

Iesa er 20 år, født i Irak og kom til Danmark som femårig sammen med sine forældre. Han bor hjemme sammen med sine forældre og sin lillebror. Iesa har gennemført folkeskolens 9. klasse. De

sidste år gik han på specialskole, efter han blev smidt ud af folkeskolen, fordi han havde været oppe at slås. Efter 9. klasse starter Iesa på teknisk skole for at læse til automekaniker, men stopper efter fire måneder. Efterfølgende har Iesa forskellige småjobs, bl.a. hos en bådmekaniker. I perioden efter Iesa er blevet smidt ud af skolen, begynder han at begå kriminalitet med sine venner. Han bliver taget af politiet første gang, da han er 14 år, for at have stjålet en bil. Iesa bliver varetægtsfængslet som 15-årig i to uger, men dømmes ikke. Iesa har første gang kontakt med sagsbehandleren som 14-årig og får som 18-årig en dom på 10 måneder for at have røvet politiet.

7.4.1. Narrativ analyse (Stine)

Første nedslag i Iesas fortælling handler om tiden i folkeskolen, hvor han beskriver, at han blev opfattet som en ballademager. Han begrundet balladen med, at han gerne vil smides ud af folkeskolen, så han kan komme over på en specialskole:

”Æh.. jeg lavede også lidt ballade, jeg kunne ikke lide den skole. Igen, fordi det var mine venner, ikke? Mine venner de gik på sådan en specialskole, som jeg ville gerne ind på. Så jeg også sammen med mine venner. Så det der folkeskole, de hyggede sig i det der specialskole, og sådan noget, ikke? Så det hele, det var mærkeligt. Det var bare venner, venner. Der hvor dine venner er, der skal du være, så jeg gjorde meget for...”

I fortællingen er det vigtigt for Iesas sociale identitetsdannelse, at han er sammen med sine venner. Her har han en rolle, hvor han kan leve op til forventningerne. Iesa fortæller, at det var flovt over for klassekammeraterne, at han ikke kunne læse. På specialskolen var undervisning i små grupper med elever på samme niveau. I fortællingen får dette betydning, idet Iesa på specialskolen ikke føler sig anderledes, men færdes med sine venner, der i fortællingen italesættes med en position som signifikante andre. Iesa oplevede også, at lærerne var anderledes på specialskolen. De kunne forstå ham, tale med ham og forklare ham tingene. Lærerne påvirker således Iesas sociale identitetskabelse, da deres opfattelse af ham i fortællingen stemmer overens med Iesas egen.

”...Jamen, jeg er en meget... jeg er en sød dreng, når det kommer til stykket, når vi sidder og snakker... så er jeg en sød dreng...”

Specialskolen er et sted, der fylder meget i Iesas fortælling, og han giver det betydning ift., at det er rammen om en god periode i hans liv. Specialskolen bliver et vendepunkt for hans skoleerfaringer og betyder, at han består 9. klasse. Iesa fortæller, at han ikke er bogligt stærk:

”Jeg er ikke så klog til sådan noget med at læse og sådan noget der. Jeg er ikke så klog, men altså... og der er mange andre, der var klogere end mig. Så du ved.. så griner man lidt i baggrunden, eller et eller andet, det kan jeg ikke tåle.”

I ovenstående citat fremgår det, at Iesa i folkeskolen har følt sig ydmyget og utilstrækkelig. I fortællingen har Iesa ikke været i stand til eller ønsket at leve op til de forventninger, der stilles ift. den rolle, han skulle spille som elev.

Næste nedslag i fortællingen handler om, hvordan Iesa beskriver sit forhold til sine venner. Han fortæller, at de holdt til på gaden. Han begrundet det med, at de ikke kunne være i hjemmene, da der var søstre, og da de var for mange til at kunne være hos hinanden, samt at det handler om kultur. Iesa kommer ikke nærmere ind på, hvad han mener med kultur.

Især i de unge år fortæller Iesa om, at vennerne har stor betydning.

”...dengang jeg var mindre, så betydede det meget, det betyder alt vennerne. Lige efter familien, så er det vennerne... sådan havde jeg det, ikke.”

Selvom Iesa sætter vennerne efter familien, søger han ud mod vennerne på gaden, og det er vennernes regler, han lever efter, når han begår kriminalitet. I Iesas fortælling bliver det vennerne, der i de år har mest indflydelse på hans identitet. Her kan familiens betydning ikke slå igennem over for gruppens normer og regler.

Iesa fortæller, at han er anderledes, når han er sammen med vennerne, end på tomandshånd:

”...når jeg var ude f.eks. sammen med vennerne og sådan noget der, så havde jeg ligesom en anden maske på, for nu er man sammen med venner, så er man ikke lige så sød mere, så er det lidt sjovt og, at gøre det samme som vennerne gør.”

Iesa beskriver her to forskellige roller, han spiller, alt efter hvilken social arena han optræder på. Der er forskellige forventninger til hans adfærd, og han har forskellige sociale identiteter. Iesa fortæller, at han har en ”maske” på, når han er sammen med vennerne. Det, han beskriver som sig selv uden masken, er den søde dreng, han er sammen med familien.

En del af den adfærd, der forventes i gruppen, er at begå kriminalitet. Iesa fortæller, at kriminaliteten i starten kun var for sjov og for hyggens skyld. Her lever Iesa op til de normer, der hersker i gruppen. Han begrundet sine kriminelle handlinger med, at det handler om at skabe sig et navn og have status. Iesa skaber sin sociale identitet som en, de andre ser op til og respekterer. Iesa har i fortællingen senere en refleksion over, at han ikke fik noget ud af at have den status.

”Det er ikke så sejt at se op til en på den måde, hellere på den gode måde. Jeg får ikke noget ud af det.”

Når Iesa fortæller om sine venner, begrundet han deres adfærd med, at man skal ligne hinanden og vise man er samme type. Iesa italesætter, at gruppen benytter artefakter for at signalere, hvem de er. Det er en af de stilarter, de benytter for at vise, de hører sammen.

”Fordi, det når man er lille, så får man den der opfattelse, at det er smart at gøre det, som dine venner gør, for at være ligesom dem, ikke?”

Iesa fortæller, at kriminaliteten udvikler sig. Han begrundet det igen med, at de unge keder sig, og at man skal leve op til det, de andre gør. Her beskriver Iesa, at gruppen har nogle normer, hvor han hele tiden skal vedligeholde sin position. Disse normer bliver en del af Iesas sociale identitetsskabelse. Han beskriver, hvordan det kræver styrke at sige fra, og at man ikke uden videre kan trække sig fra gruppen og kriminaliteten. Måden, hvorpå man trækker sig tilbage, har stor betydning:

”... Men det, der er mange, der ikke kan forstå det. Der er rigtig, rigtig mange der har problemer med det der, med at trække sig tilbage på en god måde, fordi ellers så tænker du, ok trækker du dig tilbage så, er du svans eller et eller andet, ikke sådan.”

I fortællingen er det svært at trække sig tilbage fordi:

” så er jeg ikke lige pludselig den seje mere”.

Normen om at være sej udvikles i fortællingen via en generaliseret anden, som gør normen gældende, uanset, om gruppen er tilstede eller ej. I forholdet til vennerne beskriver Iesa også, at loyalitet er en vigtig norm. En god ven er en, der stiller op for ham og forstår hans situation. Han bruger begrebet, at man skal *”fortjene”* at være hans ven.

Næste nedslag er, hvor Iesa fortæller, at han som 13-årig starter med at stjæler cykler. Det udvikler sig til, at han som 14-årig stjæler biler. Han fortæller, at begrundelsen for dette er kedsomhed, og at vennerne opdigner hinanden til at begå kriminalitet. Her beskriver Iesa et behov for spænding, og at vennernes påvirkning medvirker til, at han begår kriminalitet. Iesa fortæller, hvordan kriminaliteten udvikler sig mere og mere, og lige inden Iesa fylder 15 år, bliver gruppen anholdt og vennerne bliver varetægtsfængslet. Iesa undgår dette pga. sin alder. Iesa beskriver dette som et vendepunkt, og han beskriver, hvordan alvoren går op for ham:

”Så kunne jeg mærke alvoren, at det ikke er så sjovt mere, nu skal man til at slappe af og sådan noget der. Jamen så, så kom, så var jeg efter den der 15 års alder, var jeg lidt mere nede på jorden, ikke?”

I fortællingen spejler Iesa sig i de fængslede venner og omsætter deres erfaring til noget, han selv kan komme ud for, hvilket påvirker ham.

Næste nedslag i fortællingen er, da Iesa i forbindelse med kriminaliteten fortæller om, at han, indtil han bliver taget af politiet, har opfattet småtyverierne som sjov, og det kommer som et chok for ham, da han bliver taget. Det er et af fortællingens vendepunkter, da tingene går anderledes end forventet. Iesa beskriver, at det var en voldsom oplevelse for ham, da både forældre og kommunen blev indkaldt til afhøringen. Det gjorde Iesa meget nervøs:

”Nu er der andre konsekvenser. Nu er det ikke bare sjov og ballade, og så er det det. Nu pludselig har du politiet der, og din familie skal vide. Nu er det et stort ansvar, nu er det familien der skal have det at vide. Nu skal de hentes. Forældre og sådan noget. Så al det sjove, det glemmer man. Fordi nu er det ikke sjov lige pludselig. Så det er der, I vågner op, når man sidder i den situation.”

I fortællingen får Iesa problemer med de forskellige roller, han spiller. Han bliver sat i en situation, hvor han bliver nødt til at lade sine forældre opleve den rolle, han normalt kun har sammen med vennerne. Her har Iesa to forskellige sociale identiteter, der ikke er forenelige med hinanden.

I fortællingen ændrer Iesa ikke efterfølgende sin adfærd på trods af dette, men fortæller, at når han kommer ud til vennerne, fortsætter kriminaliteten. Endvidere fortæller Iesa, at efterhånden som han bliver taget flere gange, bliver han ikke mere nervøs længere, men han oplever stadig, at han er en skuffelse for familien.

Næste nedslag er, da Iesa fortæller om, at han begynder på teknisk skole efter 9. klasse. Iesa fortæller, at han gerne vil være mekaniker, men at han dropper ud efter fire måneder. Iesa begrundet det med, at tingene foregik helt anderledes end på specialskolen:

”Ja, og æh meget stramme regler, og det hele æh. Der er ikke nogen at snakke med, der er ikke nogen, der kan lige tage fat i en og sige, det forhold du har med dine lærere derovre ikke, så det hele det var forvirrende. Så kunne jeg ikke.”

Her beskriver Iesa, at skolen har nogle normer og retningslinjer, han ikke kan indfri. Iesa sammenligner teknisk skole med specialskolen og kan på teknisk skole ikke bruge underviserne som signifikante andre.

Næste nedslag er Iesas fortælling om sin indignation over, at politiet har stemplet ham som bandemedlem, da han mener, det er en konsekvens af, hvad han opfattede som en hyggelig samtale med politiet.

”Hvad er det for noget? Jeg kan sidde og snakke med jer i en halv time, og så lige pludseligt, så skriver I bandemedlem.” Så er I i gang med at ødelægge mit liv jo.”

I fortællingen er han ikke en del af en bande. I samtalen med politiet sker der en forhandling af Iesas rolle, hvor der ikke opnås enighed. Det er først efterfølgende, Iesa opdager, at der har fundet en forhandling sted, hvor han ikke har haft held med at få fremført sin opfattelse af situationen, hvilket har konsekvenser for hans fremtid. Her giver Iesa en 'udefra og ind' begrundelse for, at han pålægges en social identitet som bandemedlem, som han ikke ønsker at påtage sig. I fortællingen har Iesa nogle refleksioner over, at hans bopæl er et sted, der får betydning. Iesa fortæller, at han bare er vokset op et sted, hvor der er bander.

”Som bor der, vi er opvokset i det område, ikke? Så vi kan ikke bare stikke af fra det, ikke? Så kan vi ikke, altså, så er man lige pludseligt bandemedlem. Det er vi ikke, helt ærligt.”

I fortællingen får bopælen også betydning som begrundelse for, hvorfor Iesas liv er blevet, som det er. Når han er vokset op i det område, vil han automatisk få en rolle som bandemedlem. Disse forventninger fra omgivelserne påvirker hans sociale identitetsskabelse. Han fortæller, at hvis han var vokset op med unge med en anden adfærd, var han nok blevet som dem. Her beskriver Iesa en erkendelse af, hvor meget vennernes normer og regler betyder for skabelsen af hans sociale identitet. I fortællingen fralægger Iesa sig ansvaret for de kriminelle handlinger, da han passivt overtager de normer, gruppen har, og ikke forholder sig til den rolle, han får.

Sidste nedslag er, da Iesa i fortællingen kommer ind på, at han får to domme, den ene for grov vold og den anden for røveri mod politiet. I fortællingen kommer han ikke nærmere ind på voldsdommen. Dommen for røveri, som han får som 18-årig, fortæller han mere uddybende om, og denne bliver fortællingens plot. Politiet havde taget en genstand fra ham, som han gerne ville have tilbage. I den efterfølgende diskussion ender det med, at Iesa og hans ven fysisk tager genstanden fra politiet.

Iesa fortæller, at han endnu ikke har afsonet sin dom, og at han aldrig har været fængslet ud over den kortvarige varetægtsfængsling som mindreårig. Den forestående fængsling fylder meget i hans fortælling, der i mindre grad handler om, hvorfor han blev kriminel, men i højere grad om uretfærdigheden i, at han er blevet stemplet som bandemedlem. Stemplingen får konsekvenser for, hvor han kan afsones, samt længden af dommen og muligheden for prøveløsladelse.

”Nu de står og venter på mig, men problemet er, de vil gerne sende mig på en æh.. de siger at jeg er bandemedlem. Ja og æh problemet er, at jeg forstår ikke hvordan. Det er det, det er sådan noget, der bliver smidt på en.”

I fortællingen om den forestående afsoning i en bandeafdeling bruger han igen begrebet ”maske”. Iesa beskriver, at han skal have en anden maske på for at kunne klare sig. Iesa udtrykker i fortællingen en bekymring for, om han kan leve op til de forventninger og spille den rolle, han tror er nødvendig for at kunne klare sig i fængslet. Dette er en ny begivenhed, han står over for, og han kan ikke trække på sine hidtidige erfaringer, hverken fra gadelivet eller familielivet. Han er ikke socialiseret ind i et fængselsliv endnu. Iesa kender ikke den maske, han forventer, andre forventer, han tager på i fængslet. Iesa fortæller, at den forestående afsoning i en bandeafdeling gør det svært for ham at få sine drømme opfyldt:

”...og lige pludselig så ryger jeg ind i den der bandeafdeling, ikke, og laver noget dumt. Fordi jeg kommer til at lave noget dumt, det er 100 procent, så jeg kommer i den der bandeafdeling, ikke. Så lige pludselig så de andre bandemedlemmer prøver noget, ikke, så kommer vi op og slås eller et eller andet, ikke. Så er der ekstra dom, så er det ekstra dom, og så lige pludselig, så kan du ikke komme ud.”

I stedet vil Iesa gerne ind i en almindelig afdeling. I fortællingen kan han her komme i gang med en uddannelse og få noget ud af opholdet i fængslet. Hvis Iesa får den mulighed, skal hans drømme nok gå i opfyldelse, hvis han selv gør noget ved det. Iesa giver her udtryk for et håb om, at tingene kan ændre sig for ham. Han kommer i sin fortælling flere gange ind på, hvor meget andres måde at kontakte ham på og deres adfærd betyder for ham. I fortællingen giver han udtryk for at vide, at han let kan komme i problemer i en bandeafdeling, så det har stor betydning for ham, at han kommer ind og afsoner i en almindelig afdeling. Iesa ønsker ikke at identificere sig med den rolle, han forventer at skulle påtage sig i fængslet. Her giver Iesa en ’udefra og ind’ begrundelse for, at han kan få påvirket sin sociale identitet ved at komme i en bandeafdeling.

I forbindelse med fortællingen om den forestående fængsling kommer Iesa ind på, at han ønsker at ’skifte spor’. I fortællingen har Iesa nogle refleksioner over, at det er plat at lave kriminalitet, at det ikke kan betale sig, og at han har haft venner, der har siddet i fængsel og efterfølgende har fortrudt deres kriminalitet. Her får nogle venner igen indflydelse på Iesa tanker og hans egne ønsker om at ændre sit liv. De fængslede venner bliver signifikante andre, der påvirker Iesas hidtidige normer om kriminalitet.

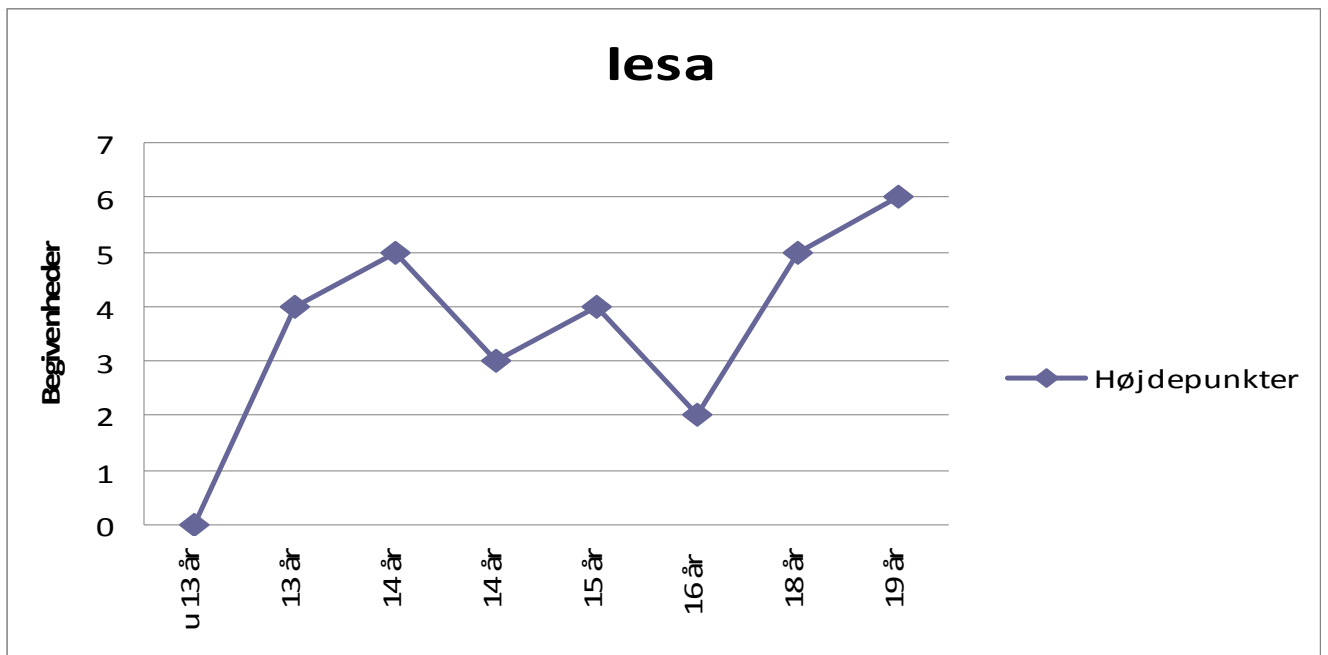
Iesa fortæller om sine refleksioner over de konsekvenser, hans kriminalitet har haft for andre:

*”Jeg kan ikke lide at stjæle en cykel og gøre et eller andet menneske ondt, men det har jeg forstået nu. Du gør mennesker, mennesker kan få ondt af det, kan du følge mig?
Sådan tænkte jeg ikke den gang, så tænkte jeg bare, det er bare sjovt. Jeg skal hygge mig. Jeg er ligeglad med andre mennesker.. men.... Det er det, der er forskellen nu.”*

Iesa fortæller også, at hans opførsel har været med til at skade andre indvandrere, også indvandrere han kalder stille og rolige typer, der passer sig selv og deres skole. Iesa beskriver, at hans adfærd betyder, at der blev kigget skævt til alle unge indvandrere. Det er noget, han ikke tidligere har tænkt over. Det er også et eksempel på, at Iesa i sine refleksioner italesætter et ændret normsæt ift. kriminaliteten. Der sker en udvikling af Iesas sociale identitet. Når Iesa beskriver sin adfærd, da han var yngre, distancerer han sig fra den ved at bruge udtryk som 'totalt flovt' og 'til grin'. Iesa tager i fortællingen stærkt afstand fra sine tidligere handlinger ved at beskrive, hvordan han i dag f.eks. ikke tager toget med en større gruppe, men sidder stille med højst to venner. Her bruger Iesa sin alder som begrundelse for, at samværet med vennerne, og den deraf følgende kriminalitet, ikke længere er noget, han ønsker. Sammenholdet i gruppen er også blevet svagere, idet de unge vokser fra hinanden.

Vi har lavet et overblik over de begivenheder i Iesas liv, vi har medtaget i analysen:

- 13 år: Flyttet fra folkeskole til specialskole (vendepunkt)
- 14 år: Gruppens betydning
- 14 år: Venner kommer i fængsel (vendepunkt)
- 15 år: Varetægtsfængsling (vendepunkt)
- 16 år: Ud af teknisk skole (vendepunkt)
- 18 år: Samtale med politiet (vendepunkt)
- 19 år: Dom (fortællingens plot)

7.5. Delkonklusion narrative interview (fælles)

I de tre første interview omhandler fortællingens plot, hvorfor de unge har skabt en social identitet, hvor de begår kriminelle handlinger. Det kommer Iesa også ind på, men plottet i hans fortælling omhandler noget helt andet, nemlig at han nu, hvor han er parat til at komme videre i livet, skal ind og afsone i en bandeafdeling. Iesa oplever, at dette fastholder ham i gruppen og de kriminelle handlinger. I de tre første interview kommer historiens plot tidligt i fortællingen, mens det i Iesas kommer i sidste del. Iesa adskiller sig yderligere fra de andre ved at være den eneste, der ikke har været fængslet som voksen og således ikke har et erfaringsmæssigt beredskab til at klare denne nye situation. Iesa har, som den eneste, endnu ikke skabt en social identitet, der passer til fængselslivet.

De unges fortællinger om deres liv er meget forskellige, hvilket deres vendepunkter også er. Fælles for dem alle er dog, at grupperelationen og politiets 'bandestempel' er et negativt vendepunkt ift. kriminelle handlinger og fastlåsthed i miljøet. Fælles er også, at tre af drengene beskriver længere perioder, hvor de italesætter en positionering som fuldtidskriminelle. Deres vanskeligheder med at uddanne sig bliver for alle fire et negativt vendepunkt, her er det noget udefra, der påvirker deres sociale identitet. Resten af vendepunkterne for de unge er individuelle og afhængige af opvækst, familieliv m.m.

De unges historier har både ligheder og forskelle, når vi ser på deres skoleerfaringer. De har f.eks. alle gennemført 9. klasse. Det er dog kun en af de unge, der har oplevet skoleskift i folkeskolen.

Vores litteraturstudie viser, at de unges skolegang er præget af mange skift, mobning og faglige vanskeligheder, se f.eks. Lien, 2004. De unge, vi har talt med, afviger fra punkterne om skoleskift og faglige vanskeligheder, da det kun er en af de unge, der beskriver dette. Alle de unge har i deres fortælling haft oplevelser af, at føle sig anderledes og ikke været anerkendt i skolen, hvilket påvirker skabelsen af deres sociale identiteter.

I alle de unges fortællinger italesættes, at vennerne har haft en stor betydning. De normer og regler, der er i grupperne, overskygger, når de er på udebane, de regler og normer, de får med fra forældrene. Gruppen får således en vigtig indflydelse på skabelsen af den sociale identitet, de unge benytter uden for familiens rammer. Det stemmer overens med vores litteraturstudie, der beskriver, at familiernes langsomme integration betyder, at de unge søger viden om samfundet blandt andre unge, og at det øger risikoen for kriminalitet (Hviid, 2007). Gruppesammenholdet og kriminaliteten er det, der skaber mening og sammenhæng i de unges fortælling om en tilværelse, der fra starten opleves som parallel med det omgivende samfund. Springet fra 'deres verden' til det omgivende samfund er stort. Der er langt fra deres tilværelse i *ghettoen*, til det, de oplever er den normale tilværelse udenfor. Selvom de fortæller om ønsker om at komme videre, er der mange barrierer, der skal overvindes. I fortællingerne findes disse barrierer både hos de unge selv, de professionelle de møder, og generelt i det omgivende samfund.

Vores litteraturstudie viser, at det kan være problematisk, hvis politiet fokuserer på gruppernes selvidentitet, da det kan ændre et relativt løst kriminetværk til en egentlig bande (Andersen, 2001). Det bekræftes af vores empiri, da de unge beskriver, at det er politiet, der har gjort deres vennegruppe til en bande, samt at politiets fokusering medfører, at grupperne efterfølgende påtager sig bandeidentiteten og agerer efter denne.

Vores litteraturstudie viser, at de unge danner deres identitet som en modstand mod det omgivende samfund og socialiseres ind i en omgangsform, der gør det umuligt at fungere med mennesker uden for gruppen (Hviid, 2007). Vores empiri viser, at de unge er i stand til at have forskellige identiteter alt efter, hvem de er sammen med. Ade og Badi beskriver f.eks., at de kan agere som 'normale', når det er nødvendigt. Vores empiri viser således, at de unge er mindre fastlåste i en negativ social identitet. De unges fastlåsthed i gruppen og kriminaliteten beror på andre ting end deres evne til at påtage sig roller, der sætter dem i stand til at omgås andre. F.eks. at grupperne kan tilbyde dem en anerkendelse og status, de kun vanskeligt opnår i det omgivende samfund, eller at gruppernes interne

normer om loyalitet gør det vanskeligt at forlade gruppen. Det er kun, hvor de unge møder en rolle, der ligger meget langt fra deres selvopfattelse, at de ikke kan sætte sig i den andens sted og påtage sig en passende rolle. I fortællingerne er det vanskeligt for Iesa at påtage sig en rolle som fængslet bandemedlem, ligesom Ade ikke kan påtage sig rollen som 'fin mand' i jakkesæt. De unge giver ved siden af gruppens normer også udtryk for en række normer og værdier, der svarer til det omgivende samfunds. De fortæller ikke at deres kriminelle handlinger er acceptable og omtaler dem som 'dumme ting'. De giver også udtryk for, at de sanktioner, de møder, er rimelige. De unge er i deres fortællinger først klar til at komme videre i det øjeblik gruppesammenholdet løsnes, og kriminaliteten pga. samfundets sanktioner og gruppernes beskyndning af hinanden ikke længere kan bruges til at skabe mening og sammenhæng i livet.

Ligesom der sker en socialisering af de unge i grupperne, sker der en socialisering af de unge i fængslet. Når de unge har fået deres første erfaringer og kender de roller, de skal spille, virker fængsling ikke længere afskrækkende. Zaid beskriver, at fængslet er et rart sted at være. Tranæs og Geerdsen (2008) påpeger, at milde strafformer kan virke kriminalitetsforebyggende, hvilket stemmer overens med vores empiriske fund.

Litteraturstudiet viser, at der i nogle familier hersker udbredt kriminalitet, og at det er fra familierne, der opstår et normsæt om, at kriminalitet er i orden (Kråd, 2007). Det fremgår ikke i vores analyse, hvor alle de unge fortæller om, at forældrene er flove over de unges kriminelle handlinger, og at kriminaliteten skaber distance mellem de unge og deres familier. De unge får identitetsproblemer, når forældrene bliver konfronteret med den rolle, de spiller i gruppen af unge, idet den er meget anderledes en rollen som søn i hjemmet.

8. Diskursanalyse (Pia)

I det følgende analyserer vi, hvilke diskurser socialarbejderne har om de unges familier (familiediskurs), de unge selv (ungediskurs), samarbejdet (samarbejdsdiskurs) og muligheder for forandring (forandringsdiskurs). Vi analyserer sagsbehandlingens diskurser, derpå gademedarbejdernes og til sidst de unges. I afsnittet om social praksis undersøger vi, hvilke ligheder og forskelle der er mellem de diskurser socialarbejderne og de unge har, samt hvilke subjektpositioner de unge tilbydes gennem socialarbejdernes diskurser.

8.1. Diskursiv praksis (Pia)

Både sagsbehandlerne og gademedarbejderne benytter en række diskurser om de unge, og om hvad der sker i mødet mellem de unge og de professionelle. I det følgende ser vi på, hvilke diskurser socialarbejderne trækker på. Først præsenteres de fem socialarbejdere, vi har interviewet:

- S1 er kvinde, 26 år, har etnisk dansk baggrund og er uddannet socialrådgiver. Hun har været færdiguddannet et år. Forud for sin ansættelse var hun studentermedhjælp i kommunen og har været ansat siden uddannelsens afslutning. S1 arbejder i en flygtninge- og indvandrergruppe i en familieafdeling i Q-kommune.
- S2 er kvinde, 46 år, har anden etnisk baggrund end dansk. Hun er uddannet socialformidler og pædagog og har været ansat i kommunen i ni år. S2 arbejder i en flygtninge- og indvandrergruppe i en familieafdeling i Q-kommune.
- S3 er mand, 30 år, har etnisk dansk baggrund og er uddannet socialrådgiver. Han har været færdiguddannet i tre år og har været ansat i kommunen siden uddannelsens afslutning. S3 arbejder i en ungegruppe i en familieafdeling i Q-kommune og er sagsbehandler for få unge med anden etnisk baggrund end dansk.
- G1 er mand, 39 år, har etnisk dansk baggrund og har ingen uddannelse efter folkeskolen. Han har været ansat i kommunens gadeteam i 16 måneder i Y-kommune. G1 har tidligere arbejdet med utilpassede unge.
- G2 er mand, 35 år, har etnisk dansk baggrund og er uddannet pædagog. Han har været ansat i kommunens gadeteam i fire år i Y-kommune. G2 har tidligere arbejdet med utilpassede unge.

8.1.1. Familiediskurs i sagsbehandlerperspektiv (Pia)

Sagsbehandlerne benytter en overordnet diskurs, 'familiediskursen', når de omtaler familieforhold, de etniske minoritetsunge kommer fra. Den diskurs, der har vundet hegemoni, er, at familierne er nogle, der er traumatiserede, kulturelt og sprogligt tilbagestående, uden tilknytning til arbejdsmarkedet og uden uddannelse. Familierne beskrives som uden tradition for at drøfte problemer og samfundsmæssige forhold med deres børn. Det beskrives, at forældrene ikke selv forstår rammer og regler i samfundet. De unges hjem beskrives som hjem uden tryghed og omsorg og med mangel på faste rammer. Faderen er autoriteten og anvender vold i opdragelsen af børnene. Familierne beskrives som meget religiøse og en primitiv tilgang til tilværelsen.

S1: ”Ja, det er børn af forældre, der er stigmatiserede i samfundet. De lever, de fleste af dem har ikke arbejde, det smitter meget af, og kan heller ikke sproget, og øhhhh.

Det synes jeg oplever meget, de unge, de kan hverken dansk eller deres modersmål 100%, og det gør kommunikationen rigtig svær.

S2: Ja, det er et stort spring for de unge mennesker og for deres forældre. Det er, ja en verdensforskel.

Interviewer: Hvad tænker du på, kan du uddybe, hvad du siger?

S2: Ja, altså de unge er jo født og opvokset her med nogle forældre, der ikke kan dansk, hvor arbejdslivet er uoverskueligt, og det er en helt anden verden, der er ikke dialog faktisk, de, der er ikke kommunikation, der er ikke forståelse, der er ikke sådan fælles referenceramme. Det er der ikke. Mange børn, er der, øh.... Det er hårde vilkår, de har, de kommer fra.

S3: Det oplever jeg så ikke helt med mine, men vi er skilt op på en mærkelig måde i forhold til flygtninge/indvandre familier. Mine forældre kan jo snakke dansk, og de to knægte jeg har nu, begge deres forældre er dansktalende og i beskæftigelse og relativt velfungerende.

S2: Det er så de sidste 5 – 10 %

S3: Ja, det tænker jeg, mine familier er.

S2: Ja.”

S1 siger, at der foregår en stigmatisering, og at de unge har nogle sproglige vanskeligheder. S1 bruger begrebet *kommunikation* ift., at de unge har vanskeligt ved at kommunikere såvel med omgivelserne som internt i familien. S2 benytter begrebet til kun at omhandle kommunikation inden for familien. S1 udtaler sit standpunkt som en mening med ord som ”*synes jeg*”, hvor S2 formulerer det som en påstand ”*der er ikke*”. S2 erklærer sig dog enig i S1’s betragtning, men ændrer diskursen så fokus flyttes fra børnenes sprogvanskeligheder til forældrenes, idet der er problemer i dialogen mellem børn og forældre pga. forældrenes sprogvanskeligheder. Det er den diskursive vinkel, der vinder hegemoni. S3 kommer med sin moddiskurs, der af hele gruppen bliver accepteret som en undtagelse ift. det generelle billede. S3 forklarer sin moddiskurs med de strukturelle rammer, han arbejder under, og giver en redegørelse for, hvordan den familie, han arbejder med, opleves, hvorefter S2 holder fast i den diskurs, der har vundet hegemoni, ved at italesætte en påstand, som efterfølgende accepteres af S3. S2 benytter metaforer: ”*Et stort spring*” og ”*en verdensforskel*” for at styrke sine påstandes udsagnskraft.

Sagsbehandlerne giver i denne diskurs de unge en subjektposition, som nogle der er løsrevet fra familien pga. den dårlige kommunikation.

8.1.2. Familiediskurs i gademedarbejderperspektiv (Pia)

Gademedarbejderne italesætter nogle af de samme forhold, som sagsbehandlerne gør. De beskriver f.eks. også familierne som traumatiserede, men har ikke den samme negative omtale af familierne som sprogligt og kulturelt tilbagestående. Den muslimske baggrund beskrives kun som et religiøst forhold, familierne lever under. I diskursen vender familierne det danske samfund ryggen, og en del af de unge er vokset op i familier, hvor fædre og brødre har været kriminelle. Her er der således en anden diskursiv vinkel på om familiens forhold til de unges kriminelle handlinger. Det er en diskurs om parallelle verdener, hvor de unge sammen med deres familier lever efter nogle andre retningslinjer end det omgivende samfund. Gademedarbejderne er indbyrdes enige og fortæller, at familierne ønsker at vende tilbage til deres oprindelsesland, at de lever, som om de var der, og får mange input fra tv-kanaler fra oprindelseslandet.

G1: "Altså de unge, jeg har med at gøre, der er det største problem, at familien ikke har forståelse for samfundet, og det stammer helt tilbage, fra da deres familie er kommet til Danmark. Der har man placeret nogle mennesker i et samfund, som de ikke forstår. Og så prøver man at opdrage efter de normer, man har i det land, de kom fra før. Og da de ikke forstår vores samfund, fordi de ikke kan dansk og ikke forstår systemet, så fortsætter det, og så lukker de sig inde mange af dem, og nu taler vi om de børn og unge fra familier, som har massive problemer. Øhh.... Det gør, at når de kommer hjem fra skole f.eks., så har de svært ved at få den samme lektiehjælp, som vi kan give vores børn, som forstår sproget og selv er vokset op i det danske skolesystem. Det gør, at vi har nemmere ved at lære dem ting. Dvs. de er på hælene lige fra starten af."

G1 beskriver, at nogle udefra kommende faktorer gør, at familierne ikke forstår samfundet. G1 omtaler en tredje person, "man", der placerer familierne i et samfund, de ikke forstår. Det bliver begrundelsen for, at familierne forsøger at opdrage deres børn som i deres oprindelsesland og vender ryggen til det danske samfund. G1 påpeger betydningen af, at forældrene har erfaringer med det danske skolesystem for at kunne give deres børn den rette støtte, og beskriver også, at familierne kan have massive problemer.

G2: ”Det synes jeg, fordi de traditioner, de har hjemmefra, dem overfører de til dem selv og deres familier og bliver ved med hele tiden...(…)… Hvor araberne, alle deres penge investerer de i Libanon i huse og skidt og lort, og de kommer aldrig tilbage…”

Interviewer: Hvordan ser de så på dansk lovgivning i den sammenhæng?

G2: ”Jamen, de forstår den jo ikke. De forstår jo ikke, hvorfor må man ikke kaste sten efter politiet, hvorfor altså..? Fordi de stadigvæk oppe i hovedet er i Palæstina, Pakistan eller hvor de nu kommer fra mange af forældrene.

Interviewer: Selvom de unge lever et dansk liv på gaden, så tager de alligevel den del med sig ud?

G2: Ja, fordi de bliver jo præget af tv derhjemme, ser de jo... ja nu kan jeg ikke en gang huske, hvad det hedder... Al Jazeera, og det bliver de jo præget af jo, ikke?”

G2's diskurs udtrykkes som meninger: ”Det synes jeg” og forklaringer. Han beskriver, at familierne både materielt og mentalt relaterer sig til deres oprindelseslande. G2 bruger metaforer som ”skidt og lort” for at understrege, hvor meningsløse han ser deres handlinger. Han beskriver, at de unge tager forældrenes manglende forståelse for det danske system med sig ud i gadelivet.

I gademedarbejdernes diskursen holder familierne fast i nogle normer og værdier, der stammer fra deres oprindelsesland, og skaber afstand til det danske samfund. Den diskurs, der vejer tungest i gademedarbejdernes udtalelser, er, at familierne ikke forstår det danske samfund. Gademedarbejdernes diskurser om familierne afviger fra sagsbehandlingernes diskurser ved at have et mindre negativt billede af familierne og flere begrundelser for, hvorfor familierne lever, som de gør. En lighed mellem sagsbehandlingernes og gademedarbejdernes diskurser er, at familierne ikke forstår det danske samfund.

Gademedarbejderne giver de unge en subjektposition som nogle, der sammen med familierne er løsrevet fra samfundet.

8.1.3. Familiediskurs i ungeperspektiv (Pia)

I de narrative interview italesætter de unge sporadisk, hvem deres familier er. Uanset at de har meget forskellige erfaringer med deres familieliv, udtrykker de alle fire en stærk værdi om familiesammenhold. Når de omtaler deres familier, er det ifm., at familierne reagerer på deres kriminelle handlinger, og med de konsekvenser, det medfører.

Ade: "Fordi mine forældre, de har opdraget mig altid godt, og altid fortalt mig, hvad der er rigtig, og hvad der er forkert. Og altid spurgt mig, har du lavet lektier dit dat og æh....man kan sige, det er ikke pga. dem, at jeg er blevet, som jeg er."

Badi: "...grunden til, at jeg har været kriminel, har været for at kunne klare mig selv. Det har ikke været så meget fordi, jeg synes det er sjovt eller, jeg ved jo godt, at der er konsekvenser ved det – det er jo ikke sådan, jeg er opdraget.. det er jo ikke sådan, min far har fortalt mig, at man passer sin familie."

Zaid: "F.eks. der, hvor jeg begyndte på gymnasiet på HF, det var meget stort for dem (forældrene, red.), fordi de ville godt have, at man skal have en uddannelse og dit og dat. Det er derfor, vi kommer til Danmark, eller de er kommet hertil, for at vi skal få et bedre liv, ikke?"

Iesa: "...og så var det, at politiet kom til møde og min familie, de blev trætte af det, ikke. Det var ligesom en skam, ikke. At jeg hele tiden kom til sådan nogle møder og ikke ville høre noget fornuft, kun dårlige ting, ikke?"

I diskurserne giver de unge udtryk for nogle værdier, der er i deres familier. Forældrene ønsker et legalt liv for deres børn og tager afstand fra de unges kriminelle handlinger.

Det fremgår f.eks., når Badi siger: "det er jo ikke sådan, jeg er opdraget", eller når Iesa siger: "det var ligesom en skam, ikke?". Den diskurs, der vejer tungest hos de unge, er diskursen om, at forældrene tager afstand fra deres kriminelle handlinger og har opdraget dem godt.

8.2.1. Ungediskurs i sagsbehandlerperspektiv (Stine)

Sagsbehandlerne italesætter flere vinkler på, hvem de unge er. I den følgende dialog italesættes diskurser, der kommer fra flere forskellige niveauer:

S1: "At danske arbejdsgivere hellere vil ansætte danskere, end de vil ansætte tosprogede, altså det er i hvert tilfælde det, jeg oplever. Ikke her, for det har vi i princippet ikke noget med at gøre, men bare sådan, det man også hører i medier, og sådan noget, at der er en udbredt holdning, at eh, at hvis man hedder et eller andet, der går ud over mere eller mindre normalen for danske standarder, så er det sådan nogle, der bliver sorteret fra, ikke?"

S3: Der er jo også et eller andet med, at ofte, ofte vores kriminelle unge om det så er danske eller etniske, de har jo en svag tilknytning til skolen, når man tænker i forhold til en videreuddannelse, så, så kan det også være rigtig svært for dem, boglig uddannelse, der er jo færre og færre job til de ufaglærte.

S2: Men det er jo igen det, at meget, altså mange faktorer, jeg ved ikke, om vi har undersøgt eller ikke tænkt. Min oplevelse er også, at mange indvandrere og flygtninge, unge mennesker, jeg ved ikke, om det er medfødt, eller om det er, fordi de føler sig som andenrangsmennesker, de præsterer ikke særligt højt, de ligger på et specielt klasseniveau alle sammen, stort set.

S3: Ja.

S2: Der er så mange, jeg ikke forstår, altså, er det fætter og kusineægteskaber, hvad er det der, jeg ved det ikke, hvorfor scorer de så lavt?

S1: Fordi de er så dårlige sprogligt, for rigtig mange af dem tror jeg virkelig, det har noget med sproget at gøre, altså jeg synes det der, så havner de i specialklasserne, fordi de ikke kan, altså, sproget er en forudsætning for, at du overhovedet kan starte i, hvad skal man sige, i folkeskolen, førsteklasse, både lære at skrive og stave, altså hvis du ikke kan sproget, så er du edderbankemig lost.”

S1 starter med at italesætte en diskurs om arbejdsmarkedstilknytning, dvs. en socialfaglig diskurs, der er produceret og udbredt af medier og andre, som hun gør sig til talsmand for. S1 understreger, at det ikke er erfaringer, hun har fra sit arbejde. S1 bruger udtrykket ”i princippet”, hvilket kan betyde, at de alligevel fra tid til anden arbejder på dette område. S1 gør sig til talsmand for, hvad hun kalder ”en udbredt holdning”, hvor hun italesætter en forventning om, hvordan en arbejdsgiver vil forholde sig til en ansøgning fra en minoritetsung. S3 accepterer diskursen og udvider den med en forklaring om de unges svage tilknytning til skolen, især ift. videreuddannelse, dvs. en uddannelsesfaglig diskurs. Her fremtræder endnu en diskursiv del, der er produceret et andet sted, nemlig at der er færre og færre jobs til de ufaglærte. Disse diskurser koloniserer dermed samtalen. En anden stemme kommer frem i S2’s udtalelser, hvor hun italesætter en overvejelse om, at de unge føler sig som andenrangsmennesker. S2 italesætter også en biologisk forklaring på de unges svagere boglige kompetencer og inddrager således en lægefaglig diskurs. Disse overvejelser italesættes som spørgsmål, som S1 efterfølgende svarer delvist på, idet hun italesætter de unges sproglige vanskeligheder som en mulig forklaring. Her benytter S1 vendinger som ”tror jeg” og senere ”jeg synes” men styrker påstandens udsagnskraft ved at bruge vendingen ”edderbankemig lost”.

Der er således diskursive kampe mellem en række forskellige forklaringsmodeller, der både hentes på det overordnede samfundsmæssige niveau (makro) og hos det enkelte individ (mikro). Ingen af diskurserne vinder hegemoni i denne dialog, men fremføres af den enkelte sagsbehandler som ligeværdige forklaringer, der dog ikke overtages af de andre. Idet der fremføres diskurser fra forskellige niveauer og forskellige fagområder, er der således en interdiskursivitet i denne dialog.

Den subjektposition, de unge får her, er, at de er nogle med svage boglige kompetencer og ringe muligheder for at klare sig på arbejdsmarkedet.

8.2.2. Ungediskurs i gademedarbejderperspektiv (Stine)

Gademedarbejderne trækker på samme diskurs som sagsbehandlerne.

G2: "Mange af dem de er ikke for kvikke, altså... Æh... og de render måske rundt med nogle diagnoser, som aldrig er blevet undersøgt, fordi, at det er ikke kotume i muslimske miljø, at man kommer til læge og bliver undersøgt for sådan nogle ting."

G2 italesætter en påstand om, at de unge ikke er for kvikke. G2 bruger ordet *måske* og kommer med et forslag til årsagen til de unges problemer – de har diagnoser, der ikke er udredt. G2 trækker her på en lægefaglig diskurs. Han udvider diskursen med en forklaring om, at det ikke er kotume at blive undersøgt i de muslimske miljøer. G2 italesætter således en kulturel forklaring på, at de unge ikke bliver udredt. Denne diskurs kan være produceret et andet sted og italesat af G2. G2 beskriver i øvrigt de unge som nogle, der er umodne og ikke forstår samfundet. Han italesætter efterfølgende, at de unge har ressourcer og har udviklet erhvervsfaglige kompetencer gennem deres kriminelle handlinger, men i øvrigt mangler kompetencer til at begå sig i det omkringliggende samfund.

G1 italesætter en anden forståelse af de unge. Han mener, at de unge er ligesom andre unge. De har bare andre forudsætninger for at klare sig i livet.

G1: "De er jo ikke dummere end andre børn, de får jo bare ikke den støtte, den vejledning og den hjælp, de skal have."

G1 italesætter en påstand, som han efterfølgende forklarer med, at de unge ikke får den rette støtte. G1 kommer ikke ind på, hvor støtten og vejledningen skal komme fra, men har tidligere været inde på, at forældrene ikke har mulighed for at støtte deres børn.

G1: "...Det er, at de er højtråbende, men det er en del af deres kultur, tror jeg. De er meget udadreagerende, dvs. de snakker meget højt, de slås meget, de er bare meget voldsomme over for hinanden."

G1: "...de er sindssygt kærlige, når man kommer ind på dem, og de er utroligt omsorgsfulde over for hinanden, rigtig, rigtig omsorgsfulde."

G1 italesætter modsatrettede diskurser om de unge, hvor de beskrives med kraftfulde ord. De er "meget udadreagerende", de er "sindssygt kærlige" og "utroligt omsorgsfulde". G1 italesætter en anden diskursiv vinkel end G2's beskrivelse af de unges dårlige begavelse. De har dog en fælles diskurs om, at de unge ikke forstår det omgivende samfund og bruger begge kulturelle forklaringer på de unges adfærd – G2 som årsag til den manglende udredning af de unges problemstillinger og G1 som direkte årsag til de unges højtråbende adfærd. Denne forklaring fremsættes af G1 som en formodning: "tror jeg".

Her er der således forskel på de subjektpositioner, der skabes i diskurserne. I G1's diskurs er subjektpositionen, at de unge er udiagnosticerede og i G2's diskurs er subjektpositionen, at de unge er som alle andre, men får ikke den fornødne støtte og er mere udadreagerende.

8.2.3. Ungediskurs i ungeperspektiv (Stine)

De unge har nogle andre diskurser om, hvordan de ser sig selv.

Ade: "Der var jeg tæt på faktisk at blive smidt ud. Æhmm, men så sagde min klasse-lærer, at jeg er god i skolen og dit dat, og de kan rigtig godt lide mig."

Badi: "...altså jeg vil kun gøre gavn, jeg vil gerne dele.. altså jeg er sådan en type, at hvis jeg ved, der er noget, som er godt, så kan jeg godt lide at dele det med andre.. Jeg kan ikke lide at være egoist og bare selv køre i min egen verden... Altså jeg kæmper meget med de unge.. altså mellem og.. ikke fordi jeg spiller pædagog, eller noget... men jeg mener det fra hjertet af."

Zaid: "Jeg har jo den der mentalitet, lidt hidsigprop og.. så jeg kom op og slås. Og så blev jeg smidt ud. Det var til en skolefest. Når der er alkohol indblandet og dit og dat så."

Iesa: "Lige præcis, for jeg er ikke så klog til sådan noget med at læse, og sådan noget der. Jeg er ikke så klog, men altså... og der er mange andre, der var klogere end mig."

De unge har forskellige diskurser om, hvem de selv er. Ade beskriver sig selv som en, der opfattes som god i skolen, selvom han ikke er god til lektier. Badi beskriver sig selv ift. hans intentioner over for andre og bruger udtrykket, at han ikke *"spiller pædagog"*. Den diskurs kan være produceret et andet sted og kan forstås på flere måder, dels en ydmyghed over for det at være uddannet pædagog, og dels en afstandstagen til rollen som opdrager og bedrevidende. Når han i den efterfølgende sætning siger, at han mener det fra *"hjertet af"*, understreger han udsagnets betydning. Zaid beskriver sig selv som en *"hidsigprop"*, der let kommer op at slås. I passagen beskriver Zaid, hvad der skete i korte udsagn. Første udsagn beskriver en personlig egenskab. De næste to udsagn beskriver, hvad der skete. Efterfølgende beskriver han, i hvilken forbindelse det skete, og til sidst kommer en forklaring på, hvad der forårsagede det hændte. Zaid benytter her både en diskurs om, at hans personlige egenskaber kan udløse vold, og en diskurs om, at alkohol er en faktor, der øger denne risiko. Iesa beskriver sig selv: *" jeg er ikke så klog til sådan noget med at læse"*. De unge beskriver således nogle personlighedstræk, de ser i sig selv, f.eks. sød, hidsig og hjælpsom.

Måden, de unge italesætter sig selv på, stemmer bedre overens med gademedarbejdernes diskurser end med sagsbehandlerne. Det ses f.eks. i hhv. de unges og gademedarbejdernes beskrivelser af, at de er nogle søde, hjælpsomme og omsorgsfulde drenge. Den side af de unge italesætter sagsbehandlerne også, men med en anden forståelse. Det kommer vi nærmere ind på i afsnittet om samarbejdsdiskursen. Ingen af de unge kommer med biologiske forklaringer på deres livsvilkår og kriminelle handlinger. Dette er en forskel ift. socialarbejdernes diskurser.

8.3.1. Samarbejdsdiskurs i sagsbehandlerperspektiv (Pia)

Sagsbehandlerne diskurser om mødet med de unge, er præget af de unges manglende vilje til at samarbejde. Sagsbehandlerne beskriver, at de unge kun kommer til møder, fordi de skal, men at de til gengæld giver hånd og bruger høflighedsfraser overfor dem, som sagsbehandlerne ikke oplever er baseret på ægte interesse. I denne diskurs beskriver sagsbehandlerne de unge som søde, rare og respektfulde drenge på overfladen.

S3: *"Selvom at de laver en masse lort, så kan de jo stadigvæk have det sjovt og være søde og rare i andre sammenhænge end lige måske, hvor vi møder dem. Fordi de kan også være søde og rare, synes jeg, når vi møder dem, men jeg ville bare ikke rigtig tænke, at det var..."*

S1: *Jeg ser dem heller ikke måske, grine lige så meget sådan, som det der..."*

Interviewer: *Hvorfor mon ikke?"*

S1: *Fordi de synes, det er nederen at komme herop. Det tror jeg virkeligt, de synes, altså at det er totalt spild af tid.*

S3: *Jeg synes sagtens, man kan se en gruppe unge rødder stå på gaden og grine.*

S1: *Ja, ja, ja.*

S2: *Ja.*

S1: *Men øhhhh, selv om de synes, det er nederen, synes jeg altid, man oplever, man oplever meget høflige drenge, altså, øhhhh, og respektfulde drenge.*

S2: *Ja, ja.*

S1: *Altså det, det har jeg tit tænkt over, det med de holder døren for en, og der skal, der ikke være noget der overhovedet ikke. Det er måske også fordi man er kvinde, men der synes jeg har været forundret over, at de virkelig. På den måde er de sgu godt opdraget, altså."*

S1: *"Jeg synes bare tit, de spørger altid: "Hvordan går det S1?"*

S3: *Ok.*

S1: *'Det går fint, hvordan går det med dig?' Altså sådan der, de mener ikke en skid med det, men, men de sådan, de altså, de indleder sådan, og giver hånd og du ved og.."*

Ovenstående dialog udspringer af refleksioner pba. et billede (se bilag 3). S3 har igen en anden diskursiv vinkel. Han italesætter en formodning om, at de unge er søde og rare andre steder. Udsagnet ændres i den efterfølgende sætning med en mening om, at de unge *kan være* søde og rare, når de møder sagsbehandleren. S1 opponerer imod dette, idet hun påpeger, at så grinende er de unge ikke, når hun oplever dem. S1 udtrykker en formodning om, at de unge oplever mødet som *"total spild af tid"* og anvender slang, det er *"nederen"*, til at give formodningen udsagnskraft. S1 fortsætter dialogen med, at hun oplever de unge som høflige. Det fremsættes som en mening. S1 mener ikke, at der ligger interesse bag høfligheden. Her sker der en betydningsglidning af ordet *"høflighed"*. Iføl-

ge retskrivningsordbogen (Retskrivnings- og betydningsordbog, 2000) betyder høflig: ”*hvad der er i overensstemmelse med god opførsel*”. Der ligger således i den oprindelige betydning af ordet ikke, at man skal have særlige intentioner med høfligheden. Frasen ”*hvordan går det?*” er et almindeligt benyttet tegn på høflighed, og som udgangspunkt forventes det ikke, at der ligger en særlig intention i denne vending. Her italesætter S1 en forventning om, at de unge bør bekymre sig om, hvordan hun har det. Der sker således en sammenblanding af den private og den professionelle sfære, hvilket giver uklare forventninger til de roller, de unge skal spille, når de møder hende.

S1 italesætter endvidere sit køn som forklaring på, at drengene f.eks. holder døren. Det formuleres som en formodning.

S2 deltager kun i dialogen i det omfang, hun bekræfter S1's udsagn. S3's italesættelse af de unge svarer i højere grad til de italesættelser, der kommer fra gademedarbejderne.

I denne diskurs skabes en subjektposition til de unge som nogle, der er utilpassede og svære at samarbejde med.

8.3.2. Samarbejdsdiskurs i gademedarbejderperspektiv (Pia)

Gademedarbejderne har en anden diskursiv vinkel. De beskriver, at det er vigtigt at vise de unge, at de vil dem, at de er troværdige og til rådighed, ligesom der skal være kontinuitet i kontakten. De beskriver, at de unge har mange følelsesmæssige ting, de gerne vil drøfte på tomandshånd, og når først tillidsforholdet er etableret, er der stor fortrolighed, og at det i den forbindelse er vigtigt at lade de unge være eksperter i eget liv.

G1: "...min erfaring er, at når du først har dem der, hvor de, nu tror de på dig, de har sænket paraderne, nu er det dig og mig, der arbejder, og jeg tænker på det som sådan et professionelt venskab. Jeg skal give dem noget, og så alligevel gennem en lang skilsmisse. Det jeg fortæller de drenge, jeg arbejder tæt med, når jeg kommer og ligner en idiot og er hængt, og har det røvdårligt, og de siger: 'du ser sgu ikke så godt ud i dag, hvad er der galt?' Så fortæller jeg dem, hvad der er galt. 'Prøv at hør, det er fordi min ekskone, hun har været tosset i hovedet, der er sket de og de ting', så begynder de at komme med løsningsforslag til mig."

I diskursen redegør G1 for, at han udtaler sig på baggrund af sine erfaringer, og han giver udtryk for, hvilken mening han har om sin rolle ift. de unge: ”*et professionelt venskab*”. Efterfølgende beskriver G1 en anden diskurs om et personligt venskab, idet han involverer de unge i sine private problemer. Her benytter G1 citater fra både ham selv og de unge for at understrege, hvordan dialo-

gen udspiller sig. G1 benytter udsagn som ”røvdårligt” til at give udsagnskraft til eksemplet og understrege vigtigheden af at være ærlig over for de unge, når det er tydeligt, at han ikke har det godt. G1 italesætter her diskurser fra to forskellige sfærer, dels fra den professionelle sfære og dels fra privatsfæren. Det giver en interdiskursivitet i G1’s udtalelser. De to forskellige sfærer betyder, at G1 møder de unge både som professionel og som privatperson. Det kan på samme måde som ved sagsbehandlerne skabe uklare forventninger både til gademedarbejderens og de unges roller. Det fremgår også, når G1 italesætter, at de unge påtager sig rollen som rådgiver for ham.

G2: ”...vi er måske lidt nok også nogle rødder selv og har selv været i samme situation, som de måske har været i. Så et eller andet sted, det er jo tit sådan med kriminelle, man kan jo ikke bare tage en kriminel og sige, nu skal du ud blandt almindelige mennesker, fordi at vi har ikke de samme tankemønstre og sådan noget. Og man kan sige, jeg bruger jo, jeg får jo stillet min vildskab ved at være sammen med de her drenge, fordi jeg bliver mættet. Det kan man sige, det kan måske også være derfor, jeg kan være i det. Fordi jeg bliver mættet og tilfredsstillet af at være sammen med, og måske høre deres historie, ikke?”

G2 italesætter sin egen fortid som begrundelse for at kunne arbejde med de unge. Han benytter ”vi” og ”rødder” om sig selv og de andre gademedarbejdere og begrunder det med, at de selv har oplevet de situationer, de unge står i. Her bliver det en forklaring fra privatsfæren, der begrunder hans professionelle kompetencer. I sætningen: ”fordi, at vi har ikke de samme tankemønstre”, italesættes der en fuldstændig identifikation mellem G2 og de unge. I forholdet til de unge beskriver G2, at behov fra hans privatsfære dækkes i hans professionelle sfære af de unges selskab og historier. I diskursen italesættes gademedarbejdernes uklare roller som G2’s egne refleksioner og ikke som noget, han giver udtryk for over for de unge, hvilket er anderledes end G1’s italesættelse.

I denne diskurs skabes en subjektpositionen til de unge som ligeværdige samarbejdspartnere.

8.3.3. Samarbejdsdiskurs i ungeperspektiv (Pia)

I Ades diskurs om sit første møde med en sagsbehandler beskriver han, at sagsbehandleren ”ikke gjorde en skid”. Sagsbehandleren var en person, han ikke kunne stole på, som lokkede ham til at sige ting, han ikke ønskede:

Ade: ”Fordi, at jeg fortalte en gang noget til en, og så gik han og sagde det til politiet, og så kom politiet og spurgte mig om nogle ting... Og han, så mistede jeg al tillid! Og

så gad jeg slet ikke have noget med dem at gøre. Jeg følte, at de nærmest lokkede mig til .....æh..... at sige ting. At de ikke var på min side. Fordi, det er ikke måden at gøre det på. Når man har en lille knægt, der siger, der åbner sig selv op, og sådan nogle ting ikke også, og så går man og siger det til myndighederne eller politiet, eller hvad man nu kan sige, ikke? Så der mistede jeg al tillid til dem, og jeg vil slet ikke have noget med de der sagsbehandlere at gøre, synes de var så grimme.”

Ade italesætter en forventning om fortrolighed, som sagsbehandleren ikke lever op til. I diskursen beskriver han en uklarhed i opfattelsen af sagsbehandlerens rolle, da han i første omgang ikke oplever sagsbehandleren som en del af *myndighederne*, men som en, der siger fortrolige ting videre til myndighederne. Ade italesætter, at det kan være vanskeligt som barn i mødet med sagsbehandlerne at finde ud af, om det er en privatperson, en professionel ven eller en myndighedsperson, han sidder overfor. I diskursen beskrives der et tillidsbrud mellem sagsbehandleren og Ade.

Ade har yderligere en diskurs om samarbejdet med sagsbehandleren ifm. sin families opdragelse af ham. Han fortæller, at han i mødet med sagsbehandleren ikke skulle sige noget om, hvordan det var derhjemme. Han begrundede det med en frygt for, at sagsbehandlerne pludselig ville sige, at nu skulle han fjernes:

Ade: ”Så jeg har altid bare spillet, at jamen jeg har det godt, det er ikke noget med min familie at gøre, og de passer mig.”

Ade: ”...fordi jeg synes, det er flovt, at nogen skal komme hjem til min familie og begynde at tro, at de er bedre end min egen familie, end mine egne forældre til at opdrage deres børn.”

Ade benytter i diskursen en metafor om at *spille*, at han har det godt, for at holde sagsbehandleren væk fra familien. Han ønsker ikke, at sagsbehandlerne vurderer hans forældre, og i diskursen er sagsbehandlerens indblanding et udtryk for, at de tror, de er bedre end hans forældre til at opdrage børn. Ade tolker sagsbehandlerens rolle ift. hans familie som en, der kan anbringe ham, en diskurs der kan være produceret et andet sted. Han ser dem ikke som en hjælp eller som nogle, han kan samarbejde med.

Badi: ”...dengang jeg kan huske, det var noget med, ja hver gang jeg havde brug for penge, så snakkede jeg med ham (sagsbehandler, red.) og ham (kontaktperson, red.)

der, ikke? Fordi de skal låne mig nogle penge, og til sidst, så brugte de så mange penge på mig, eller sådan et eller andet der ... at de gad ikke mere."

Badi: "Nej, men ærlig dengang, jeg så ham ikke som en hjælp, som ham der, han gør noget for mig. Sådan så vi det ikke, vi så det mere som udnyttelse.

Det siger jeg til dig ligeud, altså ærligt.. oppe fra kommunen, de skal bare udnyttes og kommunens penge - gratis, ikke?"

Badi har en diskurs om, at sagsbehandlerne er nogle, han kan udnytte. Badi italesætter ikke, at han kan modtage anden hjælp fra sagsbehandlerne end den økonomiske, og omtaler ikke et egentligt samarbejde. Han ser snarere sagsbehandlerne som nogle, han kan stille krav til. Badi benytter ordet "gratis" om kommunens penge, at det er penge, han kan få, uden at skulle yde noget til gengæld. Det stemmer overens med ordbogens forklaring, hvor gratis blot betyder "uden betaling" (Retsskrivnings- og betydningsordbog, 2000). I Badis udsagn handler betaling om noget, man skal gøre til gengæld, og ikke en økonomisk transaktion. Diskursen indeholder således Badis erfaringer med, at det er muligt at få økonomisk støtte, uden at der stilles krav til ham.

Zaid: "Jeg kan huske, at jeg ikke kunne lide ham der personen, jeg skulle til møde hos (sagsbehandleren, red.). Jamen han var... Jeg ved ikke, hvad man kan sige. Jeg kunne bare ikke lide den type, han var. Du ved, hvad kan man sige...? Han prøvede at være ligesom ens ven. Og han kunne bare fortælle mig om dit og dat. Jeg kender ikke manden jo, hvad skal han? Jeg følte, det var den forkerte måde, han prøvede at komme i kontakt med mig på, ikke?"

I Zaid's diskurs er sagsbehandleren en, der prøver at være hans ven. Han udtrykker en tvivl over den rolle, sagsbehandleren indtager over for ham, pba. at de jo ikke kender hinanden, og han benytter et spørgsmål til at understrege denne tvivl. I diskursen møder sagsbehandleren ham fra sin privatsfære, hvilket gør Zaid usikker på, hvilken rolle han forventes at spille. Zaid er ikke interesseret i at mødes i privatsfæren. Det får betydning for samarbejdet, da Zaid kategoriserer sagsbehandleren som en, han ikke kan lide. Zaid giver udtryk for at måden, sagsbehandleren møder ham på, er forkert.

Zaid: "...De der SSP'er, de blev bare fyret for kommunen, de gad ikke og betale for dem. De gad ikke investere penge i det jo. Sådan nogen som dem, de var rigtig god indflydelse på mig, ikke? Og de fik også nogen i vores vennegruppe til allerede på det kort tidspunkt til at forandre sig på en anden vej, ikke? Men de fik ikke chancen."

Zaid har yderligere en diskurs om sine oplevelser ifm. hans kontakt til de professionelle. I diskursen bruger han ordet "gad" flere gange. Han oplever ikke sig selv og sine venner som personer, som kommunen "gider" investere i. I diskursen er de fravalgte og får ikke chance for at komme videre. Diskursen indeholder Zaid's erfaringer med, at når der er tiltag, der virker, fjernes de, og der er således ikke kontinuitet i indsatsen. Zaid trækker på en økonomisk diskurs som årsag til, at tiltagene ophører. Den kan være produceret et andet sted f.eks. hos sagsbehandlerne.

Iesa: "Nej til æh... så fik jeg kontaktperson, og det jo ikke en sagsbehandler, det er en, der rådgiver, ikke? ...(..)... Jeg synes, han (sagsbehandleren, red.) var sådan ... På et tidspunkt, så gik jeg amok på ham også, fordi han var så sur, ikke? Fordi han blev ved med at hakke på mig og hakke på mig, ikke? Så det var også, jeg gik helt amok og råbte og skreg og sådan noget. Fordi han hakker på mig foran min familie, og min familie bliver ved med at høre at de, og jeg er ved at eksplodere deroppe, det hele er ved at sprænge i mit hoved, ikke?"

Jamen det, det er Iesa der, det er Iesa der, det er Iesa der, du ved, han blev ved. 'Han gør dit, og han gør dat', og han blev ved, ikke? Der kom ikke noget fornuft i det, ikke? Noget der gør min familie glad, og gør mig glad, ikke."

I diskursen fremfører sagsbehandleren gentagende gange de ting, Iesa har gjort forkert. Iesa benytter en metafor "hakker" for at give udsagnet betydningskraft. Iesa bruger sætningen: "Der kom ikke noget fornuft i det" ift. sagsbehandlerens adfærd. I følge ordbogen har ordet fornuft bl.a. betydningen: "at overbevise nogen om, hvad der er det rigtige" (Retskrivnings- og betydningsordbog, 2000). I denne diskurs når sagsbehandlerens kritik ikke Iesa. Iesa italesætter et ønske om, at sagsbehandleren skal sige noget, der gør hans familie glad, så det ikke kun er de negative ting, der fremhæves. Iesa må lytte til kritikken, men overbevises ikke, og bliver i stedet vred. Kritikken skaber afstand i stedet for samarbejde. Iesa fortæller efterfølgende, at sagsbehandleren ændrer adfærd og begynder at rose ham, og at dette påvirker ham, så Iesa begynder at passe sin skole og får sin 9. klasse eksamen.

Ade: "Ja, det tror jeg... æhm, og jeg synes faktisk, de (gademedarbejderne, red.) har været meget bedre end sagsbehandlere, de er meget bedre, altså. De kan mere forstå en, og de prøver at hjælpe en. Også fordi du er blevet lidt ældre, så du kan, de kan, de kan nærmest sætte sig ind i.... dit liv, og de dømmes dig ikke, og de kan tage dig med

ud at spise og ordne dine papirer og sige: 'prøv at hør, det der skal du bare lave, ellers så ødelægger du det for dig selv'. Men på en god måde, så du bliver glad og ikke tænker nu er det anden sagsbehandler fra kommunen, der bare ... men det er ligesom din ven. Kan ringe til ham om aftenen... når, hvad så, hvad laver du? Og dit dat. Forstår du hvad jeg mener? En ven, ligesom en god ven, en rigtig god ven. Der hjælper dig med nogle gode ting, ikke nogle dårlige ting, ikke?"

I Ades diskurs er gademedarbejderne nogle, der kan forstå dem. Det udgangspunkt er befordrende for samarbejdet, og der er ligheder med indholdet i G2's diskurs om, at de har samme tankemønstre. Der er også lighed ift. indholdet i G1's diskurs om sin rolle som professionel ven. Her udtrykker Ade ikke den samme usikkerhed på rollefordelingen mellem de professionelle og ham, som han udtrykker ift. sagsbehandlerne. I diskursen mødes Ade i de behov, han har. Til forskel fra diskursen om sagsbehandlerne har Ade her en diskurs, hvor det accepteres, at de professionelle er venner. Ade trækker i diskursen på ordet "ven". Ade definerer en ven som en der er til rådighed, man kan have tillid til, og som er interesseret i hvad man laver. Ade har således en diskurs hvor gademedarbejderne er nogle, hvor der er et interessefællesskab, tillid, gensidighed og hjælpsomhed.

Zaid: "Altså dengang vi begyndte at lære dem (gademedarbejderne, red.) at kende, vi kom ind på dem. Vi fandt ud af, at de også... De var ikke bare... Vi betragtede dem som politiet, og det er derfor, der har været den der hetz imod dem. Men efter vi lærte dem at kende, de var jo fine mennesker, og de prøver at hjælpe jo. De prøver ikke på at gøre noget ondt mod dig, ikke?"

I Zaid's diskurs er der en usikkerhed på, hvilken rolle gademedarbejderne har. Han sammenligner dem med politiet og beskriver, at det havde konsekvenser for samarbejdet. I diskursen beskriver han, at de først skulle lære gademedarbejderne at kende, før der kunne opbygges et tillidsforhold. I diskursen sker der således en ændret italesættelse af, hvem gademedarbejderne er.

Iesa: "Men de (gademedarbejderne, red.) var meget flinke altså og æh, det var nogen, du kunne føle, at de ville hjælpe, ikke? Hvis man lige havde nogle spørgsmål eller et eller andet. Så hjalp de en og sådan noget der, ikke? Så de var gode nok. Ja dem, jeg kunne lige præcis... Lærte dem at kende, snakkede med dem, hvis man lige havde et problem, eller hvis man lige har et brev eller et eller andet. Så kunne de hjælpe en på den måde, ikke?"

Iesa beskriver i diskursen et tillidsforhold til gademedarbejderne. Diskursen indeholder Iesas oplevelse af, at gademedarbejderne er til rådighed med hjælp, der giver mening for Iesa. Ligesom Ade har Iesa en diskurs om, at gademedarbejderne kan hjælpe med det, de unge har brug for. Han sammenligner dog ikke gademedarbejderne med sagsbehandlerne og trækker i diskursen ikke på venskabsbegreber.

I de unges udtalelser fremgår det ikke, at der er diskursive kampe om, hvem gademedarbejderne er. I diskurserne taler de unge på baggrund af deres egne erfaringer, vi kan dog ikke afvise, at de unge ikke låner diskurser fra hinanden. F.eks. omtaler Zaid en hetz imod gademedarbejderne, som de to yngre drenge ikke omtaler. Det kan begrundes i, at denne hetz fandt sted, før de yngre drenge mødte gademedarbejderne, og at gademedarbejderne i mellemtiden var blevet accepteret af de ældre. Den diskurs, der vejer tungest ift. sagsbehandlerne, er, at man ikke kan have tillid til sagsbehandleren og ikke kan få den hjælp, man har brug for. Den diskurs, der vejer tungest ift. gademedarbejderne, er, at de er gode og hjælpsomme.

8.4.1. Forandringsdiskurs i sagsbehandlerperspektiv (Stine)

Sagsbehandlerne har i fokusgruppeinterviewet en længere drøftelse om de unges forandringsmuligheder.

S1: ”Jeg synes bare, der er mange af vores, der ikke kommer ud.

S3: Jeg synes da godt, de kan da godt komme væk. Altså, det kræver bare, at de har et eller andet at bygge videre på, når de får øjnene op for, at det?

S1: Ja, men det kan godt være, men jeg synes bare, jeg oplever mange, der ikke engang kan finde ud af at færdiggøre 9. klasse. Det er der mange af mine, der ikke har gjort.

S2: Ja.

Interviewer: Hvor er de så henne om 10 eller 15 år?

S1: Ja det ved jeg ikke, det er jo svært, når man ikke engang har færdiggjort 9., ikke? Så skal man jo i hvert tilfælde komme så meget igen, så man kan sige, så starter jeg på noget 9. klasse, være voksen nok til, men det kræver jo også bare rigtig meget.

S2: Ja.

S3: Ja.

Interviewer: Men du har noget længere erfaring?

S2: Altså, jeg har faktisk ikke haft en eneste succes, desværre. Jeg er virkelig, virkelig flov og ked af det. Virkelig, jeg har ikke en eneste succes, desværre. Desværre.

Interviewer: Hvad sker der så?

S2: Mange af de, jeg har haft, de sidder i fængsel i dag.

Interviewer: De sidder simpelthen i fængsel?

S2: Og et par stykker ved jeg ikke, som blandt andet har truet lidt, lillebroderen er så anbragt i dag, så må vi se, om vi kan redde ham. Jeg har ikke hørt, at de er i uddannelse, det har jeg ikke. Det kan godt være, at de har arbejde og sådan, at de klarer sig. Hvilket også er fint, ikke? Men nej, jeg har desværre. Også dem, der har været anbragt i behandling, enten det er institutioner eller sikrede. Nej, vi har ikke fået noget for pengene, det har vi ikke.

Interviewer: Så I kan ikke, eller nu, nu der er ikke nogle af jer, der kan sige, der var en, det skiftede virkelig, der var et forandringsperspektiv?

S2: Altså, lillebroderen, vi håber. Der er to stykker, hvor der er stort håb.”

S1 åbner dialogen med en mening om, at der ikke er mange, der kommer ud af miljøet. S3 italesætter en moddiskurs, hvor det er muligt for de unge at forandre sig. S1 gendriver dette ved først at anerkende udsagnet, men bruger derefter ordet ”men” til at udtrykke, at hun ikke er enig. Derpå inddrager hun sin erfaring til at understøtte sin diskurs ved at inddrage de unges dårlige skolekonditioner. S2 bekræfter S1’s diskurs, hvorefter S1 yderligere udvider diskursen om skolegang, hvilket bekræftes af både S2 og S3. I dialogen er det diskursen om, at der ingen forandringsmulighed er, og at sagsbehandlernes indsats ikke gør en forskel, der vejer tungest.

Intervieweren åbner efterfølgende op for S2’s bidrag pba. hendes erfaring. S2 udfolder diskursen med et indhold om, at det ikke er muligt at pege på en succes. S2 udtrykker mangel på succes som et personligt nederlag. Hun bruger en sætning som: ”Jeg er virkelig, virkelig flov og ked af det”. Her bliver S2’s arbejdsopgave personificeret og individualiseret, og der opstår således en interdiskursivitet, da der trækkes på blandede diskurstyper.

S2 bruger begrebet ”redde” om, hvad sagsbehandlernes indsats skal munde ud i. S2 beskriver således sin opgave som at bringe de unge i sikkerhed. S2 kommer med et forslag om, at det godt kan være, at de unge har arbejde og klarer sig, og gendriver umiddelbart derefter sit eget forslag og inddrager en diskurs, der kommer fra den økonomiske sfære. Undervejs vinder diskursen om, at der ingen forandringsmuligheder er, hegemoni.

Subjektpositionen, der konstrueres i denne diskurs, beskriver de unge som fastlåst i det kriminelle miljø.

8.4.2. Forandringsdiskurs i gademedarbejderperspektiv (Stine)

Gademedarbejderne har i deres diskurs nogle konkrete forslag til, hvad der skal til for at skabe forandring for de unge.

G1: "Du skal ikke forære ham en uddannelse, du skal sætte ham i nul og sige: 'Ok, nu har vi fået rensset dine ting, nu har vi fået orden på din økonomi, vi har fået orden på din boligsituation, hvad gør vi herfra? Hvad er det, du gerne vil?' Så har han ren røv at trutte i, han behøver ikke bekymre sig om, hvad der er i hans bagland, for det er der styr på."

I G1's diskurs er der konkrete handlingsforslag på forhold, der skal være styr på, for at de unge kan forandre sig. I diskursen omtaler G1, at de unge ikke skal have en uddannelse forærende. Det er interessant i lyset af, at uddannelse i Danmark oftest er gratis, og at uddannelse som sådan er noget, man selv skal yde en aktiv indsats for at tage. Hermed trækker G1 på en diskurs om, at de unge skal gøre en aktiv indsats for at komme videre. I diskursen trækker G1 på sin faglige erfaring om, at der skal være orden på økonomi m.m., for at de unge kan koncentrere sig om uddannelse. G1 benytter en metafor: "ren røv at trutte i", for at give udsagnet betydningskraft.

G2: "Fordi de her drenge ikke, hvis vi virkelig vil have dem exit af banden, så er vi jo også nødt til at have et eller andet, som kan holde dem ude, fordi at når de træder ud på isen og så, og isen den knækker lige pludseligt, for så begynder andre folk at sige: 'Hva' gud er du ikke kriminel mere, hvad fanden sker der? Har du meldt dig fuldstændig ud?' Og hvis vi ikke har noget at kunne tilbyde, så kan de jo lige så godt blive ved med at være kriminelle."

Interviewer: Kan de ikke søge gældssanering?

G2: Der skal du have haft arbejde i to år og afdraget på din gæld. Så det kan de heller ikke søge. Men altså, det er bare hele det der med, at vi vil godt lave et godt exitprogram for dem, men vi har ikke noget at tilbyde. Så hvad? Hvorfor skal de melde sig ud, hvad kan jeg tilbyde ham? Hvis jeg ikke kan tilbyde ham noget, så bliver han. Det kan jeg da også godt forstå, han gør."

Det... det er en katastrofe, synes jeg, fordi det stopper (exit projekt, red.) og kommunen har ikke nogen plan for det."

G2 trækker på en diskurs, der omhandler betydningen af, at de unge tilbydes noget, der kan sættes i stedet for kriminaliteten og gruppetilhørsforholdet, for at en exitstrategi kan lykkes. G2 benytter metaforen ”*træde ud på isen*” for at give sit udsagn betydningskraft. G2 kommer med eksempler på den dialog, han forventer, de unge vil blive mødt med af gruppen, hvis de unge trækker sig fra det kriminelle miljø. G2 italesætter endvidere, at de unge skal være rustede til at møde omverdenen med deres nye rolle som tidligere kriminel. G2 udvider diskursen om exit med, at et tilbud stopper, og at der ikke er planer for det videre arbejde. I diskursen giver G2 udtryk for, at han forstår de unges fravalg af et legalt liv. Her trækker han både på faglige og personlige erfaringer, som det fremgår af ungediskursen. G2 er ansat af kommunen, men italesætter til sidst i citatet ”*kommunen*” på en måde, så kommunen opfattes som ’de andre’ og ikke noget, han vil positioneres sammen med.

I denne diskurs konstrueres en subjektposition, hvor de unge har forandringsmuligheder, såfremt de får de rette tilbud.

Ingen af gademedarbejderne udtrykker i deres diskurser tvivl om de unges forandringsmuligheder. De ser omgivelsernes støtte som afgørende for, at disse muligheder kan udnyttes, men har ikke den samme negative italesættelse som sagsbehandlerne om forandringsmulighederne for de unge. De påpeger, at samarbejde mellem de forskellige instanser og kontinuitet i tilbuddene er af afgørende betydning. I sagsbehandlerens diskurs ligger problemstillingen om forandring primært hos de unge, der ikke ønsker at samarbejde, og derfor ikke kan ”*reddes*”. Hos gademedarbejderne ligger problemstillingen primært i ”*systemet*”, med manglende kontinuitet i indsatsen og manglende mulighed for at tilpasse hjælpen til den enkelte unges behov og præmisser.

8.4.3. Forandringsdiskurs i ungeperspektiv (Stine)

I fortællingerne har de unge udsagn om, hvad de vil i fremtiden. Ingen ønsker et liv med kriminalitet.

Ade: ”Man går hjem og passer sig selv, det kan være man går ud i weekenden. Det er det. I byen hygger sig, der er ikke det andet mere, med at lave alle muligt ting. Fordi jeg gider. Ærlig talt, så gider jeg ikke mere. Jeg... ikke fordi jeg er bange for fængsel, ikke fordi jeg er bange for noget, for man bliver bare ældre, og når du skal have en familie og have et godt liv, så kan du ikke rode med de ting.”

I Ades diskurs om et liv uden kriminalitet, passer man sig selv, går i byen i weekenden, hvor han har en familie og et godt liv. Diskursen indeholder diffuse, overordnede beskrivelser om et alterna-

tiv til sit nuværende liv. Det gør diskursen uklar ift., hvad et sådan liv indebærer for ham. Det kan ses på baggrund af Ades fortælling om sine begrænsede erfaringer med denne livsform, idet hans grupperelaterede kriminalitet startede i en tidlig alder. Samtidig giver Ade udtryk for et ønske om at forlade kriminaliteten, hvor han understreger, at det ikke er på baggrund af frygt. Hans betoning af dette kan ses pba., at der i gruppen er konstrueret normer ift. det at være bange, som Ade fortsat agerer efter.

Badi: "... Altså, det tror jeg måske kunne være en chance. Hvis jeg fik at vide, ok jeg får slettet min gæld. Øhh, jeg får en ren straffeattest indenfor to år, så kan man ligesom se lyset for enden af tunnelen. Ok, jeg skal bare lige gennem den her periode, så er jeg lovlig, og så er det, at det kræver også, når man bliver stoppet (af politiet, red.), man vil gerne føle, at man er som alle andre mennesker."

Badi: "Men med min kriminalitet jeg tænkte, ved du hvad? Jeg er bare mit eget, så er du bare selvstændig. Noget man kan finde ud af, noget man kan. Det er vel lige meget, hvad man laver, bare man laver nogle penge. Hvide, ærlige penge."

I det første citat er der i Badis diskurs nogle praktiske forhold, der fremhæves, ift. et liv uden kriminalitet. Dels er der den økonomiske vinkel og behovet for en ren straffeattest, og dels er der behovet for anerkendelse fra omgivelserne. Badi trækker overordnet på en diskurs, hvor han beskriver, at det er samfundets sanktioner og reaktioner, der har betydning for at komme videre og ændre sin livsstil. I det andet citat kommer Badi ind på en alternativ mulighed for at få et legalt arbejdsliv i erkendelse af sin plettede straffeattest.

Zaid: "Enten stopper man, eller også bliver det længere tid. Man har et valg jo. Så jeg har valgt at sige stop. Selvfølgelig man ved aldrig. Måske man bliver tvunget ud i det igen. Fordi der sker så mange ting."

I Zaid's diskurs giver han udtryk for, at han selv har et valg. Samtidig giver han udtryk for, at han er usikker på, om det kan lykkes. Med sit ordvalg beskriver han, at han har truffet beslutningen om at forlade det kriminelle miljø. Herefter benytter Zaid ordet "tvunget" om risikoen for at blive kriminel igen. Dermed lægger han ansvaret for recidiv over på forhold uden for ham selv, som ikke defineres nærmere. Dermed gives der i diskursen udtryk for, at et tilbagefald ikke sker med hans egen frie vilje.

Iesa: "Om 5,10 år, ikke, der vil jeg gerne have et stabilt arbejde, en kone og børn og så bare være en familiefar. Slappe af, arbejde, bare være sammen med familien som alle andre almindelige mennesker. Bare nyde livet uden at tænke på min fortid. Jeg har også tænkt mig, efter jeg er færdig med min fængselsdom, ikke? Så skal jeg starte et helt nyt liv, ikke?"

Interviewer: Hvordan gør man det?

Iesa: Jeg starter på en ny uddannelse, finder mig et arbejde. Glem alt det der. Ham du kan se, der kan føre dig til ballade, hold dig væk fra ham. Køre den rene sti, på en eller anden måde, ikke?"

Iesa giver i sin diskurs udtryk for sine fremtidsdrømme. Ligesom Ade beskriver han livet uden kriminalitet i nogle overordnede temaer: familiefar, slappe af, stabilt arbejde, være som andre og nyde livet. Iesa beskriver ligeledes overordnet, hvordan han vil opnå sine drømme ved hjælp af en uspecificeret ny uddannelse eller et arbejde, og hvordan han vil agere ift. gruppen. Han bruger en metafor: "køre den rene sti" om det legale liv.

Alle de unge trækker på en diskurs omhandlende en legal tilværelse og udtrykker fremtidsdrømme med en fast plads på arbejdsmarkedet. De er dog ukonkrete og summariske i deres beskrivelser af disse drømme, og hvordan de indfries. I diskursen er der ønsker om familie og arbejde, og de unge pointerer, at de selv har indflydelse på udviklingen i deres liv. Samtidig giver de også udtryk for, at omgivelserne har indflydelse på, hvordan det går dem. I Ade og Iesas diskurser beskriver de sig selv som familiefædre. Badi og Zaid beskriver i deres diskurser et ønske om at forlade kriminaliteten, men formulerer ikke et liv med kone og børn som noget, der ligger inden for umiddelbar rækkevidde.

8.5. Social praksis

8.5.1. Familiediskurs (Pia)

Sagsbehandlerne har flere diskurser om, hvem de unge og deres familier er. De beskriver mangel på kommunikation mellem forældre og de unge, da der ikke er en fælles referenceramme mellem dem. De unge giver i deres fortællinger udtryk for, at de er kede af at skuffe deres forældre, og at forældrene ønsker, at de får en uddannelse og legalt arbejde. Fra de unges side italesættes ikke den afstand, som sagsbehandlerne giver udtryk for. De unge giver udtryk for, at familien er en vigtig del af deres sociale identitetskonstruktion, og familien bliver flere gange brugt som begrundelse for

ønsket om at komme ud af kriminalitet. Kun i Badi's situation er der mangel på forståelse mellem ham og hans mor. Badi udtrykker dog samme ønske som de andre unge ift., at han gerne vil have kontakt til sin mor og søskende og vise sin familie, at han er på rette vej.

Subjektpositionen som løsrevne fra familien tager de unge ikke på sig. De unge relaterer sig til deres familier, f.eks. når både Ade og Badi beskriver, at de ikke er opdraget til kriminalitet, når Zaid beskriver, at det har betydning for hans forældre, at han tager en uddannelse, og når Iesa fortæller, hvordan det påvirker ham, at sagsbehandleren 'hakker på ham' foran hans forældre. Der er således en forskel på sagsbehandlerens diskurser om de unges familierelationer, og hvordan de unge selv italesætter relationerne. Det kan have betydning for samarbejdet mellem sagsbehandlere, de unge og familierne. Familien har en rolle i de unges liv, der overses i sagsbehandlerens diskurser, nemlig en funktion som generaliserede andre over for de unge. De grundlæggende normer og værdier, de unge får herfra, inddrages ikke positivt i samarbejdet. De unge og familierne tildeles roller som nogle, der hverken vil eller kan begå sig på det danske samfunds betingelser. De lever i en "*helt anden verden*". Det kan medføre forventninger om, at familierne er så resourcesvage, at de ikke kan inddrages i samarbejdet.

Da de unge ikke kan spejle sig i den subjektposition, sagsbehandlerne tildeler dem, bliver relationen til sagsbehandlerne meningsløs og samarbejdet vanskeliggøres.

Gademedarbejderne beskriver, at de unge tager familiernes normer med sig ud på gaden. I den diskurs beskrives de unge ikke som løsrevne fra deres familier, men som nogle, der sammen med familierne er løsrevet fra samfundet. Flere af de unge giver udtryk for, at de føler sig anderledes end etnisk danske unge. Badi fortæller f.eks., at hans tilknytning til andre etniske minoritetsunge beror på, at de har samme baggrund til forskel fra etnisk danske unge. Zaid fortæller, at han i Danmark opfattes som *perker* og Badi giver udtryk for, at det er et *stort skridt* for indvandrere at etablere sig i samfundet. Her er der således ligheder mellem diskurserne.

I gademedarbejdernes diskurs får de unge og deres familier en subjektposition som nogle, der er løsrevet fra det danske samfund og lever som om, de stadig var i hjemlandet. De tillægger det omgivende samfund større betydning for familierne og de unges isolation. Denne subjektposition er i lighed med de unges egne oplevelser, men på trods af dette inddrages familierne ikke i arbejdet med

de unge. Selvom gademedarbejderne påpeger, at de unge tager familiernes normer med sig ud, ses forældrene ikke som signifikante andre.

8.5.2. Ungediskurs (Stine)

Sagsbehandlerne beskriver i ungediskursen de unge som nogle med svage boglige kompetencer. To af de unge beskriver, at de ikke er bogligt stærke, men de to andre beskriver sig selv som nogle, der er fagligt velfunderede. Alle de unge har gennemført 9. klasse, og tre af dem har gennemført dele af en ungdomsuddannelse. De unge definerer også sig selv som kloge på andre områder. Der er således forskelle i disse diskurser om de unge. Sagsbehandlerne inddrager i diskursen forskellige forklaringer på de unges manglende skolekundskaber og vanskeligheder på arbejdsmarkedet, herunder at arbejdsgiverne ikke vil ansætte dem, sproglige problemer og biologiske forhold. Det er kun delvis noget, der fremgår af de unges fortællinger. Ade og Badi beskriver deres problemer i uddannelsessystemet med vanskeligheder ved at få læreplads, og at de føler sig anderledes. Ade giver udtryk for, at han altid er blevet drillet, og Zaid beskriver, at han ryger ud af HF, fordi han har et voldsomt temperament. Det er kun Iesa, der beskriver, at han ikke er så klog til det med skolen. Han er også den eneste af de unge, der har gået på specialskole. De unge har slet ingen biologiske eller sproglige forklaringer på deres vanskeligheder ved at få fodfæste i uddannelsessystemet, og det er kun Iesa, der italesætter boglige vanskeligheder. Der er således både forskelle og ligheder mellem diskurserne.

Subjektpositionen som nogle med svage boglige kompetencer og med vanskeligheder på arbejdsmarkedet stemmer delvist overens med de unges fortællinger, f.eks. ved de unges beskrivelser af deres vanskeligheder ved at få læreplads. Sagsbehandlerne arbejder ikke med arbejdsmarkedstiltag, så der, hvor der er enighed i diskurserne om subjektpositionen, kan sagsbehandlerne ikke støtte de unge. Der, hvor der er uoverensstemmelse, mødes de unge med en forventning fra sagsbehandleren om, at de er svagere, end de opfatter sig selv, og der kan opstå uklarhed om, hvilken rolle den unge skal spille i relationen.

G2 beskriver i diskurserne de unge som *"ikke for kvikke"*, og G1 beskriver dem som *"ikke dummere end andre børn"*. G1 uddyber endvidere, at de unge pba. deres kultur er højtråbende, slås og er voldsomme over for hinanden samtidig med, at de også er meget omsorgsfulde. I G2's diskurs er der ligheder med Iesas beskrivelse af sig selv som *"ikke så klog"*, og i G1's diskurs er der flere ligheder ift. de unges beskrivelser, f.eks. når Zaid fortæller, at han bliver smidt ud af HF pga. slagsmål, og når Badi beskriver sig selv som en, der vil hjælpe andre unge.

Gademedarbejdernes diskurser giver de unge to forskellige subjektpositioner, den ene som nogle, der mangler psykiatrisk udredning, og den anden som nogle, der er som alle andre, blot mere udadreagerende. De unge italesætter ikke, at de har psykiatriske problemstillinger. Ift. subjektpositionen som udadreagerende har alle de unge eksempler på, at de har været voldelige, f.eks. når Ade beskriver, at han tit var oppe at slås i sin barndom. Der er således lighed mellem subjektpositionen som udadreagerende og de unges fortællinger om sig selv. I denne subjektposition beskrives de unge også som kærlige og omsorgsfulde over for hinanden. Det stemmer også overens med de unges fortællinger om deres indbyrdes forhold, som de sammenligner med familieforhold. De unge har pga. ligheden i diskursen mulighed for at spejle sig i gademedarbejdernes subjektpositioner, og de kan indtage roller i samarbejdet med gademedarbejderne både som udadreagerende og kærlige. Der er således plads til, at de unge kan spille forskellige roller, som værdsættes af gademedarbejderne, og de unge kan spejle sig i gademedarbejdernes opfattelse af dem. Det skaber mulighed for tillid i samarbejdet.

8.5.3. Samarbejdsdiskurs (Stine)

Sagsbehandlernes diskurs om, at de unge ikke synes om at komme til møder, er i lighed med de unges. Der er på begge sider enighed om, at mødet ikke giver mening og kun gennemføres, fordi der er krav om det. Det er kun i Iesas fortælling, at mødet med sagsbehandlernes får betydning for hans handlinger. Det er, da Iesa beskriver, at han får ros, og efterfølgende ændrer adfærd.

De unge opfatter ikke sagsbehandlernes som samarbejdspartnere. Det kommer f.eks. frem i Ades fortælling om, at han finder det nødvendigt at beskytte sin familie mod sagsbehandlernes indblanding. Sagsbehandlernes rolle forstås ikke af de unge, der ikke kan spejle sig i sagsbehandleren. Der skabes afstand, og der opstår forventninger hos begge parter om, at de ikke kan skabe et frugtbart samarbejde.

Sagsbehandlernes diskurser giver de unge en subjektposition som nogle, der er vanskelige at samarbejde med. Det er i lighed med de unges fortællinger om, at det er vanskeligt at få den hjælp, de selv mener, de har brug for. Zaid fortæller, at han på et tidspunkt er i et tilbud, der fungerer, men at kommunen lukker det af økonomiske årsager. Badi fortæller, at han oplever, at kommunens penge er gratis, og at det gælder om at udnytte det. Ade beskriver et tillidsbrud, han har oplevet fra en sagsbehandler, hvorefter Ade fuldstændigt afviser samarbejdet.

Sagsbehandlerne giver i deres diskurser udtryk for uklarhed ift., hvilke roller de forventer, de unge skal spille. Zaid beskriver et møde med en sagsbehandler, der ville være hans ven, hvilket forvirrer ham, da han ikke forventer at blive mødt af denne rolle. Denne uklarhed vanskeliggør samarbejdet mellem sagsbehandler og de unge. De unge mødes af sagsbehandleren både som privatperson (venrollen) og som myndighedsperson. Når S1 udtaler en forventning om, at de unge skal mene noget med deres høflighed, benytter hun diskurser fra privatsfæren i mødet med de unge.

Sagsbehandlerne overser de modsætninger, der er imellem de forskellige roller, de unge må spille, når de er til samtale hos sagsbehandleren sammen med forældrene. Der sker et sammenstød mellem de forskellige roller og sociale identiteter, de unge påtager sig. Den unge sættes dermed i en situation, hvor han ikke kan leve op til sine egne forventninger om at være det loyale gruppemedlem, og leve op til de normer, der kommer fra gruppen som generaliseret anden. Samtidig kan han ikke leve op til sine og forældrenes forventninger om at være 'den gode søn', når sagsbehandleren vedvarende påpeger de ting, han har gjort forkert. Endelig kan han heller ikke leve op til sagsbehandlerens forventninger om at være samarbejdspartner.

Sagsbehandleren kan som myndighedsperson ikke blive en signifikant anden for de unge, og dermed kan de normer, sagsbehandlerne repræsenterer, ikke internaliseres i den unges sociale identitetskabelse. De unge udtrykker, at sagsbehandlerne er repræsentanter for et system, hvor tilbudene til dem kan være irrelevante og uden kontinuitet.

Sagsbehandlerne indtager en magtposition over for de unge, som de dækker over ved at bruge diskurser fra privatsfæren. De unge gør modstand mod denne uklarhed. De unge er klar over, at sagsbehandlerne har denne magt, f.eks. når Ade beskriver, at han er bange for, at kommunen vil anbringe ham, og at han derfor ikke ønsker, at sagsbehandlerne kommer hjem til hans familie. Zaid fortæller, at sagsbehandlerne har magt til at lukke de tilbud, der havde god indflydelse på ham. Der sker således en reproduktion af de eksisterende magtforhold mellem system og klient.

Gademedarbejderne har nogle andre diskurser end sagsbehandlerne om mødet med de unge. I de unges fortælling er der forskellige diskurser om mødet med hhv. sagsbehandler og gademedarbejder. De unge beskriver gademedarbejderne som nogle, der prøver at forstå, og som kan hjælpe. I de unges fortælling er det gademedarbejderne, der kan medvirke til at skabe forhåbninger om nye muligheder. I gademedarbejdernes diskurser får både de unge og gademedarbejderne noget ud af samarbejdet. G1 fortæller, at han får gode råd om sin skilsmisse, G2 fortæller, at han bliver mættet og

får stillet sit behov for vildskab ved at være sammen med de unge. I de unges fortælling sammenlignes gademedarbejderne med venner og opfattes som nogen, man kan stole på. Ade beskriver, at gademedarbejderne er en, der møder ham på en måde, der gør ham glad. Iesa fortæller, at gademedarbejderne er nogle, der var flinke, og som gerne ville hjælpe.

I gademedarbejdernes diskurser får de unge en subjektposition som ligeværdige samarbejdspartnere.

Da gademedarbejderne ikke har rollen som myndighedspersoner, og møder de unge på deres hjemmebane kan de unge bedre håndtere de to roller som hhv. professionel og privat ven, gademedarbejderne spiller over for dem. Sammenblandingen kan sætte gademedarbejderne i et dilemma, da de unge pba. det tillidsforhold, der skabes til gademedarbejderne kan give informationer fra deres liv, som gademedarbejderne, kan være forpligtiget til at gå videre med til både politi og sagsbehandlere. Det kan belaste tillidsforholdet til de unge. Gademedarbejderne kan også risikere, at de unge beder dem om at hjælpe med ting, der er ulovlige, hvor det kan være vanskeligt for gademedarbejderne at sige fra. Da gademedarbejderne får rollen som personlige venner til de unge, bliver relationen personafhængig, og det kan være vanskeligt for andre at tage over, hvis en gademedarbejder f.eks. bliver syg eller skifter arbejde, hvilket af de unge kan opfattes som svigt.

De unge benytter gademedarbejderne som signifikante andre, f.eks. når Ade fortæller, at gademedarbejderne kan sige: *"prøv at hør, det der skal du bare lave, ellers så ødelægger du det for dig selv."* Her tager Ade gademedarbejderens normer til sig og gør, som han rådes til, fordi han stoler på, at gademedarbejderen har ret.

Gademedarbejderne har en magtposition over for de unge, men sammenblandingen af roller gør, at den bliver utydelig. Utydeligheden gør, at de unge oplever gademedarbejderne som private venner, hvilket kan gøre det vanskeligt for gademedarbejderen at sætte rammer og grænser mellem arbejdsliv og privatliv. Der sker således ikke en reproduktion af den eksisterende magtstruktur, der er mellem system og klient.

8.5.4 Forandringsdiskurs (Pia)

Forskellen mellem sagsbehandlerne og de unges diskurser om de unges forandringsmuligheder er markant. De unge har i deres fortælling en større tiltro til, at de kan komme videre og ud af det kriminelle miljø, end sagsbehandlerne har. De unge udtrykker et ønske om et legalt liv. F.eks. fortæller Badi, at han har taget sig sammen og gerne vil den rigtige vej. Iesa fortæller, at han i dag ikke er

lige glad med andre mennesker. De unge fortæller, at de godt kan forlade deres omgangskreds, især fordi der naturligt sker ændringer i gruppetilhørsforholdet, når de bliver ældre. Zaid beskriver dog, at man kan blive tvunget tilbage i det kriminelle miljø. Forskellen på sagsbehandlernes og de unges diskurser om forandringsmuligheder kan bl.a. skyldes, at sagsbehandlerne møder de unge, før de fylder 18 år, og de unge giver selv udtryk for, at deres alder har betydning for deres refleksioner om at komme videre.

I sagsbehandlernes forandringsdiskurs får de unge en subjektposition som fastlåste i det kriminelle miljø. De unge derimod fortæller, at de godt kan komme ud af miljøet, hvis de vil, men også at det er svært. De fortæller, at de vil i gang med uddannelse eller arbejde, og de giver udtryk for, at de finder denne tanke realistisk. Badi fortæller, at det kan have betydning, at man kan komme fri af sin gæld og få slettet sin straffeattest efter et par år. De unge beskriver således ikke den samme fastlåsthed som sagsbehandlerne.

Idet sagsbehandlerne møder de unge med diskurser om, at det er håbløst at få dem ud af det kriminelle miljø, kan de risikere at skabe selvopfyldende profetier. Det kan med andre ord virke fastlåsende ift. de unges muligheder for at indtage en rolle som legal samfundsborger. Idet de unge opleves som modstandere i samarbejdet og beskrives som fastlåste i miljøet, vanskeliggøres dialogen, og det kan blive vanskeligt at lave en handleplan, som giver mening for såvel den unge som for sagsbehandleren.

Gademedarbejdernes og de unges diskurser om forandringsmuligheder har flere ligheder. Bl.a. beskriver både gademedarbejderne og Badi, at det er nødvendigt at rette op på økonomien for at give de unge mulighed for at komme videre. Både gademedarbejderne og de unge har også diskurser om, at de unge har et stærkt ønske om forandring. En forskel i diskurserne om de unges muligheder på arbejdsmarkedet er, at de unge italesætter et ønske om at være selvstændige. Det ser de som en konsekvens af, at det kan være vanskeligt at få arbejde med en plettet straffeattest. En tilværelse som selvstændig giver dem mulighed for at opnå status, selvom de ikke har en uddannelse. Gademedarbejderne italesætter ikke de unges drøm om at blive selvstændige, men beskriver, at de unge opnår kompetencer i de kriminelle miljøer, som kan udnyttes på det legale arbejdsmarked.

Gademedarbejderne giver i deres diskurser de unge en subjektposition som forandringsparate. Gademedarbejdernes diskurs om alternative tilbud til kriminaliteten og ”nulstilling” af de unge svarer til de unges egne ønsker for deres fremtid. De unge er selv opmærksomme på de barrierer, der kan være, og efterspørger realistiske alternativer. De konkrete forslag, som gademedarbejderne kommer med, stemmer overens med de forslag, de unge selv kommer med, f.eks. betydningen af at få gælds-sanering, fodfæste på arbejdsmarkedet, bolig m.m. G2 kommer ind på, at de tilbud, de unge skal have, skal modsvare det, de får ud af at være kriminelle, ikke kun økonomisk, men også ift. status og anerkendelse.

Gademedarbejdernes diskurser giver de unge mulighed for at indtage en rolle som forandringsparate, hvilket kan befordre de unges overvejelser om, hvad der skal til, for at de kan skabe ændringer i deres liv. I det øjeblik de unges understøttes i, at en forandring er mulig, gives der plads til idéer og tanker om, hvordan de kan få et legalt liv, og hvad dette legale liv kan indeholde. Hvis de unge i deres fortælling kan skabe et attraktivt mål for fremtiden uden for det kriminelle miljø, vil det understøtte de unges motivation for forandring. Det vil betyde, at de unge er mere parate til at indtage roller på den almindelige samfundsarena.

9. Konklusion (fælles)

Når de unge skaber deres sociale identitet, er der en række forhold, der giver mening. De unge spiller forskellige roller, alt efter hvilken arena de befinder sig på. Familien har betydning for, hvordan de definerer sig selv ift. omgivelserne. Som udgangspunkt internaliserer de unge en stor del af de normer, de får med sig fra deres forældre. Mange af normerne kommer fra forældrenes oprindelseslande, og kan være med til at vanskeliggøre integration i samfundet. De unge søger mod ligesindede og danner grupper, hvor de skaber nye normer og regler, idet forældrene mister autoritet som rollemodeller. Dette stemmer overens med litteraturstudiet, der viser, at fædre ofte har mistet deres traditionelle autoritet og status som rollemodel og at de unge søger kompetencer om samfundet i grupper af unge (Lien, 2004). Vores empiri viser dog, at faderens fravær for en af de unge har stor betydning. Familierne er generelt en vigtig begrundelse, når de unge fortæller om deres ønsker for et legalt liv. Dermed kan familiens betydning benyttes konstruktivt til at understøtte forandring væk fra det kriminelle miljø. De unge benytter andre unge som signifikante andre. Grupperne er der, hvor de finder deres primære tilknytningsforhold. Det påvirker skabelsen af deres sociale identitet og svarer til litteraturstudiet, hvor drengene fastholder hinanden i gadelivet (Andersen, 2001). Litte-

raturstudiet viser, at en af årsagerne til, at de unge marginaliseres, er, at de ikke kan begå sig på den almindelige samfundsarena (Wellendorf & Cakmak, 2007). Vores empiri viser, at de unge konstruerer sig som nogle, der er i stand til at 'spille spillet' i mødet med omgivelserne. De spiller ikke rollerne ureflekteret, da de forholder sig aktivt til deres muligheder for rolleovertagelse. De unge kan agere på den almindelige samfundsarena, blot der tages udgangspunkt i nogle roller, der ligger tæt på de unges hidtidige erfaringer. De unge benytter fortællingen til at konstruere en fremstilling af deres sociale identitet, der både indeholder forhold i omgivelserne, der påvirker deres udvikling og indre forhold, der begrundes, at deres handlinger. Her benytter de unge en række begrundelser til at legalisere deres kriminelle handlinger. I tre af de unges fortællinger bruges plottet som begrundelse for, hvorfor de har skabt en social identitet, hvor de begår kriminelle handlinger. I den sidste fortælling omhandler plottet konsekvenserne ved at blive opfattet som et bandemedlem. De unge påpeger både nogle situationer, hvor de bliver udsat for f.eks. politiets stemping. Dette bekræftes af vores litteraturstudie der viser, at politiets "bandestempel" har betydning (Andersen, 2001). De unge foretager nogle valg, der er udløst af deres refleksioner over deres rolle i gruppen. Fortællingen bliver således et udtryk for, hvordan de unge skaber mening i de roller, de påtager sig i forskellige sammenhænge. Det pba. hvem de opfatter som signifikante andre, hvilke generaliserede normer de lever efter, og hvordan de spejler sig i omgivelserne. I fortællingen konstruerer de denne mening undervejs både ift. sig selv og ift. os, der lytter til fortællingen. Litteraturstudiet viser endvidere, at de unge har en 'dem og os' holdning over for politiet. Dette svarer ikke til vores empiri. De unges 'dem og os' holdning drejer sig i højere grad om, hvorvidt man er inden for eller uden for gruppen. Politiet omtales kun sporadisk og neutralt, som nogle der blot passer deres arbejde.

Socialarbejderne har en lang række forskellige diskurser om de unges familier. En forskel på socialarbejderne og de unges diskurser er familiernes rolle ift. de unge. I de unges fortælling tillægges familien en stor betydning, forældrene er årsag til de unges ønske om at ændre deres livsbane. Uanset de unges familiemæssige erfaring har de et ønske om at hhv. fastholde og genetablere kontakten til familien. Sagsbehandlingens diskurser har et indhold, der stemmer overens med vores litteraturstudie, hvor det bl.a. beskrives, at de unge kommer fra familier med omsorgssvigt, misbrug og skilsmisser (Felding, 2005). Dette afviger fra de unges narrative fortællinger, hvor de ikke nævner problemer i familierne.

Det fremgår af socialarbejdernes diskurser, at familierne har en funktion som generaliseret anden ift. normer og værdier for de unges adfærd, når de møder mennesker uden for deres miljø. Dette er

en lighed i diskurserne. En anden lighed er, at familiens indflydelse ophører, når de unge er sammen med hinanden. Dette stemmer overens med vores litteraturstudie, der påpeger, at gadesocialiseringen har konsekvenser for de unges muligheder for at være en del af det omgivende samfund. De marginaliseres både fra det omgivende samfund og fra deres familier (Prieur, 2002). Vores empiri viser, at de unge i gadelivet både udvikler kompetencer, der fastholder deres marginalisering, men også at de udvikler kompetencer, der kan benyttes konstruktivt for at modvirke marginaliseringen. En forskel er, hvor socialarbejderne udtrykker, at familiernes normer forhindrer de unge i at agere relevant i det omgivende samfund. Her påpeger de unge, at de normer, de får hjemmefra, understøtter en tilværelse uden for kriminalitet. Det afviger fra vores litteraturstudie, hvor det fremgår, at de unge vender sig væk fra familien for at blive integreret i det danske samfund (Mørck, 1999).

De unges sociale identitetskonstruktion stemmer i højere grad overens med gademedarbejdernes diskurser om dem end med sagsbehandlernes. Sagsbehandlerne peger gentagende gange på afbrudte skoleforløb og dårlige sproglige kompetencer, hvilket kun fremgår af den ene af de unges fortælling. En lighed i diskurserne er vanskelighederne ved at komme videre i skoleforløbet efter afslutning af folkeskolen. De unge kan i højere grad spejle sig i gademedarbejdernes opfattelse af dem, og det er befordrende for samarbejdet.

Sagsbehandlerne og gademedarbejderne har forskellige samarbejdsdiskurser. Der er lighed mellem sagsbehandlerne og de unges diskurser om deres problematiske samarbejde, og der er lighed mellem gademedarbejdernes og de unges diskurser om et velfungerende samarbejde. Både sagsbehandlere og socialarbejdere blander den private og den professionelle sfære sammen, når de møder den unge. Men fordi de unge har forskellige diskurser om dem, opfattes denne sammenblanding forskelligt. For sagsbehandlerne vedkommende bliver det en barriere for samarbejdet, og for gademedarbejdernes vedkommende bliver det fremmede for samarbejdet. Det er således forskelligt hvilke roller, de unge accepterer, socialarbejderne indtager. Da de unge i deres diskurser beskriver gademedarbejderne som deres venner, er der større mulighed for, at gademedarbejderne kan udvide den professionelle rolle som ven til også at omfatte et privat venskab.

Forandringsdiskursen er endnu en diskurs, hvor der er forskelle mellem gademedarbejderne og sagsbehandlerne. Gademedarbejderne oplever et større udviklingspotentiale hos de unge, hvilket er i overensstemmelse med de unges diskurser men i uoverensstemmelse med sagsbehandlerne, der oplever de unge som fastlåste. Gademedarbejderne har pba. deres diskurser, og det tillidsforhold de

unge beskriver en større mulighed for at bidrage til positive vendepunkter i de unges liv. Litteraturstudie viser at et problemfokuseret syn på de unge, kan være med til at fastholde dem i en afvigende identitet (Zeuner & Højland, 2009). Vores empiri viser, at gademedarbejderne ved at inddrage privatsfæren i dialogen med de unge får et mindre problemfokuseret blik på de unge, idet de i højere grad ses som ligeværdige samarbejdspartnere.

Sagsbehandlerne har en række problemfokuserede diskurser, som vanskeliggør samarbejdet med de unge. Disse påvirker den sociale praksis, sagsbehandlerne møder de unge med. En skærpet opmærksomhed på ikke at blande diskurser fra privatsfæren ind i mødet med de unge, kan give en mere entydig tilgang til de unge, sådan at de unge ikke oplever forvirring over, hvilken rolle sagsbehandleren spiller. En opmærksomhed på dette vil også afhjælpe sagsbehandlerens frustration over, at de unge ikke ønsker at indgå i et samspil med den private rolle.

Diskurserne kan i sig selv virke fastlåsende på de unges mulighed for social mobilitet, idet de unge gives få muligheder for en anden identitetskonstruktion i mødet med sagsbehandleren. Dette er i overensstemmelse med vores litteraturstudie, hvor det påpeges, at fordomme og stigmatisering fastholder de unge i den negative identitet (Abrams m.fl., 2005). I fokusgruppeinterviewet fremgår det, at det er vanskeligt for S3 at komme igennem med moddiskurser ift., hvem de unge er over for den diskurs, der vinder hegemoni. I det perspektiv vil det være yderligere vanskeligt, for de unge at præsentere moddiskurser. Da det er sagsbehandlerne, der har magten i relationen, har de unge endnu færre muligheder end S3 for at blive hørt i en moddiskurs. Dermed kan sagsbehandlerne diskutere modarbejde det formål, der er med mødet med de unge og en øget opmærksomhed på dette, ville kunne medføre refleksioner over, om sagsbehandlerne kan trække på andre diskurser, der vil være mere befordrende for samarbejdet.

Gademedarbejderne har nogle diskurser, der i højere grad er baseret på en identifikation mellem dem og de unge. Det er befordrende for skabelsen af et tillidsforhold, men kan også indeholde problemstillinger ift., at relationen kan blive så personrelateret, at den ikke kan erstattes. Der kan også være en problemstilling i den rollefordeling, der er mellem gademedarbejderen og den unge. Der kan opstå situationer, hvor det er de unge, der er støtte for gademedarbejderen og ikke omvendt. Ved at øge opmærksomheden på disse diskurser kan arbejdet med de unge yderligere professionaliseres uden, at tillidsforholdet går tabt. Endvidere kan der sikres kontinuitet i arbejdet, hvis samarbejdet bliver mindre personrelateret og baseret på rollen som gademedarbejder. En øget opmærksomhed vil også afhjælpe en række dilemmaer, gademedarbejderen kan komme i som privat ven til

de unge ift. de oplysninger, de giver ham. Magtforholdet mellem parterne vil blive tydeligere, hvilket vil styrke de unge indblik i, at forskellige professionelle har forskellige roller ift. dem.

Ift. det omgivende samfund beskriver tre af de unge sig som anderledes og omgivelserne som de normale. De er dem selv, når de er i gruppen, men er i stand til at agere som de normale, hvis de kan opnå noget ved det. Den fjerde oplever, at han har en maske på, når han er sammen med gruppen. Det er, når han er uden for miljøet, at han er sig selv. Majoritetens forståelse af ikke at være 'normal' er en stor del af deres fortælling, og bliver således et vigtigt element i deres identitetskonstruktion. De unges opfattelse af sig selv i og uden for gruppen kan være hhv. fastlåsende eller frigørende ift. deres mulighed for at træde ud af miljøet. Socialarbejderne har ikke diskurser, der omhandler normalitetsbegreber ift. de unges kriminelle handlinger. En skærpet opmærksomhed på, hvordan de unge opfatter sig selv, kan betyde, at der kan inddrages metoder til at arbejde kognitivt med de unges selvopfattelse, og der kan skelnes mellem unge, der oplever en skarp opdeling mellem 'dem og os' og unge, der opfatter sig selv som en del af samfundet. De unges ønske om at være en del af samfundet stemmer overens med vores litteraturstudie (Rasmussen, 2010).

De unges egne begrundelser for deres kriminalitet spænder langt bredere, end socialarbejdernes diskurser viser. Den primære begrundelse er materielle afsavn og status. En vigtig begrundelse, som overses i sagsbehandlerne diskurser, er de unges behov for at være noget i omgivelsernes øjne, f.eks. ønsket om at skabe respekt i form af frygt, når de færdes i grupper. En øget opmærksomhed på det vil betyde, at sagsbehandlerne i højere grad vil kunne handle med udgangspunkt i de unges forståelser af sig selv og deres kriminalitet.

Flere af de unge har mødt professionelle personer uden for miljøet, som de har følt sig forstået af, og som de har oplevet, ville gøre noget for dem. Det bliver en del af de unges identitetskonstruktion, da nogen har tilvalgt dem til trods for deres handlinger. Socialarbejderne nævner i deres diskurser ikke mulige samarbejdspartnere i form af ressourcepersoner i de unges netværk. I gademedarbejdernes diskurser er det dem selv, der skal være de unges ressourcepersoner, og de orienterer sig ikke mod det øvrige netværk. En øget opmærksomhed på dette vil kunne udvide persongalleriet omkring de unge med positive rollemodeller og give socialarbejderne flere samarbejdspartnere ift. at støtte de unge i en positiv udvikling.

Sagsbehandlerne arbejder under nogle rammer, der udstikker retningslinjer for samarbejdet med de unge, hvilket af de unge opleves som tvang og krav. Det er ikke befordrende for skabelsen af et

tillidsforhold, der kan bidrage til forandringer i de unges liv. Rammerne kan medvirke til at skabe nogle fastlåsende diskurser, som hindrer, at de unge får støtte, der kan skabe positive vendepunkter i deres liv. En opmærksomhed på dette kan medføre andre diskurser med subjektpositioner, der giver mening for de unge og øger muligheden for at skabe et konstruktivt samarbejde.

Vores fund understøtter vigtigheden af, at de unges selvopfattelse og egen forståelse af situationen inddrages i samarbejdet med socialarbejderne. Det er af betydning, at de unge anerkendes, som de mennesker de er og ikke kategoriseres pba. deres gruppetilhørsforhold og kriminelle handlinger. Vores fund viser også, at de forskellige roller, hhv. sagsbehandlere og gademedarbejdere spiller ift. de unge, får betydning for, i hvilket omfang de kan inddrage deres privatsfære i arbejdet. Samtidig kan vi også se problemstillinger i at skulle inddrage sin privatsfære i sit professionelle virke. Det er ikke belyst i litteraturstudiet og kunne være relevant at undersøge nærmere. Gademedarbejderne kan pga. deres tætte forhold til de unge benyttes som brobyggere mellem de unge og sagsbehandlerne, ligesom der er andre samarbejdspartnere, der kunne inddrages af socialarbejderne.

Der ligger en lang række forskellige idéer til grund for de praksisteorier, der benyttes i socialt arbejde. I de senere år har især det evidensbaserede arbejde haft fremgang. Vores fund trækker i en anden retning. I arbejdet med de unge er det nødvendigt at tage udgangspunkt i den enkelte og hans opfattelse af sin tilværelse. Sagsbehandlerne har nogle diskurser, der begrænser de unges mulighed for at skabe en positiv social identitet. Vi ser derfor, at der i arbejdet med de unge med fordel kan anvendes en empowerment tilgang, hvor de unge anerkendes som eksperter i deres eget liv.

10. Kritik (Stine)

Vi er opmærksomme på, at vi ved at benytte narrativ metode ikke kan sige noget om, hvad der er rigtigt eller forkert. Vi har talt med fire unge og fået deres livshistorie og subjektive oplevelse af mødet med de professionelle. Vi kan på den baggrund påpege nogle tendenser og mønstre i de unges fortællinger, og de diskurser de mødes med af socialarbejderne. På den baggrund kan vi lave en diskursiv analytisk generalisering. De unge fortæller, at de kan være som normale, hvis situationen kræver det. Vi er opmærksomme på, at interviewene med os kan være en sådan situation, og at de unge dermed viser os en påtaget side af sig selv. Vi oplevede en god dialog med de unge, og det var vigtigt for dem, at de blev forstået af os. Vi er dog opmærksomme på, at vi ikke stillede kritiske spørgsmål til de unges fortællinger, og de unge har derfor givet os den opfattelse af sig selv, de ønskede vi skulle have. De unges ønsker om en selvstændig tilværelse er vi opmærksomme på kan

bunde i forskellige årsager. Bl.a. at de på baggrund af deres situation selv har en erkendelse af, at de vil få vanskeligt ved at få ordinær beskæftigelse, og deres mulighed for et legalt liv netop er pba. en selvstændig virksomhed.

Kritisk diskursanalyse dækker over en række forskellige fremgangsmåder, og det kan være vanskeligt at vide, om det er den rigtige fremgangsmåde, vi har valgt, hvilket igen kan gøre det svært at vurdere om vores endelige resultat, er validt. Styrken ved KDA er, at den sociale praksis inddrages, og vi derfor kan sige noget om, hvordan socialarbejdernes diskurser påvirker samarbejdet med de unge.

Ifm. vores interviewmetoder, kan vi ift. diskursanalysen se, at det havde været en fordel også at benytte fokusgruppeinterview med gademedarbejderne, da de diskursive kampe bliver tydeligere ved denne interviewform.

11. Perspektivering (fælles)

I april 2011 vedtog regeringen et exit-program for rockere og bandemedlemmer. Programmet indeholder en social indsats, hvor de motiverede får tilknyttet en kontaktperson, der skal gå på tværs af myndighederne. Herudover vil myndighederne hjælpe med at skaffe bopæl, uddannelse og misbrugsbehandling og politiet skal vurdere, om personen skal have beskyttelse (www.politiken.dk, 13.04.11). Det fremhæves i artiklen, at tilbuddet gælder hele landet, og at regeringen forventer, at det kun er et mindre antal personer, der kan motiveres til at indgå i programmet. Vores speciale viser, at der udover de nævnte tiltag også er nødvendigt at se på de unges økonomi. Dette indgår ikke i regeringens exit-program. Hvis et exit-program skal lykkes, viser vores empiriske fund, at det er nødvendigt at tage udgangspunkt i den enkelte, og at mødet skal ske med udgangspunkt i den unges virkelighed, så der er mulighed for at opbygge et tillidsforhold. Vores fund viser også, at det vil være nødvendigt at uddanne kontaktpersonerne således, at de er opmærksomme på de dilemmaer, de kan komme til at stå i ift. deres private- og professionelle sfære. Vores empiri viser, at familien har stor betydning for de unges begrundelser for at forlade miljøet. Det forhold bør også inddrages i et exit-program ligesom andre kræfter i lokalområdet, kan benyttes som ressourcer. I USA, hvor bandeproblematikken har været aktuel i mange år, er der iværksat flere exit tiltag. Et af dem er Homeboy industries, der tilbyder de unge hjælp ift. uddannelse, jobtræning, rådgivning og fjernelse af tatoveringer (www.homeboy-industries.org). Ifm. danske exit-programmer vil det være en fordel at inddrage erfaringer fra sådanne tiltag, der har over 20 års erfaring på området. Når de unges motivation for at indgå i programmet skal vurderes, viser vores empiri, at der med fordel kan anvendes

narrative interview, hvor der er fokus på, om de unge fortæller, at de er sig selv, når de er i eller uden for gruppen og det kriminelle miljø. Med den viden kan der arbejdes mere målrettet med de unge, og det vil være muligt at identificere dem, der har deres grundlæggende sociale identitet i det 'almindelige' samfund.

Vores empiriske fund viser, at de unge får status af at blive fængslet i de yngre år. Den status, de har indenfor gruppen, er svær at erstatte. Det forhold kan med fordel inddrages, når et exit-program skal etableres, idet det er nødvendigt at overveje, hvordan de unge opnår status og anerkendelse uden for gruppe. I den forbindelse kan man udnytte, at de unge ønsker en tilværelse, hvor de er selvstændigt erhvervsdrivende, og at de unge har kompetencer fra det kriminelle miljø, der kan trækkes på. Hvis en ung skal flyttes fra miljøet, vil det være en fordel at tage udgangspunkt i noget, der er så genkendeligt for den unge som muligt. De unges livshistorier viser, at de skal kunne se sig selv i det nye miljø og ikke opleve at være anderledes.

Både de unge og gademedarbejderne giver udtryk for, at det er politiet, der påfører de unge bandeidentiteten. Ift. regeringens bandepakke kunne det tænkes, at samfundet har behov for at stemple de unge med *bande* for at kunne få de unge idømt hårdere straffe og således holde dem væk fra gaden i længere tid. Denne straf sender et signal til omverdenen om, at samfundet tager ansvar og handler på problemet og sanktionerer uønsket adfærd. Det sender både et signal om, at unge skal lade være med at være kriminelle og et signal til ofrene og resten af befolkningen om, at der er retfærdighed til. De unge, vi har talt med, fortæller, at fængselsophold i deres nuværende alder fastlåser dem i det kriminelle miljø.

En anden problemstilling er, at de unge bliver tilvænnet de konsekvenser, samfundet sætter op for deres kriminelle handlinger, og efter de første kontakter med politi og retsvæsen er de ligeglade. Her kan det overvejes, om konsekvenserne af at fængsle mindreårige samt den nedsatte kriminelle lavalder er med til at skabe problemer frem for at løse dem. Det fremgår også af vores litteraturstudie, hvor det påpeges at milde strafformer kan virke forebyggende på udviklingen af kriminaliteten (Tranæs og Geerdsen, 2008). I den forbindelse kunne det overvejes om ikke en styrket social indsats i lokalmiljøet ville være mere hensigtsmæssig.

Den italesættelse sagsbehandlerne har af de unge medfører, at en række ressourcer overses. Det gælder både de unges egne ressourcer, men også ressourcer i lokalsamfundet bl.a. i familierne, i skoler og lokale fritidstilbud. Sagsbehandlerne negative diskurser om de unge og deres familier fastlåser de unge i en afstandtagen til systemet og hindrer sagsbehandlerne arbejde. Det bliver således en selvopfyldende profeti, at de unge ikke kan komme videre i deres liv, hvilket igen skaber behov for sagsbehandlerne indsats. På den måde bliver disse diskurser systemopretholdende. En indsats i de unges miljø på gadeplan har større mulighed for at skabe positive vendepunkter i de unges liv. Her er der også fastlåsende diskurser, der medfører, at gademedarbejderne ikke anvender ressourcer i lokalmiljøet men primært fokuserer på dem selv som ressourcepersoner. De unge bliver gademedarbejdernes personlige projekter, og de kan få vanskeligt ved at slippe de unge igen. Ved at binde de unge op på professionelle og semiprivate venskaber opstår der skrøbelige relationer, der er afhængige af enkeltpersoner. Ved at inddrage positive ressourcer i lokalmiljøet, vil der i højere grad være sikret, at der er kontinuitet i arbejdet med de unge, og at det ikke ophører pga. manglende bevillinger, fratrædelser, sygemeldinger m.m. En styrke i gademedarbejdernes diskurser er, at de i højere grad end sagsbehandlerne tager afsæt i de unges virkelighed. I stedet for at være fokuseret på at skaffe de unge lønarbejde kunne denne viden anvendes konstruktivt, hvilket dog vil medføre andre udfordringer.

12. Abstract

In the present study, we examine how young ethnic minority boys, involved in group related crime, create their social identity through narrative stories of their lives. The study, simultaneously examines the discourses applied by social workers in the field and examines whether the social workers discourses can be compared with the boys narratives expression of them selves and how this effect the cooperation between the social workers and the boys. The study will furthermore examine how focus on the social workers discourses can improve the cooperation between the two parts to aim a better relationship between the social workers and the boys, and there by improve the plans of action.

Empirically is the study based on qualitative interviews. The interviews with the boys are narrative interviews focused on their live from they are 13 years old until now. The social workers are both street workers and caseworkers and they are interviewed in two different ways. The interviews with the street workers are semi-structured interviews and the interviews with caseworkers, is a focus group interview.

The theory applied for the study is based on narrative theory and critical discourse analysis. Narrative theory can explain how social identity is created through storytelling. To be able to see how group relations influence the establishment of the social identity we have used Meads theory on symbolic interactionism.

In our first analysis, we use narrative theory based on Bruners terms: turning points, plot, time, actions and justifications. These terms help us to examine how the boys create their social identity by making sense of their actions based on who they are in their stories. We apply Mead to examine how the boys describe their interaction with the group and which roles they prescribe themselves in different arenas. We also use Mead to examine which rules and norms they attribute to “values” when they explain who they are.

In our second analysis, we use Faircloughs critical discourse analysis to examine the discursive practice the social workers use in their mention of the boys. Furthermore, we examine how the discourses applied by the social workers are identical to that of the boys’ narratives. We will explore, how differences and similarities between the discourses, affect the social practice and the cooperation between the social workers and the boys.

One of our key empirical outcomes is that the families are very important when the boys justify their wish to leave the group. The family norms are often left behind, when the boys enter the groups. However the boys are able to play different roles and create different identities depending on the surroundings expectations. They are able to act ‘normal’ whenever it is considered necessary. However it is also necessary that the boys are able to see themselves in other roles as well or to have the possibility to change their point of view when in a new surrounding/situation. A change in the boys’ lives precludes that the new situation is as close as possible to their present surrounding.

Another outcome of the study is that the street workers have a more nuanced discourse about the boys and their families than the caseworkers. The street workers discourse is more similar to the boys’ stories about themselves. The caseworkers discourse is different from the boys, which complicates the cooperation between the different stakeholders. Our findings show, that it is important to use the street workers as bridge builders between the boys and caseworkers.

The Government has presented a new national exit program 'En vej ud' to enable boys to leave criminal groups. To develop an effective exit programme, it is important to base the efforts on the individuals and to be aware that the economic implications can be a barrier to a successful exit. It is also important to be aware, that social workers use discourses from both their private and professional spheres. This leads to dilemmas that are reflected in their work with the boys for instance when the boys in confidentiality tells the street workers about crimes, they have to tell on to the police.

13. Litteraturliste

- Abrams, Dominic et al. (2005) The social psychology of inclusion and exclusion
New York: Psychology Press
- Andersen L. H & Tranæs T. (2011) Etniske minoriteters overrepræsentation i strafferetlige domme
Syddansk Universitetsforlag
- Andersen, K. V. (2005) Problembørn, pædagoger og perkere Ph.d.-afhandling
København: AKF forlaget
- Andreassen, C. K. (2009) Systematisk ungdomskriminalitet – hvorfor?
Speciale: Socialt arbejde og organisation. Ålborg Universitet
- Ansel-Henry, A. & Jespersen, S. B. (2003) Konflikt på gadeplan – når etnisk minoritetsungdom og politi mødes
Roskilde universitetscenter
- Asmussen, I. (2004) Etniske grupper kriminalitet og forebyggelse
Det Kriminalpræventive Råd
- Bartlett i Bruner, J. (1999) Mening I handling
Århus: Klim
- Berg, K. (2009) I skolens randzone – oplæring for ungdom under offentlig omsorg
Ph.D. fra Universitetet i Tromsø
- Bredsdorff, N. (2002) Diskurs og konstruktion
Samfundslitteratur
- Bronfenbrenner, U. (1979) The ecology of human development
Harvard university press
- Bruner, J. (1999) Mening I handling
Århus: Klim
- Bruner, J. (2004) At fortælle historier i juraen, litteraturen og livet
København: Alinea
- Burr, V. (2003) Social constructionism
New York: Routledge
- Bryderup, I. (2010) Ungdomskriminalitet
Århus: Klim

- Charon (1992) i Hutchinson, G. S. & Oltedal, S.(2006) Modeller i socialt arbejde
København: Hans Reitzels forlag
- Cohen, A. K. (1971) Delinquent boys: the culture of the gang
Free Press
- Chouliaraki, L & Fairclough, N. (2001) Discourse in Late Modernity
Edinburgh: Edinburgh University Press
- Decker, S. H. & Van Winkle, B. (1996) Life in the gang
Cambridge university Press
- Fischer m.fl. (2010) Bandekrig
København: Ekstra bladets forlag
- Fairclough, N. (2008) Kritisk diskursanalyse
København: Hans Reitzels forlag
- Fairclough, N. (2003) Analysing Discourse. Textual analysis for social research
London: Routledge
- Felding, T. U. (2005) Kriminelle indvandrerdrengene – psykologisk set
Psykologisk Center. Særtryk fra Psyke og Logos vol. 26/2005
- Gergen, K. J.(2005) Virkeligheder og relationer
Dansk psykologisk forlag
- Glavind, N. (2009) De indsatte: samfundets fjender eller marginaliserede?
København: Arbejderbevægelsens erhvervsråd
- Glavind, N. (uden årstal) Kriminalitet og social baggrund
København: Arbejderbevægelsens erhvervsråd
- Gyldendals fremmedordbog (2000)
- Halkier, B. (2002) Fokusgrupper
Samfundslitteratur, Roskilde universitetsforlag
- Hansen, H.L. (2005) Litterær erfaring og dialogisme
Museum Tusulanum
- Heale, J.(2009) One Blood: Inside Britain's New Street Gangs
London: Pocket
- Hjarnø, L. (1998) Rødderne fra Blågårds Plads
Esbjerg: Sydjysk universitetsforlag

- Horsdal, M. (2009) Livets fortællinger
København: Borgen
- Hutchinson, G. S. & Oltedal, S.(2006) Modeller i socialt arbejde
København: Hans Reitzels forlag
- Hviid, K. (2007) "No life"
Ph.d. afhandling, Institut for Historie, Internationale Studier & Samfundsforhold. Aalborg
Universitet
- Jensen, S. Q. (2007) Fremmed, fræk og farlig. Unge mænd og etnisk/racial andenhed – mellem modstand og stilisering
Ph.d. afhandling
Aalborg universitet
- Jørgensen M. W. & Phillips L. (2008) Diskursanalyse som teori og metode Samfundslitteratur. Roskilde Universitetsforlag
- KRÅD (2007) KRIMINALITET BLANT INNVANDRERUNGDOM
En rapport fra Det kriminalitetsforebyggende råd. Bergen/Oslo
- Kristiansen, S. & Krogstrup, H. K.(2002) Deltagende observation
København: Hans Reitzels forlag
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009) Interview
København: Hans Reitzels forlag
- Launsø, L. & Rieper, O. (2008) Forskning om og med mennesker: forskningstyper og forskningsmetoder i samfundsforskning
Nyt nordisk forlag
- Larsen, O. S.(2008) Psykologiens veje
Århus: Systime
- Larsson & Goldberg (2008) Närvarande og frånvarande berättelser. "Frontstage"- och "backstage"-analyser. i Larsson, Sjöblom & Lilja: Narrativa metoder i sociale arbete. Studentlitteratur
- Levin & Trost i Jacobsen, M.H. & Kristiansen, S.(2005) Hverdagslivet
København: Hans Reitzels forlag
- Lien, I. (2004) Ugripelig ung. Kriminalitetsforebygging og gjengbekjempelse i innvandringsmiljøene
NIBR-rapport, Oslo

- Mortensen, N. Amerikansk pragmatisme i Andersen & Kaspersen (2007) Klassisk og moderne samfundsteori
København: Hans Reitzels forlag
- Muncie, J. Youth & Crime (2004)
Sage Publications
- Nielsen, J. G. m.fl. (2002) Gadepulsen. Tidligere rødders sociale arbejde med unge.
UFC unge. Hillerød.
- Olsen, H. (2002) Kvalitative Kvaler
København: Akademisk Forlag
- Polkinghorne (2005) i Berg, K.(2009) I skolens randsone – oplæring for ungdom under offentlig omsorg. Ph.D. fra Universitetet i Tromsø.
- Rambøll (2002) Grupperelateret kriminalitet i Danmark. Del 1: omfang og karakter
- Rasmussen, L. K.(2003) Internationale erfaringer med grupperelateret kriminalitet
København: SFI
- Rasmussen, L.(2010) Livshistorier og kriminalitet
Center for Europæisk Islamisk Tænkning. Det Teologiske Fakultet. Københavns Universitet
- Retskrivnings- og betydningsordbog (2000)
Politikens forlag
- Riessman, C. K.(1993) Narrative Analysis
Sage Publications. US
- Rigspolitiets statusrapport for 2008 om kriminalitet forøvet af rockere og bander
- Rigspolitiet (2010) Rockere og bander 2009
- Røgilds, F. (2004) De udsatte
København: forlaget Politisk Revy
- Scheuer, J. (2005) Indgange til samtaler
Danmarks pædagogiske universitets forlag
- Shelden, R. G. m.fl.(2001) Youth Gangs in American Society
New York: Thomson Learning
- Skytte, M. (2009) Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde
København: Hans Reitzels forlag

- Social årsrapport (2009) Casa og socialpolitisk forening København
- Tranæs, T. & Geerdsen, L. P. (2008) Forbryderen og samfundet Rockwool Foundation Research Unit
- Waters, T.(1999) Crime immigrant youth California: Sage Publications inc.
- Wellendorf, R. & Cakmak, M. (2007) Gadedrenge Center for Ungdomsforskning
- White, M.(2006) Narrativ teori København: Hans Reitzels forlag
- Zeuner, L. & Højland, J.(2009) Unge i det kriminelle felt SFI
- Zeuner, L. (1990) Normer i skred. Ungdomskriminalitetens sociale og kulturelle aspekter SFI
- Øia, T.(2005) Innvandrerungdom – integrasjon og marginalisering Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. NOVA Rapport 20/05

Tidsskrifter:

- Andersen, K. V. (2006). Perker med no-life i Velfærds-Danmark i Dansk Sociologi nr 2/17.
- Andersen, M. A. m.fl. (2001). Rodet ungdom – unge rødder i Social Kritik 77.
- Dahl, P.N. (1999) Medarbejder involvering i ord og gerning – en kritisk diskursanalyse. Dansk sociologi nr. 3
- Hydén, M. (2000) Den berättarfokuserade intervjun. Sosialvetenskaplig tidsskrift nr. 1-2.
- Jensen, S. Q. (2009) Er det noget med bander artikel i Dansk Sociologi, nr. 1.
- Jensen, S. Q. (2010) Gadefællesskaber udgør en modvægt til marginalisering Artikel i Vera nr. 50.
- Koch, I. (1999) ”Vildledende og sjusket rapport om gadebander” i Social Kritik 65/66.
- Magnussen, S. (2001) ”Tidligere rødder som socialarbejdere” i Social Kritik 77.
- Mørck, Y. (1999) Faktisk er Blågårds Plads utrolig smuk i Social Kritik 65/66.

- Olesen, A. & Jensen, S. Q.(2009) Fucking mange tusser artikel i Social kritik nr. 118.
- Prieur, A.(1999) Maskulinitet, kriminalitet og etnicitet i Social Kritik 65/66.
- Prieur, A.(2002) ”Fargens betydning” artikel i Sociologi i dag, nr. 4.
- Skov, R. L. (2006) Etniske ungdomskulturer i Lundtoftegadekvarteret – etnicitet og lokal-kultur
Artikel i Social Politik 3, socialpolitisk forlag
- Vigil, J. D. (2010). Gadebänder og initiativer til forbedring af lokalsamfundets sundhed” i Social Kritik 121

Internet:

Politikens netavis d. 17/11 ”Mand ramt i balden efter byge af skud”

www.dr.dk d. 21/4 ung mand skuddræbt i Køge

<http://www.koege.dk/da-DK/Nyheder/2010/April/Bandekriminalitet.aspx>

<http://politiken.dk/indland/ECE1254921/bandedemedlemmer-faar-hjaelp-til-at-komme-vaek/>

www.homeboys-industries.org

Bilag 1 – Litteraturstudie

Vi har søgt på Danbib.dk, der er en portal for danske biblioteker, på bibliotek.dk. Der er en brugerrettet hjemmeside og Google Scholar, der er en søgemaskine rettet mod forskning og uddannelse. Vi har søgt på følgende begreber: ”bander”, ”etniske minoriteter”, ”ungdomskriminalitet”, ”gruppe-relateret kriminalitet”, ”bandekrig”, ”marginalisering” og ”socialt arbejde etniske minoritetsfamilier”. Disse begreber er anvendt enkeltvis og i kombinationer. Tidsmæssigt er vi gået omkring 10 år tilbage. En enkelt noget ældre undersøgelse er taget med, da denne er en af de første, der er udarbejdet om ungdomsbander, og vi finder det tankevækkende, at nogle af de fund der gjorde sig gældende i midten af forrige århundrede stadig er uløste problemstillinger.

Endvidere har vi anvendt litteraturlister fra flere forskellige rapporter på feltet. Vi har inddraget materiale fra norsk og engelsksproget litteratur. Noget af den litteratur vi har fundet, har vi valgt fra, da vi har koncentreret os om litteratur, der er forskning i sin egen forståelse. Med det mener vi, at der i undersøgelserne er taget stilling til hvilken problemstilling der ønskes belyst, den baggrund det ønskes belyst på og den undersøgelsens forskningsmæssige kvalitet. Vi har således fravalgt litteratur, der bærer præg af at være rene interviews uden teorirelatering og efterfølgende analyse og vi stoppede litteratursøgningen på det tidspunkt, hvor vi gentagende gange fik de samme materialer frem i vores forskellige søgninger.

I det følgende præsenterer vi hovedtrækkene i forskning og øvrig litteratur, der findes på feltet *unge indvandrerdrenges deltagelse i grupperelateret kriminalitet*. I litteraturstudiet har vi søgt bredt på skandinavisk og engelsksproget litteratur. Der findes især materiale fra England, Norge og Danmark. Det har undret os, at der ikke forekommer materiale fra Sverige, hverken i henvisninger fra andre bøger og rapporter om emnet eller direkte igennem internetsøgningerne. Fraværet af svensk litteratur i dette litteraturstudie beror dermed på det forhold, at vi ikke har fundet noget. Den tidsmæssige afgrænsning af litteratursøgningen går godt 10 år tilbage. Vi har dog medtaget en enkelt bog af ældre dato (Cohen, 1971), da vi fandt det interessant, at de problemstillinger, der blev beskrevet dengang, ligner de problemstillinger, der er i dag.

I forbindelse med litteraturstudiet har vi skrevet abstracts af de bøger, rapporter m.v., vi har fundet. Vi har derpå foretaget en åben kodning af materialet. Det resulterede i ni temaer, der for nogles vedkommende ligger i forlængelse af hinanden i materialet, f.eks. marginalisering, kultur og identitet. Da vi har delt litteraturen op med koderne som overskrifter, har det medført, at der er enkelte gentagelser.

Definition af bander

Generelt er der forskel mellem engelsk, norsk og dansk litteratur. Begrebet *bander*, *gangs* eller *gjenger* bliver i langt højere grad anvendt i den engelsksprogede og norske litteratur, hvor begrebet *grupper* bruges i den danske. Engelsksprogede lande har en længere tradition for bander med mere fast organisering, samt anvendelse af artefakter og navne, end vi har i Danmark.

Litteraturen viser, at der er store dilemmaer, når der skal findes en definition af grupperelateret kriminalitet. Definitionen kan få betydning for de interventionsstrategier, man vælger at anvende over for de unges problemer, og hvilke unge man overhovedet definerer som medlemmer af en bande. Nogle af problemerne, der opstår ved definitionen, er spørgsmålet om, hvorvidt grupperelateret kriminalitet skal være begået af hele gruppen eller kun enkelte deltagere i gruppen, og hvornår man er en, der bare tilfældigt kom forbi. Hvad ligger der i at være uroskabende, og hvornår er man så uroskabende, at det er kriminelt? Generelt viser det sig, at etniske minoritetsunges gruppetilhørsforhold er præget af løs struktur og skiftende tilhørsforhold. Det er derfor svært at identificere egentlige grupper/bander af unge.

Når man taler om bander ud over rockerne, er det primært drenge med etnisk minoritetsbaggrund. Flere undersøgelser definerer egentlige bander som grupper af unge med et bandenavn og specifikke kendetegn for gruppen f.eks. påklædning, kasketter m.m. samt fælles sprog der adskiller sig fra tilsvarende grupper af unge (Hviid, 2007).

Generelt viser litteraturen, at det har stor betydning, hvordan sociale aktører opfatter og interagerer med ungegrupperne, og de sociale aktørers opfattelse påvirkes af de definitioner, der benyttes (Hviid, 2007; Koch, 1999; Rasmussen, 2003; Decker & Van Winkle, 1996; Andersen, 2001).

Af de danske rapporter fremgår det, at der er forskellige måder at dele grupperne op i ft., dels hvor organiseret deltagernes tilhørsforhold er, og dels omfanget af deres kriminalitet. Begrebet *bande* i sig selv synes ikke at være dækkende for grupper af unge, der begår kriminalitet i fællesskab. En af undersøgelserne typeopdeler derfor grupperne som hhv. 'slæng', 'urogruppe' og 'kriminetværk'. Denne rapport definerer endvidere en gruppe unge, der ikke er medlem af bestemte grupper, men som begår kriminalitet med unge på tværs af grupperne, som 'brobyggere' (Rambøll, 2002). Et andet sted defineres begrebet gadebande på baggrund af en strukturinddeling med 'kernegruppe', 'randgruppe' og 'medløberne'. Det påpeges, at det kan være direkte kontraproduktivt at fokusere for meget på gruppernes selvidentitet, da det kan ændre et relativt løst kriminetværk til en egentlig bande (Andersen, 2001).

Identitet

En del af litteraturen, og især den danske, inddrager konstruktionen af etniske minoritetsunges identitet som forklaring på, gadesocialiseringens konsekvenser for drengenes muligheder for at være en del af det omgivende samfund. Samtidig inddrages identitetsbegrebet, som en forklaring på, hvorfor drengene søger sammen i grupperne, og hvad det er, der har betydning for, hvor fast organiseret en gruppe bliver. Flere undersøgelser peger på, at der er en dobbeltvirkende effekt. Drengene føler sig marginaliserede og krænkede, og nogle har erfaringer med racisme. De oplevelser indskrænker friheden til en individuel identitetskonstruktion og skubber drengene sammen i grupper med andre marginaliserede unge. De unge konstruerer således deres identitet på baggrund af, hvordan omgivelserne opfatter, skaber fortællinger om og interagerer med dem. I grupperne påvirker de unge hinanden, og gadesocialiseringen indebærer en identitetsdannelse, hvor de unge udfører identitetskabende handlinger ud fra en position som enten deltagende eller ikke deltagende i gruppen. Gruppedynamikkerne påvirker drengenes selvopfattelse og deres opfattelse af deres omgivelser. Gennem deres identitetsdannelse opbygger de unge andre former for social og symbolsk status og anerkendelse end gennem skole, job og uddannelse. De unge danner deres identitet som en modstand mod det omgivende samfund og socialiseres ind i en omgangsform og en opførsel, der gør det vanskeligt at fungere sammen med mennesker uden for gruppen. I litteraturen beskrives, hvordan unge konstruerer deres identitet ud fra en position mellem 'os og dem', dvs. tilhørsforhold eller ikke tilhørsforhold til gruppen. Grupperne vil ikke betegnes som bande, men derimod gruppe. I forbindelse med de unges identitet påpeges også, at selve benyttelsen af bandebegrebet kan være medvirkende til at ændre løst organiserede gruppedannelse til egentlige bander, da grupperne får tilbudt en bandeidentitet, selvom de unge ikke selv ønsker denne kategorisering (Wellendorf & Cakmak, 2007; Prieur, 2002; Hviid, 2007; Rambøl 2002; Andersen m.fl. 2001; Ansel-Henry & Jespersen, 2003; Andersen, 2006). Det understøttes i andre dele af litteraturen, hvor det fremhæves, at de unge gør modstand mod de negative billeder, der skabes af dem, og som påvirker de komplekse identiteter, som produceres blandt de unge. De unge internaliserer stereotype forestillinger om sig selv og udvikler en negativ identitet, hvor vreden og frustrationen tiltager. Det påpeges, at de unge har et stærke ønske om at blive en del af mainstreamsamfundet (Jensen, 2009; Rasmussen, 2010; Mørck 1999).

Anerkendelse, krænkelse, marginalisering og eksklusion

Der er i litteraturen generel enighed om, at de drenge, der lever på gaden, er marginaliseret ift. samfundets institutioner, og at det forhold, at de deltager i gadelivet, øger marginaliseringsrisikoen. De

unge oplever, at omgivelserne betragter dem som anderledes, og at de på gaden kan blive integreret i gadefællesskaber, hvor de kan føle sig stærke, attraktive og værdifulde. De unge reagerer på omverdenens marginalisering og kommer dermed til at bidrage til deres egen marginalisering og fastholder således sig selv i afvigerrollen (Zeuner & Højland, 2009; Wellendorf & Cakmak, 2007; Jensen, 2010; Ansel-Henry & Jespersen, 2003; Abrams et. al, 2005).

Albert Cohen skriver i 1955, at unge fra de ekskluderede grupper bliver målt op i mod middelklassenormer og -målsætninger samtidig med, at middelklassen ser sig selv som overlegen (Cohen, 1971). Selvom klassebegrebet er mindre fremherskende i dag, viser undersøgelser, at etniske minoritetsunge oplever samme udfordringer og barrierer, som underklassen oplevede tidligere. De marginaliserede unges kriminelle handlinger fører til skam og smerte i deres familier og til isolation samt yderligere marginalisering fra deres familiemæssige netværk. I en del familier er det en æres-sag at klare sig selv uden kontakt til de sociale myndigheder.

Den position, de etniske minoritetsunge, der begår grupperelateret kriminalitet, befinder sig i, ligner marginaliserede danske unges position. Blandt de unge florerer der et voldsomt sprogbrug, der bruges til at fastlægge hierarki, men også internt som udtryk for hengivenhed og tilknytning. Det påpeges, at de unge søger sammen for at blive accepteret og respekteret, for dem de er. De unges oplevelser af krænkelser fra det omgivende samfund og deres behov for accept er medvirkende til at fastholde de unge i grupperelationerne, da de her oplever inklusion og anerkendelse. Selvom de unge ønsker at være en del af samfundsfællesskabet, føler de, at de bliver lukket ude. Deltagelse i grupperne ekskluderer således de unge yderligere fra samfundsarenaen og øger risikoen for deltagelse i kriminalitet (Ansel-Henry & Jespersen, 2003; Rasmussen, 2010; Lien, 2004; Mørck, 1999; Heal, 2008; Andreasen, 2009; Hviid, 2007; KRÅD, 2007).

Myter, fordomme og stempling

En del af litteraturen omhandler myter, fordomme og stigmatisering af målgruppen. Dels beskrives fordomme fra politiets side, der gør, at etniske minoritetsunge antastes hyppigere af politiet end andre unge. De unge har således politiets og retssystemets opmærksomhed. Denne negative opmærksomhed fører til en 'dem og os' holdning både hos politiet og de unge (Røgilds, 2004; Ansel-Henry & Jespersen, 2003; Asmussen, 2004). Dette understøttes også af engelsksproget litteratur, der viser, at både medier og politiet er ansvarlige for at skabe et billede af bander, som ikke altid stemmer overens med de unges opfattelse. Sådanne misforståelser kan føre til interventioner, der nogle gange gør tingene værre end det oprindelige problem, og i offentlighedens øjne kan det føre til, at

alle områdets unge mistænkeliggøres, hvis en enkelt ung i et område begår kriminalitet (Shelden, 1997; Muncie, 2004).

I 1999 lavede Rigspolitiet en rapport om gadebander. Denne er kritiseret i flere artikler i *Social Kritik* for ikke at afgrænse og definere brugen af begrebet gadebander og for at påstå en sammenhæng mellem kriminalitet og kulturbaggrund (Koch, 1999; Andersen 2001).

Den offentlige debat er ligeledes med til at stemple drengene som bandemedlemmer, og det er en enkelt forfatters holdning, at der er sat synonym mellem det at være indvandrer og at være kriminel (*Social årsrapport 2009*). Dele af litteraturen er inde på, at de unge stigmatiseres, hvorved der sker en generalisering af de unge som værende afvigende ift. danske normer. Stigmatiseringen fastholder de unge i den identitet, de udvikler gennem fællesskabet på gaden og gennem de fordomme og stereotype opfattelser om indvandrere og flygtninge, der eksisterer i det danske samfund. De unge kan ikke andet end tage imod den identitet, de får tilbudt. Fordomme fremlægges som fakta og legitimerer, at etniske minoritetsunge har en ringere værdi end andre unge alene på grund af deres etnicitet (Abrams et al. 2005; Prieur, 2002; Rasmussen, 2010; Jensen, 2010).

Dele af litteraturen peger på, at også fordomme blandt gademedarbejdere kan være med til at fastholde de unge i kriminalitet, f.eks. ved at blikket på de unge er problemfokuseret, hvorved de unge fastholdes i en afvigende identitet. På den måde opererer de institutioner, gademedarbejderne er tilknyttet, selvlegitimerende og reproducerer samfundsstrukturelle forhold (Zeuner & Højland, 2009; Zeuner, 1990; Andersen, 2005).

I andre dele af litteraturen beskrives, hvordan de unge protesterer mod den tildelte identitet og ekskludering; de vil ikke opfattes som gadebande og slås mod denne kategorisering. Det kan medføre, at de unge er svære at arbejde med i forskningsøjemed, da de gør modstand mod forskerblikkets kategorisering af dem som værende kriminelle (Jensen, 2009; Mørck, 1999; Andersen, 2001).

Kultur og etnicitet

I litteraturen er der konsensus om, at der ikke kan sættes lighedstegn mellem de unges etniske kulturbaggrund og kriminelle handlinger, når der ses bort fra Rigspolitiets rapport fra 1999. En del af litteraturen, bl.a. en af de norske undersøgelser (Øia, 2005), påpeger, at de kriminelle etniske minoritetsunge ikke adskiller sig fra kriminelle majoritetsunge ift. opvækst vilkår og psykosociale vanskeligheder. Rockwool Fondens Forskningsenhed har i 2011 lavet en undersøgelse, der viser, at kriminaliteten blandt ikke vestlige efterkommere i 2006 var 31 % højere sammenlignet med danske-

re, når der er taget højde for alder, egen socioøkonomi og forældrebaggrunden³ (Andersen & Tra-næs, 2011). Det påpeges i overensstemmelse med dette i andre undersøgelser, at man ikke kan ude-lukke det kulturelle aspekt, som værende medvirkende årsag til de unges valg af livsstil (Felding, 2005; Jensen, 2007; Prieur, 1999; Andersen, 2001). Det kulturelle aspekt kan f.eks. være manglende kendskab til det danske samfund, sproglige vanskeligheder, opdragelsesmønstre og religiøse for-hold. Enkelte undersøgelser lægger derimod vægt på, at nogle unge benytter deres religiøse bag-grund til at komme ud af kriminalitet (Rasmussen, 2010; Prieur, 1999).

I forhold til kulturelle forhold fremhæves det, at de unge pendler mellem forskellige sociokulturelle verdener og skaber deres egen kultur - en subkultur eller gadekultur. Gadekulturen er beskrevet i forskellige dele af litteraturen. Det beskrives, hvordan kulturen skabes, hvordan den kommer til udtryk, og hvad kulturen indeholder, bl.a. et højt forbrug af penge, stoffer m.m.. Gadelivet øger de unges risiko for at indlede en kriminel løbebane, selvom der ikke er en automatisk kausal sammen-hæng mellem gadeliv og kriminalitet. Drengene socialiserer hinanden, og fastholder hinanden i ga-delivet via et kodeks om at stå sammen og at vise loyalitet, ære og respekt. Det giver status at kunne klare sig fysisk eller verbalt i en konfliktsituation (Olesen & Jensen, 2009; Andersen, 2001; Jensen, 2010; Wellendorf & Cakmak, 2007).

Kirsten Hviid har skrevet en ph.d. om gadelivsstil kaldet ”no-life”. Her beskrives de unge detaljeret, bl.a. deres særlige måde at gå på, tale på, sprogbrug, musik smag, territorier m.m. De unge benytter illegitime strategier såsom gadekriminalitet, indbrud, røverier og eksperimenterer med euforiseren-de stoffer til at kompensere for de dårlige økonomiske forhold, de kommer fra. I udenlandsk littera-tur omtales gadelivsstilen også. Bl.a. de subkulturelle normer, der udvikles i grupperne, som både medfører kriminalitet og medvirker til at gøre det attraktivt at være med i gruppen (Hviid, 2007). Gadesocialiseringen underminerer og påvirker den ellers normale menneskelige udvikling negativt og medfører, at en gadesubkultur institutionaliseres (Waters, 1999; Decker & Van Winkle, 1996; Vigil, 2010; Cohen, 1971).

Opvækst, familieforhold og fattigdom

Litteraturen påpeger, at de unge kommer fra en ressourcetsvag og belastet baggrund, og enkelte ste-der nævnes det, at der hyppigt har været en børnesag i forvaltningen. Hjemmet er ikke en ramme for de unges fritidsliv grundet dårlig økonomi og manglende plads. De unges skolegang er præget af

---

³ Blandt mænd mellem 15 – 45 år. De sociale og økonomiske faktorer, der er inddraget er alder, tilknytning til arbejds-markedet, uddannelsesniveau, lønindkomst, afhængighed af sociale ydelser, bopæl hos forældre eller med en partner, bopæl i en tæt befolket kommune samt følgende oplysninger for forældrenes sociale og økonomiske forhold: kriminali-tetshistorie, uddannelsesniveau, lønindkomst, afhængighed af sociale ydelser og moderens alder ved barnets fødsel.

mange skift, mobning og faglige vanskeligheder. De unge kommer fra familier med omsorgssvigt, psykopatologi, skilsmisser, traumer, misbrug af stoffer og alkohol blandt forældrene samt mangel på uddannelse. Der er risiko for misforståelser mellem indvandrerforældre og unge, da de unge har et større kendskab til det omgivende samfund og ønsker at blive integreret i dette. I familier, hvor forældrene integreres langsommere end de unge, og hvor de unge må søge viden om samfundet uden for familien blandt andre unge, øges risikoen for kriminalitet (Lien, 2004; Felding, 2005; Wellendorf & Cakmak, 2007; Glavind, 2009; Waters, 1999; Hviid, 2007; Andersen, 2006; Glavind uden årstal).

En enkelt rapport beskriver, hvordan de unge vender sig væk fra familie, kultur og religion for at blive integreret i det danske samfund, der på sin side vender dem ryggen (Mørck, 1999). Cohen peger på, at sociale klasseskel har betydning for de unges udvikling af kriminel adfærd. Forældre fra de lavere klasser stiller ikke samme forventninger til deres børns uddannelsesmæssige formåen og benytter i opdragelsen af børnene i højere grad fysisk afstraffelse og i mindre grad kærlighed (Cohen, 1971). Der kan drages en parallel mellem Cohens klassebetragtninger og Liens norske undersøgelser, der viser forskelle i børneopdragelse mellem norske og etniske minoritetsfamilier. Lien påpeger, at opdragelsen i mange indvandremiljøer er præget af ydre social kontrol og en streng disciplin. Det skaber problemer i mødet med samfundet, hvor der forventes en stor grad af indre kontrol. Her bliver det vanskeligere at udøve socialisering, og forældrene mister styringen over de unge. Endvidere sker der det, at nogle familiers opmærksomhed er rettet mod pigerne, der udsættes for streng social kontrol. Det giver drengene stor frihed, og de er således i risiko for at ende i kriminalitet (Lien, 2004).

I nogle familier udvikles der et andet normsæt, hvor kriminaliteten bliver en norm. Andre forhold, der også spiller ind er mangelfulde sprogfærdigheder både hos forældrene og de unge samt forældrenes manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og eventuel analfabetisme. De unges tilknytning til fædrene er sporadisk, og fædrene har ofte mistet deres traditionelle autoritet og status som rollemodel (KRÅD, 2007; Mørck, 1999; Rasmussen, 2010; Muncie, 2004).

Boligområder

I en del af litteraturen bliver tilhørsforholdet til et konkret boligområde nævnt som værende betydningsfuldt for unges udvikling af kriminalitet, og der er lavet flere undersøgelser om kriminelle etniske minoritetsdrengene og deres tilhørsforhold til konkrete boligområder. Bl.a. er der skrevet om Lundtoftegadekvarteret, hvor forfatteren konstaterer, at de samme livsforløb reproduceres ift. etni-

ske minoritetsunge, der ikke får passet deres skolegang, men ender i en livsstil med hash og kriminalitet (Skov, 2006).

Det fremføres i flere rapporter, at det territoriale aspekt har stor betydning i de unges gadelivsstil, og at de i høj grad identificerer sig på baggrund af deres territoriale baggrund (Mørck, 1999; Vigil, 2010; Nielsen, 2002; Ansel- Henry & Jespersen, 2003).

I Norge har Inger-Lise Lien undersøgt, hvilke kriminalitetsforebyggende initiativer, der bliver taget i lokalområdet af etniske minoritetsmiljøer. Lien undersøger bl.a., om religion er en positiv ressource i dette arbejde, og i hvilket omfang lokale og nationale myndigheder gør brug af lokalområdets ressourcer og samarbejder med disse i det kriminalitetsforebyggende arbejde. Lien påpeger, at de, som udøver kriminalitet blandt indvandrerne i et lokalområde, er en minoritet i minoriteten, hvilket skaber problemer internt blandt de etniske minoriteter. Hun sætter fokus på lokalområdets ressourcer i det kriminalitetsforebyggende arbejde (Lien, 2004). Af vores litteraturstudie fremgår det ikke, at noget lignende er undersøgt i Danmark.

Relation til politiet

Relationen mellem etniske minoritetsunge og politiet er undersøgt flere steder. Her er der især set på, hvordan parterne oplever og forstår hinanden, og hvordan disse forståelser påvirker mødet mellem unge og politiet, herunder hvilke mødesituationer, der er, og i hvilke rammer møderne foregår. Politiets baggrundsopfattelse af drengenes adfærd og situation påvirker interaktionen. Det kan både være i konfliktoptrappende retning og føre til, at der udvikles nærmest venskabelige forhold. En del undersøgelser har fokus på den politimæssige indsats ift. lokal forankring samt kortlægning og analyse af samarbejdet med eksterne samarbejdspartnere. Politiets indsats på området er undersøgt bredt, både af SFI og i Rigspolitiets regi. Enkelte rapporter tager udgangspunkt i konkrete hændelser, hvor politiets rolle er undersøgt. Andre rapporter er mere statistisk orienteret og indeholder en generel og overordnet beskrivelse af situationen på rocker- og bandeområdet samt mere overordnede oplysninger om kriminalitet forøvet af personer med tilknytning til bander (Hjarnø, 1998; Wellendorf & Cakmak, 2007; Rasmussen, 2003; Røgilds 2004; Lien, 2004; Ansel- Henry & Jespersen, 2003; Shelden, 1997; Rigspolitiet, 2010).

Forebyggelse og straf

Når straf benyttes, er der to aspekter, der gør sig gældende, dels det forebyggende aspekt og dels nødvendigheden af at markere for andre unge, at man finder adfærden uacceptabel. Litteraturen viser, at forebyggelse af grupperelateret kriminalitet blandt etniske minoritetsunge er en kompliceret

opgave, hvor de unges problemer skal identificeres. De unges holdninger til straf og behandling omtales også (Zeuner & Højland, 2009; Bryderup, 2010; Asmussen, 2004; Felding, 2005).

En del af rapporterne omhandler lokal forebyggelse med inddragelse af lokale netværksressourcer herunder indvandrerorganisationer og -menigheder samt invitation af politiet til debatmøder. Det er især den engelsksprogede og den norske litteratur, der har dette fokus, hvor omdrejningspunktet er empowerment og lokal samfundsudvikling. Det viser sig, at de offentlige myndigheder kun i begrænset omfang benytter sådanne lokale ressourcer (Heale, 2008; Vigil, 2010; Lien, 2004; KRÅD, 2007). En anden del af litteraturen beskæftiger sig med strafaspektet, blandt andet hvordan man skal inddrage levevilkår efter udståelsen af straf for at forebygge yderligere kriminalitet, og hvordan milde strafformer kan virke forebyggende på udviklingen af kriminalitet (Tranæs & Geerdsen, 2008; Zeuner, 1990). I litteraturen beskrives flere lokale initiativer, hvor unge og tidligere rødder inddrages i det kriminalitetsforebyggende arbejde, og der gives konkrete råd om, hvordan dette bedst gøres (Nielsen, 2002; Magnussen, 2001; Mørck, 1999).

Katrine Vitus Andersen har i sin Ph.d. afhandling "*Problembørn, pædagoger og perkere*" en særlig vinkel på kriminalitetsforebyggende arbejde. Andersen tager udgangspunkt i den socialpædagogiske kriminalitetsforebyggende fritidsinstitution Baglandet og viser, at de fortællinger, der i personalegruppen skabes om børnene, påvirker børnene identitet og adfærd, så de udvikler sig uhensigtsmæssigt og påtager sig, hvad Andersen kalder en "perker-identitet" (Andersen, 2005).

Socialt arbejde

I de foregående afsnit har vi beskrevet, hvilke temaer vi har vægtet i litteraturen. I dette afsnit laver vi en mere overordnet beskrivelse af et gennemgående tema, der ikke er nævnt specifikt i hoveddelen af litteraturen, nemlig sagsbehandlerne og gademedarbejdernes sociale indsats. Der er ikke fokuseret på bestemte faggrupper i litteraturen, når det drejer sig om den forebyggende indsats. Litteraturen omhandler alt fra psykologer og pædagoger til politi og gademedarbejdere samt samarbejdet mellem disse aktører. Udgangspunktet for langt de fleste undersøgelser er unges adfærd, gadesocialisering og egen opfattelse af deres situation. I litteraturen om forebyggelse af kriminalitet er fokus på den politimæssige indsats, gadeplansarbejde og de strafferetslige muligheder samt enkelte konkrete socialpædagogiske tilbud. Fraværet af beskrivelser af sagsbehandlere og deres arbejde med målgruppen er iøjnefaldende. Nogle af de mere generelle forebyggende og kriminalitetsbekæmpende indsatser, der nævnes i nogle af rapporterne, er f.eks. bekymringsamtaler og dialogmøder, SSP-samarbejdet og inddragelse af lokalsamfundet. Disse kan omfatte sagsbehandleres arbejdsfelt, uden at det nævnes konkret. Der, hvor den socialpædagogiske indsats nævnes, er væresteder, hvor de

unge medinddrages og skal være medansvarlige for driften af stederne. Fokus er her på de udfordringer, dette medfører i interaktionen mellem de unge, end på den socialpædagogiske indsats. Litteraturen peger på, at den socialpædagogiske indsats ikke modvirker gadesocialiseringen og grupperelationerne, men tilbyder de unge en anden ramme for deres grupperelaterede aktiviteter. I en enkelt rapport er der fokus på pædagogernes arbejde, og her argumenteres der for, at pædagogerne er medvirkende til at fastholde unge i en negativ identitetsudvikling. Ifm. udslusning af unge fra fængsler og et behov for en social indsats i form af støtte til tilknytning til arbejdsmarkedet, bolig m.m. inddrages socialt arbejde. Ved en søgning med en kombination af ”socialt arbejde etniske minoriteter” findes der enkelte relevante udgivelser. Udgivelserne omhandler etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde, men kun i et enkelt tilfælde findes der et afsnit i en rapport om kriminalitetsforebyggende arbejde. Her fastslås det, at de almindelige forebyggende indsatser, der virker over for etniske majoritetsunge i lige så høj grad har effekt over for etniske minoritetsunge (Skytte, 2009).

Bilag 2 – Interviewguides

Interviewguide narrative interviews

(Nedenstående er igangsættende, udvidende og støttende spørgsmål for at få og holde fortællingen i gang, men alt efter informantens lyst til at fortælle, vil spørgsmålene være mere eller mindre nødvendige)

Baggrundsinformation:

Vi er studerende på Ålborg universitet, der er ved at skrive speciale om indvandrerdrengene, der har lavet kriminalitet. Vi vil undersøge, hvordan I opfatter jeres liv, hvad der giver mening for jer, og hvordan I opfatter jeres liv.

Vi vil gerne have din historie om, hvad der er sket i dit liv, hvilke problemer har du stået over for, og hvad din historie er om, hvorfor tingene er blevet, som de er. I dag har du mulighed for at fortælle om hvem du er og hvordan du ser tingene. Vi kommer ikke med vores meninger om det du siger og om det er rigtigt eller forkert. Vores opgave er først og fremmest at lytte til, hvad du har at sige.

Vi har først nogle oplysninger om, hvad det er du skal fortælle om, så du skal ikke svare lige nu:

Til at starte med vil vi stille dig nogle spørgsmål om alder osv.

Derefter vil vi bede dig nævne nogle begivenheder, der har haft betydning for dig. Ud fra det vil vi bede dig fortælle os historien om dit ungdomsliv.

Til sidst vil vi også gerne høre lidt om, hvor du står i dag og dine tanker for fremtiden.

Det kan være at vi, mens du fortæller, stiller dig nogle spørgsmål. Det kan være, hvis du går i stå, hvis du begynder at tale om noget helt andet, eller for at være sikker på, at vi har forstået dig rigtigt. Du er helt anonym i denne undersøgelse. Hvis du har lyst, kan du selv finde på et navn, du vil hedde, og du kan være helt sikker på, at vi ikke skal bruge de oplysninger, vi får af dig til andet end denne opgave. Vi fortæller ikke nogen hvad du har fortalt os. Du bestemmer selvfølgelig også helt selv, hvad du vil fortælle os.

Vi forventer, at interviewet vil vare ca. 1 time og efterfølgende kan du stille spørgsmål til os.

Vi er begge to med under interviewet. Den ene af os interviewer dig, den anden skriver stikord ned.

Vi vil også optage din fortælling på bånd, så vi husker alt, hvad du har fortalt. Vi skriver derefter din historie ned. Hvis du vil have en kopi af den, er du meget velkommen.

Faktuelle spørgsmål:

- Alder
- Familieforhold
- Civilstatus, bo forhold
- Arbejde, uddannelse
- Kontakt til politi og retsvæsen (domme)
- Kontakt til sociale myndigheder

Begivenheder – ungdomsliv:

- Hvis du tænker tilbage, kan du så nævne nogle vigtige begivenheder fra dine tidlige teenageår og til nu?

Tidslinje udarbejdes af sekundær interviewer. Der spørges til alder ved de forskellige begivenheder aht. udarbejdelse af en kronologisk fortælling.

Stikord til begivenheder:

- Skolegang
- Fritid
- Familieforhold
- Venner
- Kriminalitet

De begivenheder der nævnes, tegnes ind på tidslinjen, hvorefter den primære interviewer spørger ind ved hjælp af åbne spørgsmål for at fylde hullerne mellem begivenhederne ud.

Nedenstående er hjælpespørgsmål

Begivenheder – kontakt til andre unge:

- Hvad betød dine venner for dig?
- Hvor meget var I sammen?
- Hvad lavede I, når I var sammen?
- Hvor var I sammen henne?

- Kan du beskrive den gruppe af venner du havde? Antal.
- Hvad var det der gjorde, at det lige var dem du, var venner med?
- Hvad holdt Jer sammen?
- Hvad var det, der gjorde vennerne vigtige for dig?
- Hvad var en god ven?
- Hvordan skulle du være, for at være en god ven? Er det også din opfattelse i dag?
- Hvordan oplevede du, at omgivelserne opfattede dig og dine venner?
- Har du kontakt til dem nu? Hvordan kan det være?

I hvilken forbindelse kom du i kontakt med politiet?

- Hvad skete der?
- Hvor var du da det skete?
- Var du alene eller sammen med nogen?
- Hvad skete der lige før og lige efter?
- Var det dig selv, der besluttede at sætte begivenheden i gang, eller var der andre med?
- Var det første gang du var med i sådan noget, eller har du været det før?
- Hvordan reagerede politiet?
- Hvordan oplevede du politiet?
- Hvordan oplevede du, at politiet opfattede dig? Hvordan opfattede politiet dine venner?

Ny tidslinje ift. hvornår sagsbehandlere/gademedarbejderes diskurser har mulighed for at påvirke den unge.

Begivenheder – kontakt til kommunen:

- Hvor gammel var du, da du første gang kom i kontakt med en gademedarbejder?
- Hvor gammel var du, da du første gang kom i kontakt med en sagsbehandler?
- I hvilken forbindelse kom du i kontakt med kommunen?
- Hvad skete der første gang du mødte din sagsbehandler?
  - Hvor var du da det skete?
  - Hvad tænkte du, da du mødte din sagsbehandler?

- Hvad sagde hun?
- Hvordan talte hun til dig?
- Hvordan virkede det på dig?
- Er det noget du tænker over i dag?
- Var du alene eller sammen med nogen?
- Hvad skete der lige før og lige efter?
- Var det dig selv der besluttede at sætte begivenheden i gang, eller var der andre med?
- Var det første gang du var involveret i sådan noget, eller har du været det før?
- Hvordan reagerede sagsbehandleren?
- Hvordan oplevede du sagsbehandleren?
- Oplevede du, at du fik hjælp?
- Hvordan oplevede du, at sagsbehandleren opfattede dig? Hvordan opfattede sagsbehandleren dine venner?

Fremtid:

- Hvad ønsker du dig for dit liv fremover?
- Hvilke ønsker har du for dit barn og din familie?
- Hvordan vil du få opfyldt disse ønsker?
- Hvis du skal beskrive dit liv om fem år, hvordan ser det så ud?
- Hvis du skal kigge tilbage på dit liv, hvad har så fungeret rigtig godt? Er der noget du gerne ville have gjort anderledes? Eller ønsket der var anderledes?

Interviewguide fokusgruppeinterview

Baggrundsinformation:

Vi er studerende på Ålborg universitet, der er ved at skrive speciale om etniske minoritetsdrengene, der er involveret i grupperelateret kriminalitet. Vi ønsker at undersøge, hvordan de unge skaber mening i deres tilværelse, hvad der påvirker deres selvopfattelse og dermed deres sociale identitetskabelse.

Vi er blandt andet optaget af, i hvilket omfang omgivelsernes omtale (diskurser) af de unge har betydning for deres selvopfattelse.

De spørgsmål jeg vil stille Jer handler derfor om, hvilke diskurser der er blandt jer som sagsbehandlere om de unges liv og muligheder, og diskursernes betydning for jeres samarbejde med de unge.

Målgruppe

- etniske minoritetsdrengene,
- 13-20 år,
- er eller har været involveret i grupperelateret kriminalitet.

Jeg vil derefter stille Jer nogle spørgsmål om, hvordan I oplever målgruppens situation og muligheder, både når I ser dem som individuelle personer og når de er i grupper.

Afslutningsvis vil jeg vise Jer nogle billeder, hvor jeg vil bede Jer svare på, hvad I umiddelbart ser på billedet og til nogle billeder vil jeg bede Jer komme med fortællinger om hvad der sker. Der er ingen rigtige eller forkerte svar ift. disse billeder. Jeg er blot interesseret i at høre Jeres refleksioner over hvad der sker på billedet m.m.

Jeg kan som moderator blive nødt til at afbryde Jer, for at sikre mig, at vi når hele interviewet.

Jeg regner med at interviewet vil tage en times tid, og jeg vil optage interviewet på bånd.

Efter interviewet er I velkomne til at stille spørgsmål, og hvis I ønsker det, vil I også få adgang til at læse specialet når det er færdigt.

Faktuelle spørgsmål:

- Alder, erfaring, ansættelsesperiode og uddannelse.

Spørgsmål ifm. målgruppen:

- Hvilke problemer har de unge du møder sammenlignet med etnisk danske unge?
- Har kulturelle forhold, f.eks. familievaner, religion, værdier m.m. betydning for målgruppens vanskeligheder?
  - Hvor stor betydning vil du så tillægge det kulturelle aspekt? Og hvordan?
- Hvordan oplever du de unge, du arbejder med?
  - Er der fællestræk?
  - Hvordan er de forskellige fra hinanden?

- Er der særlige udfordringer i målgruppens muligheder for at få uddannelse og arbejde?

Arbejdet med målgruppen:

- Har omtalen af målgruppen i jeres faggruppe ændret sig gennem de sidste fem år? Hvordan?
- Er der noget i arbejdet med målgruppen du er opmærksom på i dag, som du ikke var opmærksom på tidligere?

Gruppetilhørsforhold:

- Hvilken betydning tillægger du de unges relationer til hinanden og gruppen?
- Hvad oplever du er årsagen til, at de unge søger grupperne?
  - Hvordan opfører de sig anderledes når de er alene ift. når de er flere sammen?
  - Hvad får de unge ud af at være en del af en gruppe?

Billeder:

- Hvad er din første tanke når du ser billedet?
- Hvad sker der på billedet?
- Hvad er det for nogle drenge, der er på billedet?
- Hvor er de henne?
- Er der noget ved de her drenge, som du kan genkende?

Portrætbillede:

- Prøv at konstruere en fortælling om hvem han er?

Black cobra billede:

- Hvad synes I trøjen signalerer?
- Hvad ville du tænke, hvis en af dine unge havde sådan en trøje på?
- Hvad tror du, at du ville gøre?
- Hvordan tror du, at det ville påvirke dig?

Bloodz graffiti:

- Hvem tror I har lavet dette tag?
- Hvorfor tror I de har lavet det?

- Hvad tror I det betyder?
- Kunne det være en af Jeres drenge, der har lavet det?

Interviewguide individuelle semistrukturerede interview

Baggrundsinformation:

Vi er studerende på Ålborg universitet, der er ved at skrive speciale om etniske minoritetsdrenge, der er involveret i grupperelateret kriminalitet. Vi ønsker at undersøge, hvordan de unge skaber mening i deres tilværelse, hvad der påvirker deres selvopfattelse og dermed deres sociale identitetskabelse.

Vi er blandt andet optaget af omgivelsernes omtale (diskurser) af de unge og den betydning det har for deres selvopfattelse.

De spørgsmål jeg vil stille dig handler derfor om, hvilke diskurser der er blandt jer som gadearbejdere om de unges liv og muligheder, og diskursernes betydning for jeres samarbejde med de unge. Du skal kun udtale dig om de unge du har erfaring med.

Målgruppe

- etniske minoritetsdrenge,
- 13-20 år,
- er eller har været involveret i grupperelateret kriminalitet.

Jeg vil derfor stille dig nogle generelle spørgsmål om, hvordan du oplever de etniske minoritetsunges situation og muligheder, både når du ser dem som individuelle personer og når de er i grupper. Til slut vil jeg bede dig om at beskrive en konkret sag, du har arbejdet med.

Jeg kan som interviewer blive nødt til at afbryde dig, for at sikre mig, at vi når hele interviewet.

Jeg regner med at interviewet vil tage en times tid, og jeg vil optage interviewet på bånd.

Efter interviewet er du velkommen til at stille spørgsmål, og hvis du ønsker det, vil du også få adgang til at læse specialet når det er færdigt.

Faktuelle spørgsmål:

- Alder, erfaring, ansættelsesperiode og uddannelse.

Målgruppen:

- Hvilke problemer har de unge du møder sammenlignet med etnisk danske unge?
- Har kulturelle forhold, f.eks. familievaner, religion, værdier m.m. betydning for målgruppens vanskeligheder?
  - Hvor stor betydning vil du så tillægge det kulturelle aspekt? Og hvordan?
- Hvordan oplever du de unge, du arbejder med?
  - Er der nogle fællestræk?
  - Hvordan er de forskellige fra hinanden?
- Er der særlige udfordringer i målgruppens muligheder for at få uddannelse og arbejde?

Konkret situation:

- Prøv at beskriv forløbet af en konkret situation du har oplevet med en eller flere unge.
  - Hvad skete der?
  - Hvad var årsagen til du kom i kontakt med de unge?
  - Hvor skete det henne?
  - Hvem gjorde hvad?
  - Hvad var din rolle?
  - Var der nogle særlige forhold, du skulle være opmærksom på i situationen?
  - Var der andre involveret end dig og de unge?
  - Fik du nogle tilbagemeldinger fra de unge på din indsats i situationen?
  - Hvad skete der lige efter?
  - Fik du indblik i hvad der var sket lige før?
  - Hvad kom der ud af Jeres kontakt i den konkrete situation?

Arbejdet med målgruppen:

- Hvordan er din tilgang til de unge anderledes end sagsbehandlingernes?
- Har omtalen af målgruppen i jeres faggruppe ændret sig gennem de sidste fem år? Hvordan?
- Er der noget i arbejdet med målgruppen du er opmærksom på i dag, som du ikke var opmærksom på tidligere?

Gruppetilhørsforhold:

- Hvilken betydning tillægger du de unges relationer til hinanden og gruppen?

- Hvad oplever du er årsagen til, at de unge søger grupperne?
  - Hvordan opfører de sig anderledes når de er alene ift. når de er flere sammen?
  - Hvad får de unge ud af at være en del af en gruppe?

Bilag 3 – Billeder

